

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 27.8.2020 hyväksynyt seuraavan Kuusamon kaupungin alueella sijaitsevan malminetsintälupaa koskevan hakeuksen:

Hakija: Latitude 66 Cobalt Oy
Alueen nimi: Hangaslampi 1
Lupatunnus: ML2019:0050
Alueen sijainti ja koko: Kuusamon kaupunki, 1313,59 ha

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Päätös on nähtävillä Tukesin Rovaniemen toimipaikassa (käyntiosoite: Valtakatu 2, Rovaniemi) ja Tukesin kotisivulla (<https://tukes.fi/malminetsintaluvat-ja-valtaukset>) sekä Kuusamon kaupungin ilmoitustaululla (Keskuskuja 6, 93600 Kuusamo).

Lisätietoja kaivosasiat@tukes.fi tai Heikki Puhakka puh. 050 428 5612

Kuulutettu 27.8.2020

Pidetään nähtävänä 28.9.2020 asti

Latitude 66 Cobalt Oy
Asemakatu 41
99100 Oulu

MALMINETSINTÄLUPAPÄÄTÖS

Hakija: Latitude 66 Cobalt Oy
Y-tunnus: 2656776-9
Suomi
Yhteystiedot:
Asemakatu 41
99100 Oulu

Lisätietoja antaa:
Thomas Hoyer
thomas@lat66.com
Puh: +35845 670 0491

Alueen nimi: Hangaslampi 1
Alueen sijainti: Kuusamon kaupunki

Hakemus on tullut vireille 11.6.2019. Kaivosviranomaisen on tehnyt hakemustarkastuksen todennut hakemuksen täyttävän kaivoslain 34 §:n vaatimukset. Hakemuksen lupatunnus on ML2019:0050 ja kaivoslain 34 §:n mukainen etuoikeuspäivämäärä 11.6.2019.

Hakemuksen tarkoitus: Malminetsintä kaivoslain (621/2011) pykälien 5, 9 ja 32 tarkoittamalla tavalla.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) **myöntää** kaivoslain (621/2011) nojalla Latitude 66 Cobalt Oy:lle malminetsintäluvan nimeltä "Hangaslampi 1" lupatunnuksella ML2019:0050.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Tässä malminetsintälupapäätöksessä annetut tarkennetut tarpeelliset määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi perustuvat kaivoslain (621/2011) 51 §:ään.

Malminetsintäluvan nojalla luvanhaltijalla on oikeus omalla ja toisen maalla tässä luvassa mainitulla alueella (malminetsintäalueella) tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittämiseksi sen mukaan kuin tässä malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään. Malminetsintälupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen.

Päätöksen voimassaolo

Malminetsintälupa on voimassa **tällä päätöksellä enintään neljä (4) vuotta** päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Hakija on hakenut malminetsintälupaa kaivoslain (621/2011) 34 §:n mukaisesti. Mikäli luvanhaltija haluaa pienentää voimassa olevaa malminetsintälupaa sen voimassaoloaikana tai luopua siitä kokonaan, tulee luvanhaltijan toimittaa kaivosviranomaiselle hakemus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta (Kaivoslaki 621/2011, 60 §, 61 §, 66 §, 67 §).

Päätöksen täytäntöönpano

Kaivoslain (621/2011) 168.1 §:n mukaisesti malminetsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on saanut lainvoiman ja lupapäätöksessä määrätyt velvoitteet on suoritettu. Jos asianomaisen toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on saanut lainvoiman tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Malminetsintäalueen tiedot

Pinta-ala: 1313,59 ha
Alueen nimi: Hangaslampi 1
Sijainti: Kuusamo
Alueen tarkempi sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä lupakartasta (Liite 1).

Alueesta tarkemmin

Lupa-alue sijaitsee Kuusamon kaupungin alueella, Käylän kylän Kaakkoispuolella liitekartan 1 mukaisesti. Lupa-alueen keskellä sijaitsee Juomasuon kaivospiirialue (KaivNro 3965). Malminetsintälupa-alue sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa mm. osoitetulle mineraalipotentiali-vyöhykkeelle, jolla on erityistä yhteensovittamistarvetta esim. asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa. Alue sisältyy myös matkailun vetovoima-alueeseen Ruka-Oulanka-Kitka (mv-1). Aluetta kehitetään maaseudun monielinkeinoiniin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä. Maakuntakaavassa osoitetut suojelualueet (SL) ja melonta- ja moottorikelkkareiteille varatut alueet rajautuvat malminetsintäalueen ulkopuolelle. Kuusamon strategisessa yleiskaavassa lupa-alue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, jota voidaan käyttää pääkäyttötarkoituksen lisäksi luontomatkailuun, loma-asumiseen sekä pysyvään asumiseen. Lupa-alueen läpi kulkee pohjois-eteläsuunnassa seudullinen moottorikelkkareittivaraus ja itä-länsisuunnassa moottorikelkkareitin kehittämistarve.

Malminetsintälupa-alueella ei sijaitse luonnonsuojelu- tai suojeluohjelma-alueita, Natura 2000-verkoston kohteita, tai valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita. Alueella ei sijaitse pohjavesialueita. Alue sijaitsee Alakitkan paliskunnan poronhoitoalueella.

Otaksuma mineraaleista

Olemassa olevaan tutkimustietoon perustuen hakija otaksuu alueella olevan kultaa (Au) ja kobolttia (Co).

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset lupamääräykset (velvoitteet ja rajoitukset)

1. Määräys malminetsintätutkimusten sallituista ajankohdista ja menetelmistä, sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista

Tämän malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa seuraavia malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät
2. Koneellisesti tehtävät maaperä- ja kallioperänäytteenotto (moreeni-, ura- ja pistenäytteet, kairaus)
3. Tutkimuskaivannot ja tutkimusojat

Perustelut: Hakija on esittänyt hakemuksessaan nämä menetelmät ja kaivosviranomaisen arvioi ne tarpeelliseksi, jotta alueen mineraalipotentialia saadaan tehokkaasti tutkittua. Jotta mahdolliselle jatkoluvalle edellytetty vaade tehokkaasta malminetsinnästä toteutuu, tässä lupamääräyksessä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee olla pääosin suoritettuina.

2. Määräys tutkimustöistä ja -tuloksista koskevasta selvitysvelvollisuudesta

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista. Tutkimustöistä ja -tuloksista koskevaan vuosittaiseen selvitykseen on sisällytettävä: käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät, yhteenveto tehdyistä tutkimuksista ja pääasialliset tulokset. Kaivosviranomaisen voi ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta ja ajankohdasta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta. Kunkin kalenterivuoden tutkimustöistä ja -tuloksista on raportoitava seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä, ellei toisin ohjeisteta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 14 § ja, VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 4 §.

3. Määräys jälkitoimenpiteiden ajankohdasta ja ilmoittamisesta kaivosviranomaiselle

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on

1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on lisäksi tehtävä poronhoitoalueella asianomaiselle Alakitkan paliskunnalle. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja kirjallinen esitys edustavasta otoksesta kairasydämiä. Kaivosviranomaisen ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta. Ohje löytyy Tukesin

internet-sivuilta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011), 15 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012), 5 §.

4. Määräys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsinnästä tässä luvassa myönnettyillä menetelmillä ei synny kaivannaisjätettä. Hakijan maininta kaivannaisjätteen määrästä ja käsittelystä lupahakemuksen liitteenä esitettyssä dokumentissa (yhteenveto malminetsintätutkimuksen toimintatavoista) ovat riittävät. Töiden loputtua kohteella on alue välittömästi saatettava mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan ja korjattava mahdolliset maastovahingot.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 13 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 3 §.

5. Määräys ilmoitusvelvollisuudesta koskien malminetsintäalueen maastotöitä ja rakennelmia

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille (sekä näihin rinnastettaville, Kaivoslaki 5.2 §) ja muille oikeudenhaltijoille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Ilmoitus on lisäksi tehtävä Alakitkan paliskunnalle. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille:

- Tukesille
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristövastuualueelle
- Mikäli lupa-alueelta löydetään tutkimusten yhteydessä muinaismuistolaissa tarkoitettuja kohteita, tulee luvanhaltijan toimia siten kuin muinaismuistolaissa todetaan ja ilmoittaa löydöksistä viipymättä Museovirastoon.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 12 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 2 §.

6. Määräys malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta

Kaivosviranomainen ei näe tässä vaiheessa tarvetta malminetsintäalueen pienentämisen aikataululle, tutkimuksia voidaan pitää perusteltuna koko ML2019:0050 alueelle (Liite 1). Jos luvan haltija haluaa pienentää voimassa olevaa malminetsintälupaa tai luopua siitä kokonaan, tulee luvan haltijan tehdä ilmoitus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 11 §, 51, 67 §). Otettaessa huomioon tutkimussuunnitelma ja sen perustelut, sekä seikka, että kyseessä on vaiheittain etenevä tutkimustoiminta, voidaan tutkimuksia pitää perusteltuna koko alueelle.

7. Määräys vakuuden asettamisesta

Tässä malminetsintäluvassa **ML2019:0050** määrätään lupakohtainen **2500 euron** suuruinen vakuus. Vakuus asetetaan pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitettun vahingon ja haitan korvaamista, sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten. Tässä malminetsintäluvassa määrätty vakuus on asetettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintälupa on tullut lainvoimaiseksi, luvanhaltijan malminetsinnästä mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, haittaa tai muuta kaivoslaissa mainittua velvoitetta varten pankkiin avatulle vakuustalletustilille. Kaivoslain 73 §:ssä tarkoitettu luvan siirto ei vapauta vakuutta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 107, 109, 110 ja 111 §. Vakuus asetetaan kaivosviranomaisen arvion perusteella. Kaivosviranomaisen on arvioinut toiminnan laatua ja laajuutta (lupamääräys 1), toiminta-alueen erityispiirteitä, sekä luvassa säädettyjä velvoitteita lupamääräykset huomioiden ja päätyttyä määrättyyn vakuuteen. Kaivosviranomaisen on luvan siirron tai muuttamisen yhteydessä harkittava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava.

8. Määräykset malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa (621/2011) kiellettyä seurausta

Malminetsintäluvun haltijan on tulpattava kairareiät, mikäli kairareiästä nousee pohjavettä maanpinnalle. Kairaputket on katkaistava mahdollisimman läheltä maanpintaa, ja kairakohteiden jätehuolto sekä siistiminen on tehtävä välittömästi töiden loputtua kohteella. Jos kairauksessa tarvittavan käytettävän veden määrä ylittää 100m³/vrk, on toimittava kuten vesilain (587/2011) 2. luvun 15 §:ssä todetaan. Tutkimustöitä tehtäessä on otettava huomioon ympäristönsuojelulain (527/2014) 17§:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto. Malminetsintäalueella sijaitsevat lähteet (Pohjasvaaran etelärinne ja Väililamminsuon itäreuna) on huomioitava kulkureittien suunnittelussa ja tutkimustoiminnassa asianmukaisin suojavyöhykkein.

Malminetsinnän toimenpiteistä ei saa aiheutua lähteen, puron, noron tai enintään 1 hehtaarin lammen luonnontilan säilymisen vaarantamista (vesilaki 2.luvun 11 § ja 3. luvun 2 §). Malminetsintäluvun haltijan tulee huolehtia, ettei tutkimustoiminnan johdosta irtonaista maainesta tai kairaussoijaa pääse alueen vesistöihin.

Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, eikä merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 11 ja 15 §. Malminetsintäluvun haltijan on luovuttuaan malminetsintälupa-alueesta tai sen menetettyään viipymättä saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan.

9. Määräykset yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista

Hakemukseen saatujen lausuntojen perusteella malminetsintälupa-alueelta ei ole tullut tietoon

sellaisia ympäristö- tai luontoarvoja, jotka olisivat esteenä malminetsintäluvan myöntämiselle. Malminetsintälupa-alueella ei sijaitse luonnonsuojelu- tai suojeluohjelma-alueita, Natura 2000-verkoston kohteita, eikä muita suojelualueita. Alueella ei sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita. Lähin Natura-alue (FI1101622) sijaitsee n. 180 metriä alueen itäpuolella, ja Kokkojärvi-Kuivajärvi (FI1101639) Natura-alue sijaitsee noin 1,4 km etäisyydellä.

Lupa-alueella on useita luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla rauhoitettujen ja uhanalaisten kasvilajien esiintymiä (mm. ruskoruosteheinä, lettohernesara, lapinkämmekä ja suonpunakämmekä). Rauhoitettujen ja uhanalaisten kasvilajien esiintymät tulee huomioida reittejä suunniteltaessa ja tutkimuksia tehtäessä asianmukaisin suojavyöhykkein. Rauhoitetun lajin hävittäminen on luonnonsuojelulain 42 §:n 2 momentin mukaan kiellettyä, ellei suojelusta poikkeamiseen ole saatu asianmukaista lupaa ELY-keskukselta (Isl 49 3 mom).

Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen lausunnon mukaan Ampiaissuolla, Juomasuon reunoilla, Sakarinkaivulamminsuolla, Hangassuolla, Soidinsuolla, Väliламminsuolla ja Välijoen varsilla on ojittamatonta suoaluetta, joiden alueelle edellä mainittujen lajien esiintymät sijoittuvat. Malminetsintäluvan haltijan tulee olla tietoisia esiintymispaikoista ja tarvittaessa pyytää tarkemmat tiedot esiintymistä Pohjois-Pohjanmaan ELY-Keskukselta ennen tutkimusten aloittamista.

Ojittamattomilla suoalueilla suoritettavat kairaukset on suoritettava talviaikaan, jolloin routa ja lumi suojaa kasvillisuutta. Ojittamattomilla suoalueilla kairaussoija on kerättävä talteen. Koeojitusten sijoittamista ojittamattomille suoalueille tulee välttää. Alueella olevat metsälain 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristökuviot tulee myös huomioida tutkimustoiminnassa.

Malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen Tukesille. Lisäksi tutkimussuunnitelma tulee toimittaa tiedoksi toimivaltaiselle Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselle.

Perustelut: Tutkimussuunnitelman esittämisvelvollisuudella varmistetaan, että toimenpiteisiin voidaan tarvittaessa valvonnallisesti puuttua. Samalla Tukesin on mahdollista kaivoslain valvonnan toteuttamiseksi arvioida toimenpiteiden vaikutusta ja tarvittaessa antaa tarkempia lisämääräyksiä toimenpiteiden suorittamisesta. Kaivoslaki (621/2011) 11 § ja 12 §, VNa (391/2012) 2 §.

Vaikka tässä malminetsintäluvassa sallitut tutkimusmenetelmät eivät vaikuta laajasti ympäristöön, malminetsintäluvan haltijan on oltava kuitenkin riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Siirtyminen lupa-alueelle, ja lupa-alueella liikkuminen sulanmaan aikana on pyrittävä suunnittelemaan niin, että olemassa olevia uria ja luontaisia aukkopaikkoja käytetään mahdollisimman paljon hyväksi. Kosteikkoalueilla liikkumista tulee välttää sulanmaan aikana.

Alue kuuluu Alakitkan paliskunnan poronhoitoalueeseen. Malminetsintätutkimukset on sovitettava alueella toimivan paliskunnan kanssa siten, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava alueen paliskunnalle tutkimustöistä ja niiden aikataulusta, sekä muusta alueiden käytöstä hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista. Malminetsintäluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaita ja käytettävä valmiita veräjiä kulkemiseen. Edellä mainituilla toimenpiteillä vähennetään malminetsinnästä poronhoitoelinkeinolle mahdollisesti aiheutuvia haittoja poronhoitoalueella.

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö

tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 11 §:ään.

10. Määräys malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksuajankodasta

Malminetsintäluvan haltijan on maksettava malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuista korvausta **20 euroa hehtaarilta** luvan voimassaoloajan neljältä ensimmäiseltä vuodelta.

Malminetsintäkorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintälupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava vastaavana ajankohtana.

Luvan haltijan on ilmoitettava malminetsintäkorvauksen kokonaissuorituksesta kirjallisesti kaivosviranomaiselle, kun velvollisuus on täytetty.

Mikäli malminetsintäaluetta kuitenkin pienennetään osittaisella raukeamisella ennen varsinaisen päätöksen maksuajankohtaa (lainvoimaisuus päivämäärä), määräytyy maksu raukeamispäätöksen lainvoimaisuus päivämääränä voimaan jäävän alueen pinta-alan mukaisesti.

Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 99 §:ään, jossa säädetään malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksutavasta, sekä 51 § ja 67 §:ään jossa säädetään malminetsintäluvan raukeamisesta.

11. Määräys vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella

Malminetsintäluvan haltijan on korvattava malminetsintäalueella tapahtuvasta kaivoslakiin (621/2011) perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 103 §:ään, jossa säädetään vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella.

Hakemuksen käsittely

Hakemus: Latitude 66 Cobalt Oy	11.6.2019
Kuulutus hakemuksesta: Tukes	17.10.2019
Lausuntopyyynnöt: Tukes	17.10.2019
Kuulutusajan jatkaminen: Tukes	11.11.2019

Selityspyyntö: Tukes	15.1.2020
Selitys: Latitude 66 Cobalt Oy	24.2.2020
Hakemuksen muutos: Latitude 66 Cobalt Oy (aluetta pienennetty)	24.2.2020
Päätös: Tukes	27.8.2020

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Tukes on tiedottanut hakemuksesta 17.10.2019 kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Tukesin Rovaniemen toimipisteen, sekä Kuusamon kunnan ilmoitustaululla. Kuulemisaikaa on jatkettu 11.11.2019-11.12.2019 koska hakemuksen kuulutusmateriaalista jäi yhtiön toimittama lisäliite pois. Hakemus on ollut nähtävillä myös Tukesin internet-sivuilla. Hakemus on ollut nähtävillä 17.1.2020 saakka.

Tukes on tiedottanut hakemuksesta asianosaisia maanomistajia lehti-ilmoituksella 17.10.2019 (Koillissanomat). Kuulemisajan jatkamisesta on ilmoitettu Koillissanomissa 11.11.2019.

Lausunnot ja mielipiteet on pyydetty toimitettavaksi viimeistään 11.12.2020. Tämän päivämäärän jälkeen toimitetut lausunnot ja mielipiteet on myös otettu ratkaisussa huomioon.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Kuusamon kunnalle** 17.10.2019
Kuusamon kunta antoi lausunnon 15.11.2019 (Liite 4).
- 2) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Pohjois-Pohjanmaan Ely-Keskukselle** 17.10.2019
Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus antoi lausunnon 30.10.2019 (Liite 5).
- 3) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Alakitkan paliskunnalle** 17.10.2019
Alakitkan paliskunta antoi lausunnon 21.11.2019 (Liite 6).

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta esitettiin 21 mielipidettä tai muistutusta:

4.11.2019	Mielipide	Takkusalmen vesiosuuskunta
5.11.2019	Mielipide	Kivelä Tommi
9.11.2019	Mielipide	Sannaleena Säkkinen
9.11.2019	Mielipide	Liisa ja Jouni Hakola
14.11.2019	Mielipide	Timo Rapakko
18.11.2019	Mielipide	Anna-Kaisa Säkkinen
9.12.2019	Muistutus	Mustonen Seppo ja Sisko
11.12.2019	Mielipide	Aleksi Asikainen
11.12.2019	Mielipide	Keijo Koski
11.12.2019	Mielipide	Pro Kuusamo
11.12.2019	Muistutus	Tuomi-Tuulia Ervasti ja allekirjoittaneet
11.12.2019	Muistutus	Virrankylän kalastuskunta, Seppo Mustonen

11.12.2019	Mielipide	Ville Aho, Rukakeskus Oy
11.12.2019	Mielipide	Ville Aho, Ruka-Kuusamo Matkailu ry
11.12.2019	Mielipide	Marja-Leena Haataja
11.12.2019	Mielipide	Jaakko Gummerus
11.12.2019	Mielipide	Veli Pohjonen, Kitkan Viisaat ry
11.12.2019	Mielipide	Ville Maijanen
11.12.2019	Mielipide	Kitkajoen kalastusseura Siilasmajan kiltta ry
21.12.2019	Mielipide	Pro Kuusamo

Hakijan vastine

Hakijalle lähetettiin selityspyyntö 15.1.2020 saatujen mielipiteiden, muistutusten ja lausuntojen johdosta. Hakija antoi selityksen 24.2.2020 (Liite 7).

Tukesin kannanotto muistutuksissa ja lausunnoissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin:

Lausunnoissa esitetyt asiat on otettu huomioon lupapäätöksessä lupamääräyksin. Hakijan annettua selityksen asiaan saatujen lausuntojen, mielipiteiden ja muistutusten johdosta, kaivosviranomaisen vastaa seuraavasti:

Yleisesti kaivosviranomaisen toteaa, että hakemus on tarkastettu sen saavuttua 11.6.2019 ja sen on todettu sisältävän kaivoslain 34 §:n mukaiset tiedot. Lisäksi hakemus sisältää Valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 12 (kohdat 1-9) ja 13 (kohdat 1-4) pykälissä edellytetyt tiedot. Hakemusmateriaalit on julkisesti kuulutettu ja hakemusmateriaaleissa olevat tiedot voidaan todeta mm. Tukesin nettisivuilla olevasta materiaalista.

Mielipide: Takkusalmen vesiosuuskunta 4.11.2019

Mielipiteen osalta kaivosviranomaisen viittaa Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselta saatuun lausuntoon (liite 5), jossa todetaan, että lupa-alueella ei ole luokiteltuja pohjavesialueita. Lähin vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on Säkkilänkangas noin 1 km etäisyydellä malminetsintäalueen eteläpuolella. Mäntyniemen vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on noin 1,5 km etäisyydellä malminetsintäalueen luoteispuolella. Molemmilla alueilla on vesiosuuskunnan vedenottamo.

Lisäksi kaivosviranomaisen viittaa lupamääräykseen 8, jossa määrätään, että tutkimustöitä tehtäessä on otettava huomioon ympäristönsuojelulain (527/2014) 17§:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto. Lisäksi luvan haltijan on huomioitava malminetsintäalueella sijaitsevat lähteet (Pohjasvaaran etelärinne ja Väililamminsuon itäreuna) kulkureittien suunnittelussa ja tutkimustoiminnassa asianmukaisin suojavyöhykkein.

Kaivosviranomaisen katsoo, että lupa-alueella voidaan suorittaa malminetsintää luvassa sallituin menetelmin, kunhan huomioidaan annetut lupamääräykset ja Ely-keskuksen lausunnossa esitetyt kohteet kulkureittien ja tutkimuspaikkojen suunnittelussa ja sijoittelussa.

Mielipide: Tommi Kivelä 5.11.2019

Mielipiteen esittäjä esittää, että malminetsintä lupaa ei tulisi myöntää. Perusteluna on mahdollisen malminetsintä lupahakemusta seuraavan kaivostoiminnan aiheuttamat haitat luonnolle ja matkailu-/virkistysalueen imagolle, jos luvan myöntämisestä myöhemmin seuraa kaivostoimintaa hakemuksen kohteena olevalla malminetsintäalueella.

Mielipiteen osalta kaivosviranomainen toteaa, että lupaharkinta perustuu kaivoslain (621/2011) 45 §:ään. Malminetsintälupaa ei voida hylätä mielipiteessä esitetyin perustein.

Mielipide: Sannaleena Säkkinen 5.11.2019

Mielipiteen osalta kaivosviranomainen toteaa, että mielipiteessä esitetyt kaivostoimintaan liittyvät asiat eivät kuulu nyt ratkaistavaan malminetsintälupa-asiaan. Tässä luvassa sallitaan lupa-alueella tutkimustöiden suorittaminen. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Muistutus: Liisa ja Jouni Hakola 9.11.2019

Muistutuksen esittäjien mukaan *"Latitude 66 Cobalt Oy:n, toimittama malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslain (621/2011) 13 §:n, 34 §:n sekä kaivosasetuksen (391/2012) 12 §:n ja 13 §:n mukaisia lupahakemukselle asettamia vaatimuksia, eikä lupaviranomainen ole hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen lupahakemuksesta kuuluttamista."*

Kaivosviranomainen toteaa, että hakemus on tarkastettu sen saavuttua 11.6.2019 ja sen on todettu sisältävän kaivoslain 34 §:n mukaiset tiedot. Lisäksi hakemus sisältää Valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 12 (kohdat 1-9) ja 13 (kohdat 1-4) pykälissä edellytetyt tiedot. Hakemusmateriaalit on julkisesti kuulutettu ja hakemusmateriaaleissa olevat tiedot voidaan todeta mm. Tukesin nettisivuilla olevasta materiaalista.

Mitä tulee kaivoslain 13 §:n vaatimukseen (Malminetsintäalueen maa- ja kiviainesjätettä koskevat toimenpiteet), hakija on lupahakemuslomakkeen kohdassa 4.2 viitannut toimittamaansa hakemusliitteeseen, jossa kyseiset asiat on selvitetty riittävällä tarkkuudella. Tukes on tiedottanut hakemuksesta 17.10.2019 kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Tukesin Rovaniemen toimipisteen, sekä Kuusamon kunnan ilmoitustaululla. Kuulemisaikaa on jatkettu 11.11.2019-11.12.2019 koska hakemuksen kuulutusmateriaalista jäi yhtiön toimittama kyseinen hakemusliite pois.

Muistutuksen esittäjien mukaan malminetsintäalueen rahoitusta esitettyyn toimintaan ei ole selvitetty riittävällä tavalla. Hakija on selvittänyt asiaa lupahakemuksen kohdassa 1.8 ja toteaa rahoituksen olevan kunnossa.

Kaivosviranomainen toteaa, että tämän malminetsintäluvan lupamääräyksen 2 mukaisesti luvan haltijan on toimitettava kaivosviranomaiselle vuosittain selvitys (vuosiraportti) suoritetuista tutkimustöistä ja niiden pääasiallisista tuloksista. Raportti tulee toimittaa sähköisessä muodossa kaivosviranomaisen tarjoamilla lomakepohjilla. Vuosi-raportti on jaettu kahteen osaan: osa 1 (kustannukset ja investoinnit) on toimitettava kaivosviranomaiselle helmikuun aikana ja osa 2 (geologiset tutkimukset) on toimitettava kesäkuun aikana. Kaivosviranomainen seuraa siis jatkuvasti yhtiöiden toimintaa ja investointeja malminetsintään. Esimerkiksi jatkolupien myöntämisen edellytys on tehokas tutkimustoiminta sekä investoinnit ja kaivosviranomainen seuraa näiden toteutumista vuosiraportoinnin avulla.

Muistutuksen esittäjien mukaan lupaviranomaisen on edellytettävä täsmällisiä ja kattavia tietoja hakijan henkilöresursseista. Hakija on antanut selvityksen henkilöstöstä ja sen asiantuntemuksesta malminetsintälupahakemuksen kohdassa 1.9. Kaivosviranomaisella ei ole syytä epäillä henkilöstön asiantuntemusta.

Luonnonsuojelutilanteen osalta kaivosviranomainen toteaa, että hakemuksesta on pyydetty lausunto Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselta, joka on antanut asiaan lausunnon (liite 5). Ely-keskus toteaa lausunnossaan seuraavasti:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että alueella voidaan suorittaa malminetsintää hakemuksessa esitetyillä menetelmillä, kun huomioidaan lausunnossa esitetyt kohteet kulkureittien ja tutkimuspaikkojen suunnittelussa

ja sijoittelussa. Erityisesti on huomioitava lajien esiintymispaikat suoja- ja suojavyöhykkeineen.

Ely-keskuksen lausunnossa esitetyt huomioitavat asiat on huomioitu tämän malminetsintälupapäätöksen lupamääräyksissä, erityisesti lupamääräyksissä 8 ja 9. Kaivosviranomaisen katsoo, että tutkimustoiminta luvassa sallituin menetelmin ei vaikuta lähimmillään noin 7 km:n etäisyydellä sijaitsevaan Oulangan kansallispuistoon, eikä muihinkaan alueen ulkopuolella sijaitseviin natura- tai muihin suojelualueisiin.

Takkusalmen vesiosuuskunta on antanut mielipiteensä hakemuksen johdosta. Hakemusalue sijaitsee lähimmillään noin 1 km:n etäisyydellä pohjavesialueista. Kaivosviranomaisen vastaus Takkusalmen osakaskunnan mielipiteeseen ylempänä.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman osalta kaivosviranomaisen toteaa, että muistutuksessa mainittu liite jäi kuulutusasiakirjoista pois, minkä vuoksi hakemus kuulutettiin uudestaan. Uudelleen kuulutuksen myötä asiakirjoihin lisättiin aiemmin puuttunut selvitys.

Hakemuksen kuulemismenettely on selvitetty tämän lupapäätöksen kohdassa "Lupahakemuksesta tiedottaminen". Kaivosviranomaisen katsoo, että menettely täyttää kaivoslain 40 §:n vaatimukset.

Malminetsintäluvalle määrättävän vakuuden määrää kaivosviranomaisen. Tämän lupapäätöksen lupamääräyksessä 7 on määrätty vakuus, joka asetetaan pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista, sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten.

Mielipide: Timo Rapakko

Mielipiteen esittäjä pyytää, että malminetsintälupahakemus tulisi hylätä olennaisesti puutteellisena sekä lainvastaisena. Niiltä osin kuin mielipiteen esittäjän vaatimukset liittyvät kaivostoimintaan tai yhtiön varausalueisiin, ei kaivosviranomaisen ota tässä lupapäätöksessä kantaa. Tällä luvalla sallitaan alueella (karttaliite 1) malminetsintätoiminta, jolla ei ole kaivostoiminnan kaltaisia vaikutuksia alueen ympäristöön.

Alueen koko ja luvan voimassaolon kesto: Mielipiteen esittäjän mukaan alueen koko ylittää merkittävästi aikaisemman kaivoslain hyväksytyyn koon. Vanhan kaivoslain (503/1965) mukaisesti maksimi valtausalueen koko oli 1 km². Kuitenkin hakija sai hakea halutessaan useita alueita vierekkäin, näin ollen valtausaluekokonaisuudet saattoivat olla hyvinkin laajoja aluekokonaisuuksia, sisältäen jopa useita kymmeniä 1 km²:n valtausalueblokkeja vierekkäin. Näitä alueita on yhä nähtävillä kaivosviranomaisen karttapalvelussa. Uudessa kaivoslaissa tuo yhden lupa-alueen kokorajoitus on poistettu eikä tutkimusalueen kokoa ole varsinaisesti rajoitettu. 1336,59 ha:n malminetsintälupahakemusalue ei ole poikkeuksellisen suuri. Keskimääräinen malminetsintälupa-alueen koko Suomessa on vuosien 2012-2019 välillä ollut noin 800 ha, vaihteluvälin ollessa noin 2 – 12 000 ha.

4 vuoden voimassaolo malminetsintäluvalle ei ole poikkeuksellisen pitkä, kaivosviranomaisen ei näe perustetta lyhentää luvan voimassaoloaikaa. Kaivoslain mukaisesti malminetsintälupa voi olla voimassa maksimissaan 15 vuotta. Malminetsintä alkaa tyypillisesti laajemmalla alueella, ja tutkimusten edetessä aluetta pienennetään ja kohdennetaan tarkemmin, kun tuloksia alueen kallioperästä saadaan.

Natura-selvitys: Mielipiteen esittäjän mukaan alueelle tulisi laatia Natura-selvitys. Kaivosviranomaisen toteaa, ettei alueelle suunnitellut tutkimustoimet vaaranna lupa-alueen ulkopuolella sijaitsevia Natura-alueita. Hakemukseen on pyydetty Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselta lausunto, jonka mukaan alueella voidaan harjoittaa malminetsintää esitetyin menetelmin, kunhan huomioidaan Ely-keskuksen lausunnossa esitetyt seikat. Myöskään Ely-keskus ei ole edellyttänyt Natura-arvioinnin tekemistä alueella.

Mielipiteen esittäjä mainitsee, että varausalueella sijaitsee myös pohjavesialueita. Kaivosviranomaisen toteaa, että malminetsintälupa-alueella ML2019:0050 ei ole pohjavesialueita, eikä pohjavedenottoa. Lähin vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on Säkkiälänkangas noin 1 km etäisyydellä malminetsintäalueen eteläpuolella (Kts. Ely-keskuksen lausunto).

Yhtiön hakukelpoisuus: Kaivoslain 31 § määrittää, kuka Suomessa saa hakea malminetsintälupaa.

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa saa hakea elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu:

1) luonnollinen henkilö, joka on täysi-ikäinen, ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei holhustoimesta annetun lain (442/1999) nojalla ole rajoitettu;

2) oikeushenkilö.

Lisäksi tässä laissa säädetyin edellytyksin malminetsintälupaa saa hakea valtion laitospuolelta.

Lisäksi lupaa saa hakea (HE kaivoslaiksi 273/2009):

Lupaa saisi hakea Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen yhteisö ja säätiö, joka on perustettu jonkin Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukaan ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. (Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 1 § 3. mom).

Vakuuden osalta todetaan, että malminetsintäluvalle määrättävän vakuuden määrä on kaivosviranomaisen. Tämän lupapäätöksen lupamääräyksessä 7 on määrätty vakuus, joka asetetaan pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista, sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten.

Malminetsinnästä johtuvia tyypillisiä maanomistajalle aiheutuvia vahinkoja ovat esimerkiksi puustovahingot (joudutaan kaatamaan puuta kairausalueelle pääsemiseksi) tai tutkimusalueelle johtavalle tielle aiheutuneet vauriot. Lisäksi tämän päätöksen lupamääräyksessä 12 määrätään luvan haltijan vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Tiedottaminen ja ilmoitukset asianosaisille: Tukes kuuluttaa aina hakemukset kaivoslaissa (621/2011, 40 §) säädetyllä tavalla.

Mitä tulee tämän luvan myötä sallittujen malminetsintätoimien ilmoittamisesta asianosaisille maanomistajille ja muille tahoille, kaivosviranomaisen viittaa päätöksen lupamääräykseen 5, jonka perusteena on kaivoslaki (621/2011) 12 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 2 §.

Mielipide: Anna-Kaisa Säkkinen 18.11.2019

Mielipiteen osalta kaivosviranomaisen toteaa, että mielipiteessä esitetyt kaivostoimintaan liittyvät asiat eivät kuulu nyt ratkaistavaan malminetsintälupa-asiaan. Tässä luvassa sallitaan lupa-alueella tutkimustöiden suorittaminen. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Mielipide, Seppo ja Sisko Mustonen 11.12.2019

Mielipiteen esittäjät ilmoittavat kantanaan, että malminetsintälupaa ei tulisi myöntää. Mielipiteessä ei kuitenkaan esitetä sellaisia kaivoslakiin perustuvia seikkoja, joiden puolesta kaivosviranomaisen tulisi hylätä malminetsintälupahakemus. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

11.12.2019 Mieli pide, Aleks i Asikainen

11.12.2019 Mieli pide Kittkajoen kalastusseura Siilasmajan Kilta ry

11.12.2019, Muistutus Veli Pohjonen, Kitkan Viisaat ry

Aleks i Asikaisen, Siilasmajan Kilta ry:n, Kitkan Viisaat ry:n mielipiteet ja muistutus sisältävät samoja asioita, joten niihin kommentoidaan samalla kertaa. Todettakoon että Asikainen ei ole ML2019:0050-alueen maanomistaja kuten mielipiteessä lukee. Hänen mainitsemansa kiinteistö sijaitsee noin 30 kilometrin etäisyydellä Hangaslampi 1-alueesta. Muilta osin yllä mainituissa mielipiteissä tai muistutuksissa ei esitetä sellaisia seikkoja, joiden vuoksi hakemus olisi hylättävä. Mielipiteessä ja muistutuksissa esitetään hakemusta hylättäväksi mm. seuraavien seikkojen perusteella:

- Hakemuksen puutteellisuus
- Hakemuskuulutuksen puutteellisuus
- Århusin sopimus
- Hallintolain noudattamattomuus
- Kaivoslain noudattamattomuus
- Uraanivyöhyke

Kyseisiin hakemuksen hylkäämisperusteisiin on laadittu Tukesissa useita lausuntoja erilaisiin lupiin tul leiden valitusten pohjalta, ja niihin on jo valmiiksi olemassa hallinto-oikeuden päätöksiä (esim. Pohjois-Suomen HAO:n päätös 16.2.2016 Dnro 11163/14/7203, joka liittyy malminetsintälupaan ML2011:0082, sekä korkeimman hallinto-oikeuden päätös 9.4.2018 Dnro3173/1/16, joka liittyy malminetsintälupaan ML2011:0022.).

Hakemusten sisältövaatimukset, Tukesin toimintatavat malminetsintälupahakemuksia vastaanottaessa, niitä kuulutettaessa ja päätöksiä tehtäessä ovat vakiintuneet ja toimivat aina samalla tavalla kaivoslakia noudattaen.

Nämä toimintatavat on todettu hallinto-oikeuksissa useaan kertaan ja kerran korkeimmassa hallinto-oikeudessa lakien ja asetusten mukaisiksi, eivätkä menettelyt eroa tässä lupa-asiassa edellisistä.

11.12.2019 Mieli pide, Keijo Koski

Mielipiteen esittäjät ilmoittavat kantanaan, että malminetsintälupaa ei tulisi myöntää. Mielipiteessä ei kuitenkaan esitetä sellaisia kaivoslakiin perustuvia seikkoja, joiden puolesta kaivosviranomaisen tulisi hylätä malminetsintälupahakemus. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

11.12.2019 Muistutus, Pro Kuusamo

11.12.2019 Muistutus, Ville Aho, Rukakeskus Oy ja Ruka-Kuusamo Matkailu ry

11.12.2019 Mieli pide, Ville Maijanen

Yllä mainitut tahot ovat esittäneet sisällöltään samankaltaisen mielipiteen tai muistutuksen.

Kaavoitukselliset esteet ja kunnan vastustus: Lupa-alueella ei ole sellaista voimassa olevaa kaavaa, jonka toteutumista lupa-alueelle suunniteltu malminetsintä estäisi. Malminetsinnästä ei aiheudu kaivostoimintaan verrattavissa olevia haittoja alueiden käytölle. Kuusamon kaupunki on lausunnossaan ilmoittanut seuraavasti:

Valtuuston hyväksymässä strategisessa yleiskaavassa oli osoitettu matkailun ydinalue (rm-1) jolla ei voinut harjoittaa kaivos-, rikastus- ja jalostustoimintaa. Malminetsintäalue sijoittuu mainitulle alueelle. Kaupunki ei aikoonut laatia kaavoja kaivostoiminnoille rm-1-alueella. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin kumosi kaikki kaivostoimintaa koskevat yleiskaavan merkinnät ja määräykset. Strateginen yleiskaavan hyväksymispäätös

ilmaisi kuitenkin valtuuston linjauksen.

Kyseinen kaava, jonka Korkein hallinto-oikeus osin kumosi, ei siis ole este malminetsintäluvan myöntämiselle. Malminetsintä ei ole kaivostoimintaa. Kaupunki on lausunnossaan ilmoittanut, että alueella on kaksi rakennuslupa-alueita, jotka tulee rajata pois lupa-alueesta. Luvan hakija on vastineessaan rajannut nämä esteet pois. Kuusamon strategisessa yleiskaavassa lupa-alue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, jota voidaan käyttää pääkäyttötarkoituksen lisäksi luontomatkailuun, loma-asumiseen sekä pysyvään asumiseen. Lupa-alueen läpi kulkee pohjois - eteläsuunnassa seudullinen moottorikelkkareittivaraus ja itä-länsisuunnassa moottorikelkkareitin kehittämistarve.

Kaivosviranomaisen näkemyksen mukaan lupa-alueella ei ole alueiden käyttöön liittyviä kaivoslain mukaisia esteitä. Malminetsintälupa ei rajoita kiinteistön omistaja oikeutta käyttää aluettaan vapaaksi katsomallaan tavalla.

Lupahakemuksen sisältövaatimusten ja väitetyn sisällön puutteellisuuden osalta kaivosviranomaisen toteaa, että hakemus on tarkastettu sen saavuttua kaivosviranomaiselle 11.6.2019 ja sen on todettu sisältävän kaivoslain 34 §:n mukaiset tiedot. Lisäksi hakemus sisältää Valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 12 (kohdat 1-9) ja 13 (kohdat 1-4) pykälissä edellytetyt tiedot. Hakemusmateriaalit on julkisesti kuulutettu kaikki edellä mainitut kaivoslain ja asetuksen edellyttämät riittävät tiedot ovat todettavissa hakemusmateriaaleista. Hakijalla on riittävä asiantuntemus käytössään. Kaivosviranomaisen seuraa vuosittain yhtiöiden toimintaa ja investointeja malminetsintään lupamääräyksissä edellytetyn vuosiraportoinnin kautta.

Natura-arviointi: Muistutuksen esittäjän mukaan alueelle tulisi laatia Natura-arviointi. Kaivosviranomaisen toteaa, ettei alueelle suunnitellut tutkimustoimet vaaranna lupa-alueen ulkopuolella sijaitsevia Natura-alueita. Hakemukseen on pyydetty Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselta lausunto, jonka mukaan alueella voidaan harjoittaa malminetsintää esitetyin menetelmin, kunhan huomioidaan Ely-keskuksen lausunnossa esitetyt seikat. Myöskään Ely-keskus ei ole edellyttänyt Natura-arvioinnin tekemistä alueella.

Asianosainten osalta kaivosviranomaisen toteaa, että hakija on toimittanut hakemuksen liitteenä maanomistajalistauksen lupahakemusalueelle osittain tai kokonaan sijoittuvien kiinteistöjen tai vesialueiden omistajista. Asianosaislista tämän lupapäätöksen liitteenä 3. Hakemukseen on saatu mielipide sekä Takkusalmen vesiosuuskunnalta että Virrankylän vesialueen osakaskunnalta, joten tieto hakemuksen kuulutuksesta on saavuttanut molemmat muistutuksessa mainitut tahot.

Toimintaa koskevien suunnitelmien osalta kaivosviranomaisen toteaa, että hakija on selvittänyt suunnitelmat vuositasolla riittävästi. Luvan haltijan tulee lupamääräyksen 5 mukaisesti lisäksi ilmoittaa tutkimusten suorittamisesta asianosaisille maanomistajille hyvissä ajoin etukäteen ennen tutkimusten aloittamista. Lisäksi tutkimussuunnitelma tulee toimittaa Tukesille ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselle.

Mitä tulee muistutuksessa esitettyihin uraaniin liittyviin asioihin, kaivosviranomaisen toteaa, että luvan hakija on ilmoittanut etsivänsä alueelta kultaa ja kobolttia. Luvan hakijan vastineessaan esittämä selvitys alueen uraaniin liittyvistä asioista katsotaan riittäväksi. Tämän luvan nojalla suoritettavien tutkimusten ei voida katsoa aiheuttavan muistutuksessa kuvattuja vaikutuksia.

11.12.2019 Mielipide, Tuomi-Tuulia Ervasti ja allekirjoittaneet

Mielipiteessä esitetään lupahakemuksen hylkäämistä samoin perustein kuin aiemmin käsitellyissä muistutuksissa ja mielipiteissä. Mielipiteessä ei kuitenkaan esitetä sellaisia kaivoslakiin perustuvia seikkoja, joiden puolesta kaivosviranomaisen tulisi hylätä malminetsintälupahakemus. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

10.12.2019 Mielipide, Virrankylän kalastuskunta

Virrankylän kalastuskunta vastustaa malminetsintäluvan myöntämistä perustuen Kuusamon kaupungin laatimaan strategiseen yleiskaavaan perustuen, jonka Korkein hallinto-oikeus kuitenkin kumosi kaivostoimintaa koskevien merkintöjen ja määräysten osalta. Kaivosviranomaisen toteaa, että Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (Dnro 3173/1/16) mukaan merkitystä on vain voimassa olevilla kaavoilla. Lisäksi todettakoon, että kyseisessä strategisessa yleiskaavassa oli osoitettu matkailun ydinalue, jolla ei voinut harjoittaa kaivos-, rikastus- ja jalostustoimintaa. Malminetsintä ei ole mitään edellä mainituista toiminnoista, vaan se on tutkimustoimintaa.

Kuusamon kunta ei ole lausunnossaan vastustanut malminetsintäluvan myöntämistä, vaan todennut että strategisen yleiskaavan hyväksymispäätös ilmaisee valtuuston linjauksen, vaikkakin kaivostoimintaa koskevien merkintöjen osalta Korkein hallinto-oikeus kumosi kaavan. Valtuuston linjausmielipide ei kuitenkaan muodosta alueelle kaavan toteuttamiseen liittyvää malminetsintäluvan myöntämisen estettä.

11.12.2019, Mielipide Marja-Leena Haataja

Mielipiteen esittäjä näkee malminetsintäkairausten olevan suuri riski Kuusamon matkailuelinkeinolle. Mielipiteessä ei esitetä sellaisia kaivoslakiin perustuvia seikkoja, joiden puolesta kaivosviranomaisen tulisi hylätä malminetsintälupahakemus. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

11.12.2019 Mielipide, Jaakko Gummerus

Mielipiteen esittäjän mielestä alueella ei tulisi tehdä kairauksia tai harjoittaa kaivostoimintaa, lisäksi hän esittää, että hakemus tulisi hylätä. Mielipiteessä ei kuitenkaan esitetä sellaisia kaivoslakiin perustuvia seikkoja, joiden puolesta kaivosviranomaisen tulisi hylätä malminetsintälupahakemus. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti kaivosviranomaisen on myönnettävä malminetsintälupa, mikäli kaivoslain edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Tiedoksi luvan haltijalle

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa; luonnonsuojelulakia ([1096/1996](#)), ympäristönsuojelulakia ([257/2014](#)), erämaalakia ([62/1991](#)), maankäyttö- ja rakennuslakia ([132/1999](#)), vesilakia ([587/2011](#)), poronhoitolakia ([848/1990](#)), säteilylakia ([592/1991](#)), ydinenergialakia ([990/1987](#)), muinaismuistolakia ([295/1963](#)), maastoliikennelakia ([1710/1995](#)) ja patoturvallisuuslakia ([494/2009](#)). Malminetsintäluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Maastossa liikkuminen

Maastoliikennelain (1710/1995) 4.1 §:n ja 4.2 §:n 9-kohdan mukaan kaivoslaissa (621/2011) tarkoitetulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen ei edellytä maanomistajan tai haltijan lupaa, kun kyse on asianomaisessa malminetsintäluvassa tai kaivosluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömästä liikkumisesta. Viitaten lupamääräykseen 9, malminetsintäluvan haltija veloitetaan rajoittamaan malminetsintä ja malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin

toimenpiteisiin. Malminetsinnästä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa. Aiheutetut vahingot on korvattava maanomistajalle.

Luvan muuttaminen ja raukeaminen

Malminetsintäluvan haltijan on kaivoslain (621/2011) 69 §:n mukaan haettava malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa. Luvanhaltija voi lisäksi hakea malminetsintäluvan muuttamista lupamääräysten tarkistamiseksi, kun luvan mukaista toimintaa on tarpeen muuttaa.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain (621/2011) 67 §:n mukaan päätettävä, että malminetsintälupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Malminetsintälupa raukeaa ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiselle.

Luvan voimassaolon jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa kaivoslain (621/2011) 61 §:n mukaisesti, tulee hakemus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. (VN a kaivostoiminnasta (391/2012) 27.1 §).

Kaivoslain (621/2011) 61.1 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Kaivoslain (621/2011) 61.2 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;
- 3) luvanhaltija on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Kaivoslain (621/2011) 66 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27.2 §:n mukaan hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan haluamat muutokset lupa-alueeseen tai muut merkittävät muutokset sekä asianosaisissa tapahtuneet muutokset. Asetuksen 27.3 §:n mukaisesti hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakemuksen kohteena olevan luvan nojalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista;
- 2) alueelle kohdistuneiden tutkimuskustannusten määrästä;
- 3) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusten tarpeellisuudesta;
- 4) perustelut aluerajaukselle.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain

(621/2011) 34 §:ssä.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on toimitettu päätöksenantopäivänä:

- Latitude 66 Cobalt Oy:lle (hakija)

Jäljennös päätöksestä on toimitettu antopäivänä:

- Kuusamon kunnalle,
- Lapin ELY-keskukselle,
- Metsähallitukselle,
- Kuivasalmen paliskunnalle,
- Museovirastolle tiedoksi

Päätöksen antamisesta tiedotetaan asianosaisia maanomistajia lehti-ilmoituksella, sekä mielipiteiden ja muistutusten esittäjille lähetetään tieto tiedotusta päätöksen antamisesta.

Toimivaltaiselle maanmittaustoimistolle toimitetaan tiedot Maanmittauslaitoksen ja Tuksin sopiman menettelyn mukaisesti malminetsintäluvasta merkinnän tekemiseksi kiinteistötietojärjestelmään.

Perustelut: Päätöksestä tiedottaminen ja siinä noudatettu menettely perustuvat kaivoslain (621/2011) lupapäätöksestä tiedottamista koskevaan 58 §:ään.

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on **3100 €**. Lisäksi luvan saajalta peritään ilmoitus- ja käsittelykulut. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1391/2018).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla **Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen**.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Heikki Puhakka, puh. 029 5052 201

Ilkka Keskitalo
Ylitarkastaja

Heikki Puhakka
Ylitarkastaja

LIITTEET

Liite 1	ML2019:0050 malminetsintälupakartta
Liite 2	Tilakohtaiset pinta-alat malminetsintälupa-alueella
Liite 3	Asianosaiset maanomistajat
Liite 4	Kuusamon kunnan lausunto
Liite 5	Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen lausunto
Liite 6	Alakitkan paliskunnan lausunto
Liite 7	Hakijan selitys lausuntojen, mielipiteiden ja muistutusten johdosta
Liite 8	Mielipiteet ja muistutukset

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta.

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
 - 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
 - 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
 - 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
 - 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
 - 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.
- Kaivosviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava

myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu 260 euroa**. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä valittajan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty muistakin tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

käyntiosoite: Isokatu 4, Oulu

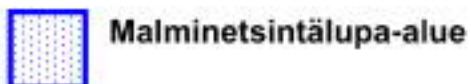
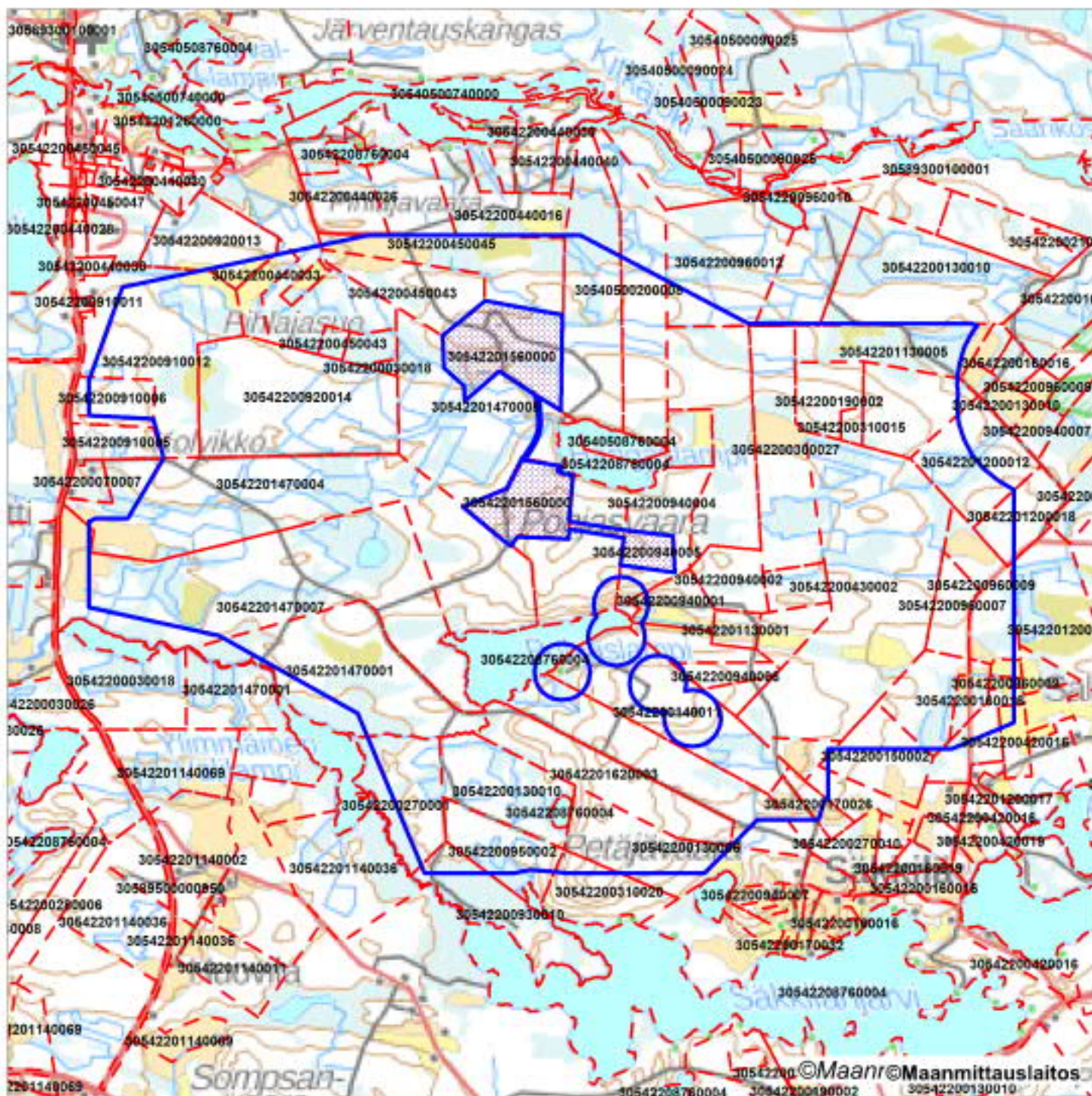
postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

puhelin: 029 56 42800

faksi: 029 56 42841

sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Malminetsintälupa-alue

Kiinteistörajat

Mittakaava 1: 30 000

Latitude 66 Cobalt Oy
Hangaslampi 1
ML2019:0050

ML2019:0050 Hangaslampi 1

Tilakohtaiset pinta-alat

Tilan r:no	Pinta-ala (ha)
30540500200008	24,51
30540500200018	34,22
30540508760004	6,28
30542200030018	25,11
30542200130006	23,90
30542200130010	28,45
30542200140011	23,09
30542200150002	6,95
30542200160014	22,67
30542200160016	5,69
30542200160021	17,22
30542200170026	2,72
30542200190002	13,79
30542200190020	3,20
30542200270001	19,22
30542200300027	39,22
30542200310015	2,36
30542200310020	2,44
30542200420016	0,91
30542200430001	5,43
30542200430002	111,09
30542200440016	0,59
30542200440028	0,11
30542200440033	7,27
30542200450043	26,44
30542200450045	35,52
30542200910006	8,11
30542200910012	47,83
30542200920013	2,77
30542200920014	66,10
30542200930010	3,66
30542200940001	9,59
30542200940002	12,76
30542200940003	9,25
30542200940004	21,56
30542200940006	5,82
30542200940007	46,23
30542200950002	15,99
30542200950013	9,05

30542200960003	1,25
30542200960007	15,97
30542200960009	19,96
30542200960011	16,10
30542200960012	6,40
30542200960014	0,42
30542201130001	5,17
30542201130005	58,75
30542201200012	15,26
30542201200016	0,22
30542201200018	5,21
30542201470001	50,88
30542201470004	109,59
30542201470005	86,65
30542201470007	105,96
30542201560000	0,74
30542201590000	1,41
30542201620003	34,40
30542208760004	32,13

yht. 1313,59 ha

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Dnro: 682/2019

176 § Lausunto Latitude 66 Cobalt Oy:n kaivoslain mukaisesta malminetsintäluupahakemuksesta alueelle Hangaslampi 1 Kuusamon kaupungin Virrankylässä

Valmistelija: kaavoitusarkkitehti Leavuokko Alavuotunki, p. 040 825 5173

Alue: Hangaslampi 1 (ML2019:0050)

Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt 17.10.2019 päivätyillä lausuntopyynnöillä Kuusamon kaupungin lausuntoa malminetsintäluupahakemuksesta alueelle Hangaslampi 1 viimeistään 18.11.2019.

Hakemuksen mukaan haettu malminetsintäalue on pinta-alaltaan yhteensä 1366,6 hehtaaria. Hakija etsii alueelta tiedossa olevien Juomasuon, Hangaslammien ja Pohjasvaaran esiintymien välittömästä läheisyydestä kultaa ja kobolttia. Mainitut esiintymät sisältävät tähänastisten tutkimusten perusteella 9460 t kobolttia ja 447 koz (12,7 t) kultaa. Tutkimussuunnitelma on laadittu neljäksi vuodeksi. Suunniteltuja tutkimusmenetelmiä ovat mm. geologinen kartoitus, tutkimusojitus, lohcareiden ja kalliopaljastumien näytteenotto ja analysointi, maaperän näytteenotto ja analysointi, kallioperäkairaus ja geofysikaaliset tutkimusmenetelmät.

Haettavalla alueella ei ole luonnonsuojelualueita. Lähimmät Natura 2000 -alueet ovat Harjasuo-Laurinkorpi (FI1101622) noin 100 metrin etäisyydellä haettavasta alueesta itään. Soidensuojeluohjelma (SSO110453) ulottuu Natura-alueen ulkopuolelle ja lähimmillään noin 100 m päähän haettavasta alueesta. Kokkojärvi-Kuivajärvi (FI1101639) sijaitsee lähimmillään noin 700 metrin etäisyydellä haettavasta alueesta.

Hakija arvioi, että toiminnan ympäristö- ja muut vaikutukset ovat pienet. Yhtiö toimii ympäristöä kunnioittaen kaikissa suorittamissaan tutkimuksissaan. Lupakohtaiseksi vakuudeksi hakija ehdottaa 3000 euroa, joka riittäisi kattamaan tässä hakemuksessa mainittujen menetelmien aiheuttamat mahdolliset vahingot (ml. suuria kairausohjelmia). Hakija ei aio rakentaa alueelle väliaikaisia rakennelmia ja huolehtii alueen kunnostamisesta tutkimusten päätyttyä.

Lausunto

Haettu alue sisältyy Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa mm. osoitulle mineraalipotentialivyojhykkeelle (ekv-1), jolla on erityistä yhteensovittamistarvetta, esim. asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa. Kehittämisperiaatteet: Mikäli alueen mineraalivaroja hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset ja sekä alueiden erityispiirteet. (3. vmkk).

Alue sisältyy myös matkailun vetovoima-alueeseen/matkailun ja virkistyskehitämisen alueeseen Ruka-Oulanka-Kitka (mv-1). Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin ja jota kehitetään maaseudun monielinkeinoin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä. (2. vmkk).

Pöytäkirjan tarkastajien nimikirjaimet

Otteen oikeaksi todistaa
Kuusamo 15.11.2019

Muutoin maakuntakaavassa ei varausalueelle ole osoitettu aluevarauksia kaivostoiminnalle eikä muita merkintöjä. Maakuntakaavassa osoitetut suojelualueet (SL), varaukset tärkeille melonta- ja moottorikelkkareitille rajautuvat malminetsintäalueen ulkopuolelle.

Lainvoimaisessa Kuusamon strategisessa yleiskaavassa haettu alue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, jota voidaan käyttää pääkäyttötarkoituksen lisäksi luontomatkailuun, loma-asumiseen sekä pysyvään asumiseen. Haetun alueen läpi kulkee pohjois-eteläsuunnassa seudullinen moottorikelkkailureittivaraus ja itä-länsisuunnassa moottorikelkkareitin kehittämistarve. Pohjoispuolelle on osoitettu vyöhyke maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja (MU-1) sekä ulkoilureitistön kehittämistarvemerkinä.

Valtuuston hyväksymässä strategisessa yleiskaavassa oli osoitettu matkailun ydinalue (rm-1), jolla ei voinut harjoittaa kaivos-, rikastus- ja jalostustoimintaa. Malminetsintäalue sijoittuu mainitulle alueelle. Kaupunki ei aikunut laatia kaavoja kaivostoiminnoille rm-1 -alueella. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin kumosi kaikki kaivostoimintaa koskevat yleiskaavan merkinnät ja määräykset. Strategisen yleiskaavan hyväksymispäätös ilmaisi kuitenkin valtuuston linjauksen.

Alue ei sijoitu tärkeälle pohjavesialueelle. Alueella ei sijaitse yleisiä teitä. Yksi asuinrakennus on rajattu pois hakemuksen mukaiselta alueelta. Lisäksi alueella on asuinrakennus kiinteistöllä 305-422-94-4 ja kiinteistöllä 305-422-14-11 on voimassa oleva rakennuslupa kahdelle vuokramökille. Nämä kohteet on rajattava malminetsintäalueen ulkopuolelle.

Liite nro 5	Sijaintikartta, lausuntopyynnön mukana tullut kartta ja ote Kuusamon yleiskaavasta
Ehdotus	(jt) Yhdyskuntatekniikan lautakunta antaa kaupungin lausunnon. Lautakunta toteaa yllä olevan lausuntonaan.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti. Merkitään pöytäkirjaan, että Sari Kurtti ja Markku Mustonen esteellisinä (osallisuusjääviys, maanomistajia) olivat poistuneena kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajan.
Tiedoksi	Tukes Maankäyttö

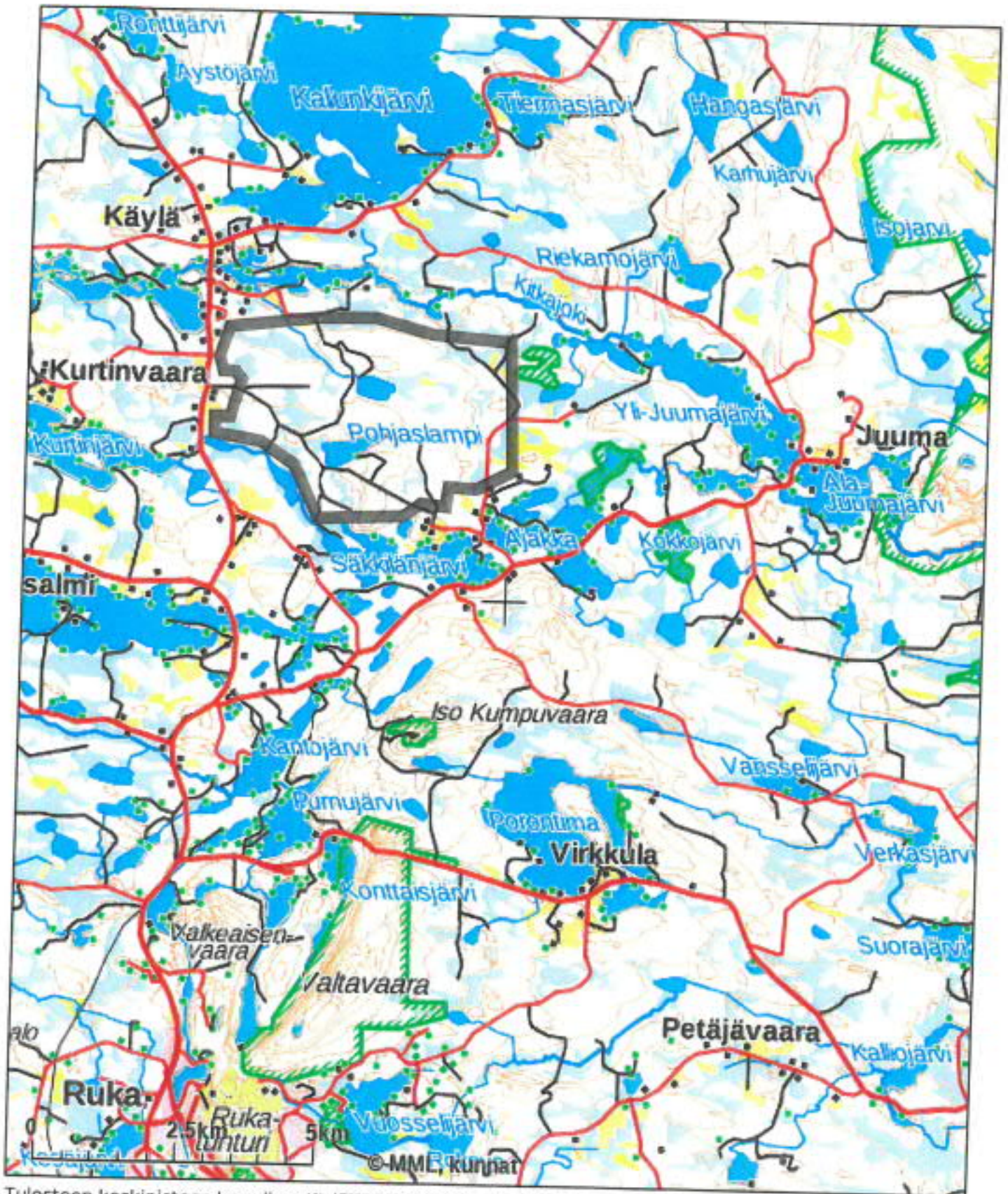
M.K. *J.S.*
Pöytäkirjan tarkastajien nimikirjaimet

Otteen oikeaksi todistaa
Kuusamo 13.11.2019

Heidi Pöytäkirja

KIINTEISTÖTIETOPALVELU

Sijaintikartta

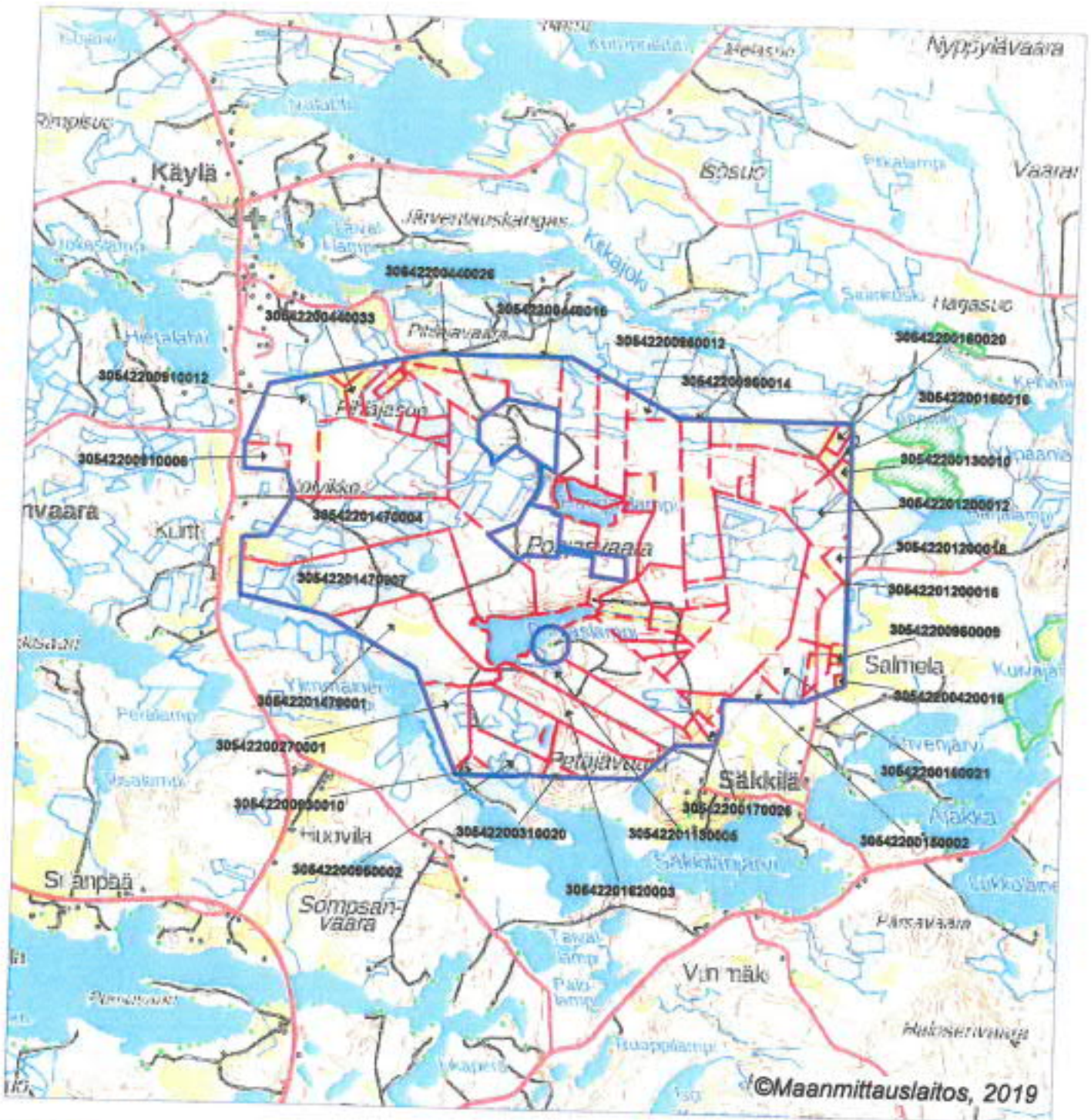
Tulosteen keskipisteen koordinaatit (ETRS-TM35FIN): N: 7349445.545, E: 601658.3885

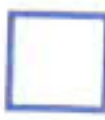

Karttatuloste ei ole mittatarkka, Kiinteistörajat ja -tunnukset päivitetään toistaiseksi vain kerran viikossa.

Rekisteripalvelujen kautta kartalle haetut palstat ja määräalat ovat ajantasaiset.

Tulostettu Kiinteistötietopalvelusta 06.11.2019.

u.k. J.S.

 Malmi-
netsintälupahakemusalue Kiinteistörajat

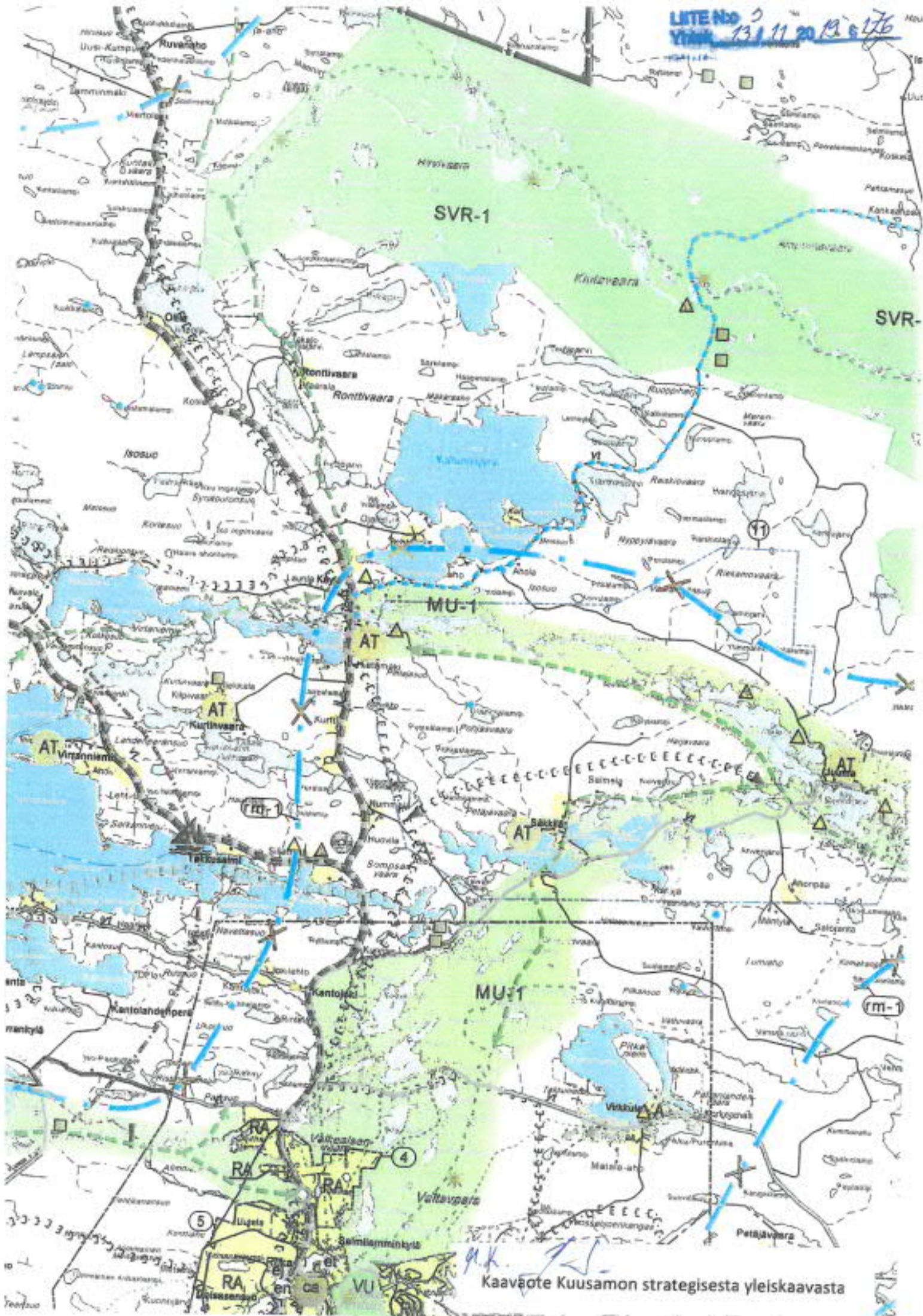
Mittakaava 1:50 000

Latitude 66 Cobalt Oy
Hangaslampi 1
ML2019:0050

Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa kielletty

M.K. J.S.

SVR-1

SVR-2

MU-1

MU-1

Kaavaote Kuusamon strategisesta yleiskaavasta

MUUTOKSENHAKUKIELTO
Oikaisuvaatimus / Kunnallisvalitus

Viranomaisen
Yhdyskuntatekniikan lautakunta

Päivämäärä
13.11.2019

Pykälä
167-170
175-176, 179

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Muu peruste, mikä?

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 17.10.2019

**Lausunto Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupahakemuksesta ML2019:0050
(Hangaslampi 1)**

Hakemus koskee kaivoslain mukaista malminetsintälupaa Kuusamon Käylässä, Juomasuon kaivospiirin ympäristössä sijaitsevalle alueelle, jonka pinta-ala on noin 1367 ha. Hakija suorittaisi alueella geologista kartoitusta, lohkareiden, kalliopaljastumien ja moreenin näytteenottoa, geofysikaalisia tutkimuksia, pohjamoreenin näytteenottoa (BOT-kairaus), tutkimusojien kaivuuta ja kallioperäkairausta. Hakija arvioi, että kuparia, kultaa ja kobolttia sisältävä malmio on aiemmin todettua laajempi.

Malminetsintäalueella ei ole Natura-alueita, perustettuja luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojeluohjelmien kohteita. Alueella ei ole valtiolle suojelutarkoituksiin hankittuja kiinteistöjä. Lähin Natura-alue on Harjasuo-Laurinkorpi (FI1101622) noin 180 m etäisyydellä malminetsintäalueen itäpuolella. Lähinnä malminetsintäaluetta sijaitsevan Naturan osan suojelu on toteutettu yksityismaan suojelualueena (YSA204514 Veli Sundbäckin Is-alue). Kokkojärvi-Kuivajärvi (FI1101639) Natura-alue sijaitsee noin 1,4 km etäisyydellä malminetsintäalueesta.

Malminetsintäalueella on useita uhanalaisten ja muuten huomioitavien lajien esiintymispaikkoja. Ruskoruosteheinä on erittäin uhanalainen ja koko maassa rauhoitettu laji. Lettohernesara ja lapinkämmekä ovat vaarantuneita lajeja. Lapinkämmekä on koko maassa rauhoitettu. Lisäksi alueella on useita suopunakämmekän esiintymispaikkoja. Suopunakämmekä on silmälläpidettävä laji. Esiintymispaikat tulee huomioida kulkureittien suunnittelussa ja koneellisessa malminetsinnässä vähintään 25 m suojavyöhykkeellä. Maastotöistä vastaavien tulee olla tietoisia esiintymispaikoista ja suojavyöhykkeistä. Hakija voi pyytää lajien paikkatiedot ELY-keskuksesta (kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi).

Malminetsintäalueella on useita metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristökuvioita (pienvesien lähiympäristö, suoelinympäristö, kangasmetsäsaareke, rehevä lehtolaikku). Kohteiden sijainti löytyy Metsäkeskuksen karttasovelluksesta (<https://www.metsaan.fi/karttapalvelut>) > Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt).

Ampiaissuolla, Juomasuon reunoilla, Sakarinkaivulamminsuolla, Hangassuolla, Soidinsuolla, Vällilamminsuolla ja Välijoen varsilla on ojittamatonta aluetta. Tiedossa olevat uhanalaiset ja huomioitavat lajit keskittyvät soille ja niiden reunoille. On mahdollista, että lajeja esiintyy soilla laajemmin kuin mitä on tiedossa. Tästä syystä ojittamattomat suot reunavyöhykkeineen tulee huomioida toiminnan suunnittelussa. Jos ojittamattomalla suolla on välttämätöntä tehdä kairausta, tulee työ suorittaa talvella, kun lumi suojaaa kasvillisuutta. Kalliosoija on kerättävä pois ojittamattomalta suolta. Tutkimusojia ei pitäisi sijoittaa ennestään ojittamattomille soille.

Malminetsintäalueella on maastokartan perusteella lähteitä Pohjasvaaran etelärinteellä ja Vällilamminsuon itäreunalla. Lähteet ja pienvedet on huomioitava kulkureittien suunnittelussa ja koneellisissa malminetsintätöissä suojavyöhykkeellä. Malminetsinnän toimenpiteistä ei saa aiheutua lähteen, puron, noron tai enintään 1 ha lammen luonnontilan säilymisen vaarantamista (vesilaki 2. luvun 11 § ja 3. luvun 2 §).

Malminetsintäalueella ei ole luokiteltuja pohjavesialueita. Lähin vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on Säkkiänkangas noin 1 km etäisyydellä malminetsintäalueen eteläpuolella. Mäntyniemen vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on noin 1,5 km etäisyydellä malminetsintäalueen luoteispuolella. Molemmilla alueilla on vesisuoskunnan vedenottamo. Malminetsintäalueella mahdollisesti olevista yksityisten talousvesikaivoista ei ole ELY-keskuksella tietoja.

Malminetsintäalueen vesistöt laskevat Kitkajokeen. Alueen länsiosa on Keltingin aluetta ja itäosa Kitkajoen yläosan valuma-alueita. Tutkimusojien ja kairausten paikat tulee sijoittaa siten, että irtonaista maa-ainesta tai kalliosoijaa ei pääse vesistöihin suoraan tai sulamisvesien kautta.

Malminetsintäalueella on voimassa Kuusamon strateginen yleiskaava 2025. Kuusamon kaupunki antaa lausunnon alueen kaavatilanteesta ja mahdollisista tulevista kaavahankkeista.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että alueella voidaan suorittaa malminetsintää hakemuksessa esitetyillä menetelmillä, kun huomioidaan lausunnossa esitetyt kohteet kulkureittien ja tutkimuspaikkojen

30.10.2019

POPELY/2340/2019

suunnittelussa ja sijoittelussa. Erityisesti on huomioitava lajien esiintymispaikat suojavyöhykkeineen. Lajien kannalta merkittäviä ovat alueen suot ja niiden reunavyöhykkeet. Toiminnassa tulee välttää turmelemasta luontoa ja maisemaa enempää kuin on tutkimusten kannalta välttämätöntä. Tutkimusten jälkeen maastoon syntyneet jäljet tulee entisöidä mahdollisimman hyvin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt Ympäristöasiantuntija Jouni Näpänkangas ja ratkaissut Yksikön päällikkö Eero Melantie.

Tämä asiakirja POPELY/2340/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2340/2019 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Melantie Eero 30.10.2019 14:53

Esittelijä Näpänkangas Jouni 30.10.2019 14:14

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

LAUSUNTO
20.11.2019

Alakitkan paliskunta
Marko Kilpivaara, poroisäntä
Reposuontie 19 A
93830 RUKATUNTURI
p. 044 509 0781
marko.kilpivaara@isannointikuusamo.fi

Asia: Lausuntopyyntö malminetsintäluvahakemus Hangaslampi 1, ML2019:0050

Tukes pyytää Alakitkan paliskunnan lausuntoa Latitude 66 Cobalt Oy (myöhemmin hakija) malminetsintäluvasta, joka sijoittuu paliskunnan alueelle. Alakitkan paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 1 600 ja paliskunnassa on 42 poronomistajaa, jotka saavat kokonaan tai osittain elantonsa poroelinkeinosta. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumien käyttöön. Paliskunnan osakkailta on alueella poronhoito-oikeus eli vapaa laidunnusoikeus (Poronhoitolaki, PHL 3 §). Alakitkan paliskunta katsoo, että poronhoito tulee ottaa huomioon kaikessa sen alueella tapahtuvassa toiminnassa. Malminetsintä ei saa haitata poronhoidon toimintaedellytyksiä tutkimusalueella tai sen vaikutuspiirissä. Tukesin tulee malminetsintäluvassa antaa määräyksiä poronhoidolle aiheutuvien haittojen estämiseksi.

Malminetsintäalue kattaa 1366,59 hehtaaria Kuusamon kaupungin alueella. Kyseessä on malminetsintä uusilla alueilla. Hakijalla on alueen vieressä voimassa oleva Juomasuon kaivospiiri. Hakija aikoo tehdä alueella geologista kartoitusta, tutkimusojituksia, lohkareiden ja kalliojaljastumien näytteenottoa, maaperänäytteenottoa, syväkairausta ja geofysikaalisia tutkimuksia.

Kyseessä oleva malminetsintäluva-alue sijaitsee kokonaan Alakitkan paliskunnan alueella ja paliskunta suorittaa siellä poronhoitotöitä eri vuodenaikoina. Paliskunnan osakkaiden poroja laiduntaa alueella pääsääntöisesti keväisin, kesäisin ja syksyisin.

Keväästä alkukesään hakemuksessa mainitut malminetsintäalueet ovat porojen vasoma-alueita, joiden rauhallisuus on erityisen tärkeää vasomisen onnistumisen kannalta. Myöskään tiineyden loppuvaiheessa kevättalvella poroille ei saa aiheutua ylimääräistä energian kulutusta ja stressiä häiriön vuoksi. Pahimmassa tapauksessa häiriö tai porojen laukottaminen kriittisenä aikana voi johtaa vasojen enneaikaiseen syntymiseen.

Kesäisin alue on porojen kesälaidunta. Alueella merkitään vasoja juhannuksen tienoilla siirrettävien aitojen avulla. Avonaiset kaivosojat ja montut ovat turvallisuusriski etenkin poronvasoille. Valtausten tutkimustoiminta voi sijoittua myös porojen kuljetusreitille.

Syksyisin alueella suoritetaan porojen erotuksia. Tutkimustoiminta ei saa haitata porojen luontaista vaellusta, eikä erotustoimintaa. Luontaiseen vaellukseen puuttuminen aiheuttaa paliskunnalle suuria kustannuksia porojen kokoamistyössä. Jos luontaista vaellusta häiritään, porot saattavat alkaa

vaeltamaan pitkiäkin matkoja uusille paikoille. Vaelluksen aikana porot ylittävät teitä, järviä tms. Pahimmillaan kulkureitit saattavat mennä asutusten läpi, joista porot on nyt saatu pidettyä aika hyvin pois. Vaelluksen aikana vaatimet saattavat kadottaa vasan onnettomuuden takia tai vasa ei jaksa matkata uudelle alueelle. Paliskunta joutuu tällöin hakemaan poroja eri paikoista pitkienkin välimatkojen päästä. Kustannukset tulevat pääosin hälytyslähdistä ja hakukilometreistä. Ansiomenetykset pääosin vasojen katoamisesta.

Paliskunnan alueella laiduntaa poroja vapaana myös muina vuodenaikoina, joten on mahdollista, että poroja on tutkimusaikana joko itse tutkimusalueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä. Poronhoitotyöt, jotka vaativat esimerkiksi porojen kokoamista tai ohjaamista altoihin, voivat vaikeutua tutkimustoiminnan aiheuttaman ylimääräisen häiriön vuoksi, kuten melu ja liike koneista, kaivamisesta, kairauksista ym. Erityisesti matalalentomittaukset häiritsevät poroja.

Alueen radioaktiivisten massojen käsitteleminen on suuri riski poronhoidolle

Alue kuuluu GTK:n määrittelemään uraanivyöhykealueeseen ja sen kulta- ja kobolttimalmissa on paikoin uraania korkeina pitoisuuksina. GTK on todennut, että uraania esiintyy Hangaslammella 194-347 ppm, kun Suomen kallioperän keskimääräinen uraanipitoisuus on 2,0 ppm. (YVA-lausunto, Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeeseen 2014). Hangaslampi sijaitsee suunnitellun malminetsintäalueen sisällä. GTK:n mukaan ”Juomasuon ja Hangaslammen esiintymissä uraani liittyy varsinkin kulta- ja kobolttimineralisoituneisiin vyöhykkeisiin.” Myös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus lausui tuolloin alueella esiintyvän uraanin ongelmallisuudesta mahdollisessa kaivostoiminnassa (POPELY/7/07.04/2011).

On siten erittäin todennäköistä, että malminetsintä nostaisi maanpinnalle myös radioaktiivista materiaalia. Lisäksi alue on vesistöjen ympäröimä, jolloin on suuri riski siihen, että vedet saastuvat. Porot laiduntaisivat ja poronhoitajat työskentelisivät radioaktiivisen jätemaan ja saastuneiden vesien välittömässä läheisyydessä. Puhtaat vedet ovat poroille elinehto. Näistä riskeistä ja niiden vakavuudesta huolimatta, hakijan malminetsintä lupahakemuksessa ei kerrota miten taataan, etteivät radioaktiiviset aineet aiheuta vahinkoa. Uraanin käsittely vaatii erityistä huolellisuutta ja osaamista. Ympäristöön ei saa jäädä tutkimustoiminnasta ja radioaktiivisista aineista jäämiä. Hakijan hakemuksesta ei myöskään käy ilmi, mitä osaamista heillä on työskentelystä uraanialueilla.

Hakija on määritellyt lupakohtaiseksi vakuudeksi 3 000 euroa. Paliskunta katsoo, että kun työskennellään uraanialueella, tämä ei ole riittävä summa korvaamaan edes mahdollisia poroille, poronlihalle ja poronlihan imagoon kohdentuvia haittoja. Mikäli poronlihasta mitataan kohonneita pitoisuuksia, menetetään puhtaan lihan imago pitkäksi aikaa. Tällöin on uhkana, että lihan maine menee paitsi Alakitkan paliskunnan alueella, myös koko poronhoitoalueella (vrt. Tšernobylin onnettomuuden jälkeinen aika). Menetettyä mainetta on erittäin vaikea palauttaa, vaikka tilanne jossain vaiheessa korjaantuisikin.

Alakitkan paliskunta vastustaa kullan ja kobolttin etsintäluvan myöntämistä riittämättömien selvitysten vuoksi. Latitude 66 Cobalt Oy:n, toimittama malminetsintä lupahakemus ei täytä kaivoslain (621/2011) 13 §:n, 34 §:n sekä kaivosasetuksen (391/2012) 12 §:n ja 13 §:n mukaisia lupahakemukselle asettamia vaatimuksia. Myöskään hakijan toimittamasta Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoista: Ympäristö -liitteestä ei käy ilmi, että toimintatavoja olisi sovellettu Pohjois-Suomen ilmastoon, ympäristöön ja olosuhteisiin eikä poronhoitoalueelle. Koska alueella tiedetään olevan uraania, on etsintätoiminta ja malminkäsittely liian suuri riski poroelinkeinolle. Paliskunnan porojen ja poronhoitajien turvallisuus ei ole taattu. Hakija ei ole osoittanut riittävää tietotaitoa toimimisesta uraanialueella eikä hakijaa voida pitää vastuullisena

toimijana, koska he eivät ole hakemuksen yhteydessä toimittaneet asianmukaisia selvityksiä eikä vahinkojen korvaamiseen kohdennettu summa huomioi mitenkään alueen todellisia riskitekijöitä. Lupaviranomaisten tulee vaatia toiminnasta poroelinkeinolle aiheutuvien vaikutusten selvittämistä ennen kuin malminetsintälupaa myönnetään.

Mikäli Tukes päätyy myöntämään malminetsintäluvan hakijalle käsitteillä olevan hakemuksen perusteella, tulee sille asettaa erittäin tiukat ehdot erityisesti tiedonsaannin ja turvallisuuskysymysten osalta.

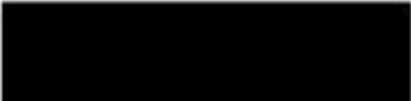
Alakitkan paliskunnalle tulee mahdollisen malminetsintäluvan lupaehdoissa taata ennakoiva ja kattava informaation saanti toiminnasta paliskunnan alueella. Poronhoidon onnistumisen kannalta on tärkeää, että tutkimustöistä keskustellaan jo suunnitteluvaiheessa paliskunnan kanssa, jotta hakija saa sopeutettua ne poronhoidon rytmiiin ja niistä ehditään tiedottamaan ajoissa osakkaille.

Poronhoitajien ja porojen turvallinen liikkuminen alueella tulee taata kaikissa olosuhteissa. Kaivosojia ja monttuja ei saa jättää avonaisiksi ilman valvontaa tai merkitsemistä. Mikäli tutkimusmonttuja tai oja on pakko jättää auki, tulee ne merkitä ja aidata niin, ettei niihin ajeta vahingossa poronhoitotöiden yhteydessä. Monttujen merkitsemiseen ei saa käyttää lippusiimaa, joka voi tarttua porojen sarviin. Poro voi raahata slimaa ja keppejä perässään, tarttua niistä kiinni johonkin tai kuristua hengiltä. Kuoppien merkintä pitää tehdä muovisilla, heijastimellisilla auraskepeillä tai aidata tukevilla aitamateriaaleilla. Alueelle ei saa jäädä pystyyn metallisia kairausputken päitä, joihin poromiehet voivat ajaessa rikkoa maastoajoneuvonsa. Alueelle ei saa jäädä romua, joihin porot astuessaan loukkaavat koparansa, kärsivät ja kuolevat tai joudutaan lopettamaan.

Säännöllinen valvonta tulee järjestää niin tutkimustyön aikana kuin sen päättymisen jälkeenkin. Kaikki toiminnan aikana ja myöhemmin ilmenevät haitat poroelinkeinolle tulee korvata täysimääräisesti. Poronlihan imagolle aiheutuneet vahingot tulee korvata. Toiminnassa on noudatettava suurta huolellisuutta: kasvillisuutta ei saa tarpeettomasti tuhota, eläinten laidunnus- ja vasomarauhaa tulee kunnioittaa ja poronhoitotöitä ei saa vaikeuttaa.

Poronhoitolaki kieltää porojen pelottelun ja määrää pelottelemisesta poronomistajalle tai paliskunnalle aiheutuneista vahingoista korvauksiin (PHL 42 §). Mikäli lupa myönnetään, toiminta tulee ajoittaa sellaiseen vuodenaikaan, että niistä on mahdollisimman vähän haittaa eläimille. Lisäksi mikäli alueella tapahtuu porovahinkoja, on niistä ilmoitettava paliskunnalle. Jos metsästä löytyy kuolleita poroja, tulee niistä ilmoittaa paliskunnalle, jotta ne saadaan mahdollisten korvausten piiriin. Malminetsintätoiminnasta poronhoidolle aiheutuvat vahingot tulee korvata täysimääräisesti (PHL 42 §).

Alakitkan paliskunta

Märko Kilpivaara
Poroisäntä

Vastaus selityspyyntöön koskien malminetsintälupahakemusta Hangaslampi 1 ML2019:0050

Arvoisat asian käsittelijät

Latitude 66 Cobalt Oy keskittyy lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä koskevassa selityksessä kaivosviranomaisen päätöksenteon kannalta olennaisiin asioihin, ennen kaikkea kaivoslain 46 pykälään ”Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet” liittyviin seikkoihin. Meillä on yhtiönä täysi luottamus siihen, että kaivosviranomainen tekee kaivoslain mukaisia päätöksiä.

Muutamilta osin Tukesille toimitetut mielipiteet ja muistutukset sisältävät paikkansa pitämätöntä tietoa sekä yhtiön aiemmin suorittamaa malminetsintää koskevan totuudenvastaisen väittämän. Esitetty yhtiön toimintaa koskeva totuudenvastainen väite kuuluu Tukesin valvontavastuulla olevien asioiden piiriin.

Paikkansa pitämättömän tiedon osalta olemme katsoneet tärkeäksi taustoittaa asiaa myös kaivoslain piiriin kuuluvien asioiden ulkopuolelta. Tämä siksi että kaikkien mielipiteiden tai muistutuksen antajien osalta paikkansa pitämättömän faktan esittämistä ei voida mielestämme pitää tahallisenä toimintana. Väitteet perustuvat pitkälti siihen, että henkilöitä on harhaanjoitettu totuudenvastaisella informaatiolla.

Toivomme lausuntoprosessin lisäävän faktoihin pohjautuvaa keskustelua ja mielipiteenvaihtoa Kuusamon liuskeyvyöhykkeen geologisen tutkimustyön suhteen.

Olemme pyrkineet vastauksessa mahdollisimman tiiviiseen muotoon ja keskittymään kaivosviranomaisen päätöksenteon kannalta olennaisiin seikkoihin. Toimitamme mielellänne lisätietoja.

Parhain terveisin

Jussi Lähde
vastuullisuus ja viestintä
sähköposti jussi@lat66.com
puhelin 040 594 4444
postiosoite Asemakatu 41, 90100 OULU

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Kuusamon kaupungin ja Alakitkan paliskunnan lausunnot

Kuulutusprosessi on tärkeä osa malminetsintää ja sen luvitusta koskevaa lainsäädäntöä. Lausunnot tuottavat malminetsintää tekeväälle yhtiölle tietoa ja antavat varmuuden oman toiminnan suunnittelun oikeellisuudesta.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa mainitut uhanalaisten ja muuten huomioitavien lajien esiintymispaikat sekä metsälain 10 pykälän mukaiset erityisen tärkeät elinympäristökuviot ja muu ohjeistus tullaan huomioimaan alueella tehtävässä työssä, mikäli kaivosviranomaisen malminetsintäluvan yhtiölle myöntää.

Kuusamon kaupungin lausunnossa mainitut asuinrakennus kiinteistöllä 305-422-94-4 sekä vuokramökkien rakennuslupa-alueet kiinteistöllä 305-422-14-11 rajataan malmietsintälupahakemuksen alueen ulkopuolelle. Lisäksi yhtiön omien standardien mukaisesti luonnonsuojelualueisiin jätetään 500 metrin suojavyöhyke, jolloin lupa-alueen koillispuolelta leikataan vielä pieni osa ulkopuolelle. Malminetsintälupahakemuksen edellä mainitulla tavalla tarkennetusta alueesta on toimitettu Tukesille kartta uusien rajoitusten. Nykyisen lupahakemuksen pinta-ala pienenee siis kokoon 1313,59 ha.

Alakitkan paliskunnan lausunto pitää sisällään toiminnan suunnittelun ja aikatauluttamisen kannalta tärkeää tietoa, joka huomioidaan, mikäli kaivosviranomaisen malminetsintäluvan yhtiölle myöntää. Paliskunta esittää hakemuksessaan luvanhakijalle asetettavaksi ”erityisen tiukoja ehtoja erityisesti tiedonsaannin ja turvallisuuskysymysten osalta”, mikäli lupa myönnetään.

Latitude 66 Cobalt Oy:n tavoitteena on toimia hyvässä yhteistyössä niin porotalouden kuin muidenkin elinkeinojen harjoittajien kanssa. Yhtiöllä on erikseen nimetty yhteyshenkilö paliskuntien kanssa käytäviä keskusteluja sekä paliskunnille jaettavaa tietoa varten. Paliskuntien kanssa käydään paliskunnan alueen vuodenkiertoon liittyviin huomioitaviin seikkoihin liittyvät keskustelut ennen malminetsintään liittyvien toimenpiteiden suunnittelua yhtiön kaikilla malminetsintälupa-alueilla.

Haluamme kiittää lausunnonantajia heidän tekemästään arvokkaasta työstä.

Lupahakemuksen täydentäminen

Mielipiteissä ja muistutuksissa on noussut esiin useita huolia ja kysymyksiä, joihin yhtiön tekemä malminetsintälupahakemus ei ole joko ole antanut vastausta tai mielipiteiden tai muistutusten tekijä ei ole löytänyt vastausta.

Tästä syystä Latitude 66 Cobalt täydentää malminetsintälupahakemustaan seuraavilla liitteillä:

- malminetsintälupahakemuksen täydennys viranomaiselle malminetsinnän menetelmistä ja jätteenkäsittelystä
- malminetsintälupahakemuksen täydennys viranomaiselle toiminnasta paliskuntien kanssa

Mielipiteissä ja muistutuksissa esiintyvistä väitteistä ja niiden taustoista

Kaivoslain mukainen kuulutusprosessi auttaa parhaimmillaan eri tahoja löytämään yhteistä kieltä ja faktapohjaa yhä paremman keskusteluyhteyden rakentamiseksi sekä tietopohjan ja ymmärryksen lisäämiseksi käsiteltävistä asioista.

Tämä ei luonnollisesti poista osapuolten vastuuta varmistaa etukäteen esittämiään faktaväitteitä. Kuusamossa vuosikymmeniä jatkuneelle kaivosasioita koskevalle keskustelulle on valitettavan leimallista se, että on osapuolia, jotka julkisesti ilmoittavat, etteivät he keskustele toisten osapuolten kanssa.

Latitude 66 Cobalt on järjestänyt Kuusamon Käylässä vuosina 2018 ja 2019 yhteensä 14 yleisötilaisuutta sekä vuonna 2019 kolmipäiväisen geologian kurssin, jonka sisällöstä vastasi GTK:n työntekijä. Yleisötilaisuuksissa on ollut paikalla muun muassa GTK:n ja Tukesin ammattilaisia jakamassa tietoa sekä geologiasta että malminetsinnän ja kaivostoiminnan lainsäädännöstä ja lupaprosesseista. Yleisötilaisuuksiin on osallistunut yhteensä yli 850 kävijää.

Kuusamossa käydyssä kansalaiskeskustelussa pieni mutta hyvin aktiivinen osa keskustelijoista on viimeisten vuosikymmenten aikana toistanut väittämiä, joille ei ole faktapohjaa. Totuudenvastaiset faktat eivät sinällään muutu jatkuvasti toistamalla tosiasioiksi, mutta ne ovat luoneet alueen asukkaiden, maanomistajien ja yritysten keskuuteen pelkoa ja epävarmuutta.

Tiede ei ole kuin ruotsinlaivan buffe-pöytä, josta voi valita vain itselleen maistuvat ja omaa näkemystä tukevat väitteet. Tiede on jatkuvaa tiedon arviointia ja kokonaisuuksien kunnioittamista.

Pieni mutta hyvin aktiivinen osa keskustelijoista on samanaikaisesti esittänyt toistuvasti poikkeuksellisen loukkaavia väitteitä Tukesin, STUKin, ELY-keskuksen, GTK:n ja muiden kaivostoimintaan liittyvien tahojen toiminnan vaikuttimista. Nämä pitkälti sosiaalisessa mediassa esitetyt väitteet onnistuvat luomaan oman osuutensa epävarmuudesta.

Viranomaiset tai GTK eivät ole resurssiensa puitteissa puuttuneet kyseiseen toimintaan.

Näkemyksemme mukaan merkittävin rooli nykytilan syntymisessä on kuitenkin alueella julkaistavan paikallislehden journalistisen prosessin puutteellisuudella aina vuoteen 2018 asti.

Journalistisen prosessin osuus esitettyjen väitteiden syntyyn ja vahvistumiseen

Kuusamossa ilmestyvä Koillissanomat-lehti on ennen siirtymistään vuonna 2018 Kaleva-konsernin omistukseen julkaissut mielipidekirjoituksia sivuuttaen Julkisen sanan neuvoston (JSN) kriteeristön.

Koillissanomat on Sanomalehtien Liiton jäsenyyden kautta JSN:n jäsen ja lehden toimintaa määrittävät JSN:n ylläpitämät journalistin ohjeet. Journalistin ohjeet koskevat kaikkea tiedotusvälineiden julkaisemaa materiaalia, myös mielipidekirjoitusten sisältöä sekä painetuissa lehdissä että verkossa.

Ote JSN:n journalistin ohjeista:

10. Tiedot on tarkistettava mahdollisimman hyvin – myös silloin kun ne on aikaisemmin julkaistu.

11. Yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta. Myöskään kuvaa tai ääntä ei saa käyttää harhaanjohtavasti.

12. Tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti. Erityisen tärkeää se on kiistanalaisissa asioissa, koska tietolähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksia.

Varsinkin tilausmaksuihin taloutensa perustavien medioiden lukijoilla on oikeus odottaa, että lehden toimitus on tehnyt journalistisen perusprosessin mukaisen työnsä ennen julkaisupäätöstä. Koillissanomien omistuksen siirryttyä Kaleva-konserniin lehti on näkemysksemme mukaan siirtynyt toteuttamaan normaaleja journalistisia standardeja.

Sanomalehdistö ja sosiaalinen media asetetaan yleensä vastakkaisiksi voimiksi keskusteltaessa median murroksesta, valeutisista ja disinformaatiokampanjoista. Todellisuudessa merkittävä osa sosiaalisen median kaikkein voimakkaimmin leviävästä sisällöstä on peräisi perinteisen median tuottamasta verkkosisällöstä, johon myös mielipidekirjoitukset sisältyvät.

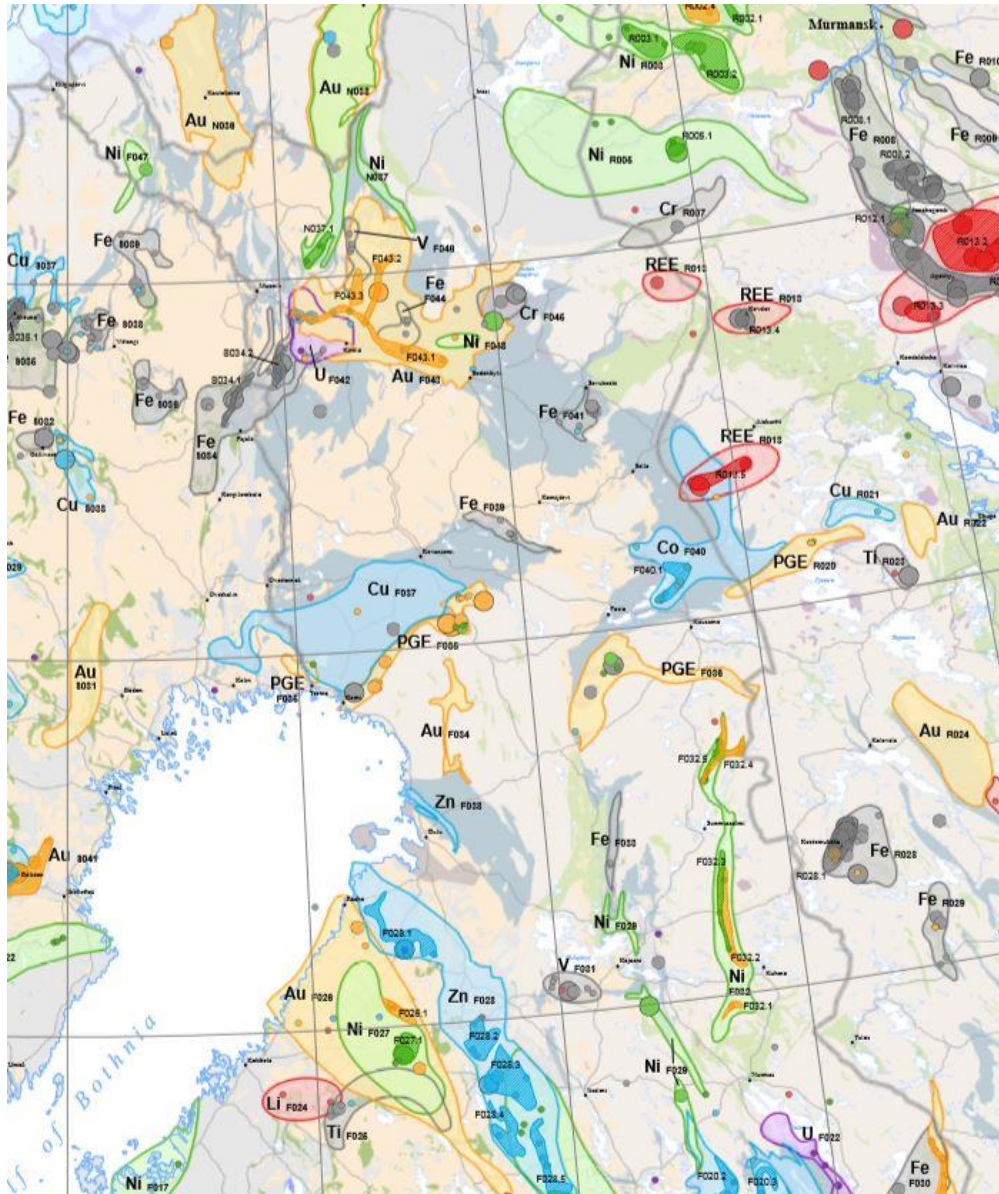
Osa mielipiteissä ja muistutuksissa esiintyvistä väitteistä on edellä kuvatusta syystä muuttunut paikallisessa kansalaiskeskustelussa oletetuiksi tosiasioiksi, sillä niitä on toistettu mielipidekirjoituksissa pitkään ilman asianmukaista faktantarkistusta.

Vaikka edellä kuvattu kokonaisuus ei sinällään kuulu kaivosviranomaisen toimivallan piiriin, on asia hyvä todeta tässä yhteydessä sillä Tukesille jätetyissä mielipiteissä ja muistutuksissa viitataan hetkittäin toisiin mielipiteisiin ja muistutuksiin.

Väitteet uraanista, uraanivyöhykkeestä sekä uraanin ominaisuuksista

Edellä kuvattu kokonaisuus on yksi keskeisistä syistä sille miksi väitteet ”GTK:n määrittelemästä uraanivyöhykkeestä”, ”tunnetusta uraanivyöhykkeestä” tai ”Juomasuon uraanista” toistuvat Hangaslampi 1 -malminetsintäluvhakemusta koskevista mielipiteistä ja muistutuksissa.

Geologian tutkimuskeskuksen kartta metallogenisista vyöhykkeistä

Geologian tutkimuskeskuksen metallogeniset vyöhykkeet 2009

Kuvakaappaus osoitteesta: http://tupa.gtk.fi/kartta/erikoiskartta/ek_080_300dpi.pdf

GTK julkaisee verkkosivuillaan karttaa metallogenisista vyöhykkeistä. GTK:n kartoissa näkyy Kuusamon liuskevyöhyke koodilla F040, ja merkitty ylemmässä kartassa kobolttivyöhykkeeksi (Co) ja alemmassa kartassa koboltti-kultavyöhykkeeksi

(Co-Au). Lähimpänä Kuusamo sijaitsevat GTK:n määrittelemät uraanivyöhykkeet (U) ovat F042 Kesänkitunturi, joka sijaitsee noin 330 km Juomasuolta luoteeseen, sekä F022Koli, joka sijaitsee noin 400 km Juomasuolta etelään.

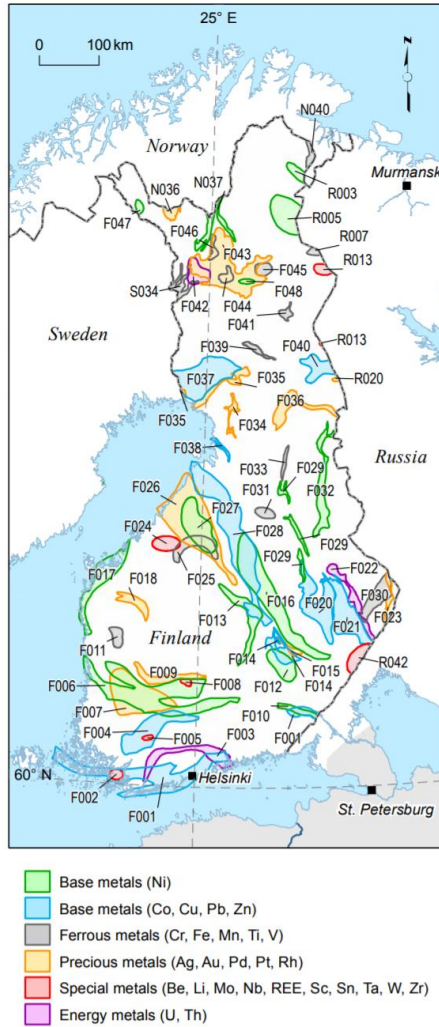

Figure 1. Index map of metallogenic areas in Finland. The names of the metallogenic areas are listed in Table 1. Note that areas coded to Norway (N), Sweden (S) and Russia (R) are described in sections for these countries.

Table 1. List of the metallogenic areas in Finland.

Code	Area name, main metals
F001	Orijärvi Zn, Cu, Ag, Pb
F002	Kemiö Ta, Be
F003	Palmottu U
F004	Häme Zn, Au, Ag
F005	Somero Li
F006	Vammala Ni, Co, Cu
F007	Pirkkala Au
F008	Eräjärvi Ta, Li, Be
F009	Tampere Au, Cu
F010	Telkkälä Ni, Co
F011	Peräkorpi Ti
F012	Puumala Ni, Co
F013	Ilmolahti Ni, Co, Cu
F014	Virtasalmi Cu
F015	Rantasalmi Au
F016	Kotalahti Ni, Co
F017	Oravainen Ni, Co
F018	Seinäjoki Au, Sb
F020	Outokumpu Co, Cu
F021	Hammaslahti Cu, Zn
F022	Koli U
F023	Ilomantsi Au
F024	Emmes Li
F025	Koivusaarenneva Ti, V
F026	Laivakangas Au, Cu
F027	Hitura Ni, Co
F028	Vihanti-Pyhäsalmi Zn, Cu
F029	Talvivaara Ni, Co, Zn
F030	Huhus Fe
F031	Otanmäki V, Fe, Ti
F032	Kuhmo Ni, Ag, Au
F033	Pääkkö Fe
F034	Oijärvi Au, Ag
F035	Portimo PGE, Cr, Ni
F036	Koillismaa PGE, V, Ni, Fe, Cu
F037	Peräpohja Cu, Co, Fe
F038	Haukipudas Zn, Cu
F039	Misi Fe, V
F040	Kuusamo-Kuolajärvi Co, Au
F041	Jauratsi Fe
F042	Kesänkitunturi U
F043	Kittilä Au, Cu
F044	Porkkonen-Pahtavaara Fe, Mn
F045	Koitelainen Cr, V, PGE
F046	Pyhäjärvi V, Fe, Ti
F047	Ruossakero Ni, Co
F048	Sattasvaara Ni

Koko Suomen metallogeeniset vyöhykkeet. (Julkaisussa: Eilu, P., Ahtola, T., Äikäs, O., Halkoaho, T., Heikura, P., Hulkki, H., Iljina, M., Juopperi, H., Karinen, T., Kärkkäinen, N., Konnunaho, J., Kontinen, A., Kontoniemi, O., Korkiakoski, E., Korsakova, M., Kuivasaari, T., Kyläkoski, M., Makkonen, H., Niiranen, T., Nikander, J., Nykänen, V., Perdahl, J.-A., Pohjolainen, E., Räsänen, J., Sorjonen-Ward, P., Tiainen, M., Tontti, M., Torppa, A. & Västi, K. 2012. Metallogenic areas in Finland. Geological Survey of Finland, Special Paper 53, 207–342).

Nämä ja lisää GTK:n ylläpitämiä ja julkaisemia karttoja löytyy osoitteesta:

<https://hakku.gtk.fi/fi/locations/search>

Merkintä metallogeenisestä vyöhykkeestä ei kuitenkaan takaa, että alueella olisi kyseistä metalleja. Alueen geologiset olosuhteet vain suosivat yleisesti näiden metallien esiintymistä kyseisillä alueilla. Kyse on siis geologisesta oletusarvosta ja tiedon lisääntyessä oletusarvot muuttuvat.

Menneiden vuosikymmenten julkaisuista löytyy mainintoja potentiaalisesta uraanista. Tieteen ja tutkimuksen lähtökohtana on kuitenkin tiedon jatkuva tarkentuminen.

Tieteen perusteisiin kuuluu myös esitetyn tiedon lähdeviitteiden selkeä mainitseminen. Kitkan Viisaat ry:n mielipiteessä viitataan yhtäällä 14 vuotta vanhaan karttaan, toisaalla viitataan karttaan, jota mitä ilmeisimmin ei enää löydy mistään julkisesta materiaalista. Tältä osin nousee esiin kysymys kaivosviranomaisen sekä julkisen asiakirjan kohteena olevien tahojen tarkoituksellisesta harhauttamisesta.

Uusimmassa kansainvälisen atomienergiakomission julkaisussa ”Uranium: Resources, production and demand” kirjassa vuodelta 2018 kerrotaan Kuusamon alueesta seuraavaa:

“There is also potential for by-product uranium extraction from undeveloped, uraniferous polymetallic Au-Co-U deposits in the Kuusamo Schist Belt, eastern Finland. In recent years, Dragon Mining Ltd has investigated the possibility of developing a gold mining operation in the Kuusamo area with a central processing facility and gold production from the deposits Juomasuo, Hangaslampi, Pohjasvaara, Meurastuksenaho and Sivakkaharju. There were no plans by Dragon Mining for recovering uranium as a by-product from these deposits. In 2016, Dragon Mining’s subsidiary (Kuusamo Gold Oy) and exploration assets in Kuusamo were purchased by Nero Projects Australia Pty Ltd.” (Uranium 2018)

Lähde:

Nuclear Energy Agency ja International Atomic Energy Agency: “Uranium: Resources, production and demand, vuodelta 2018:

<https://www.oecd-neo.org/ndd/pubs/2018/7413-uranium-2018.pdf>

Kuten julkaisun tekstistä käy ilmi, Kuusamon liuskevyöhykkeen alueella arvioidaan olevan potentiaalia eli mahdollisuuksia uraanin talteenottoon muihin mineraaleihin kohdistuvan kaivostoiminnan sivutuotteena.

Juomasuo, Hangaslampi, Pohjasvaara, Meurastuksenaho ja Sivakkaharju mainitaan raportissa niinä alueina, joille aiempi alueella toiminut kaivosyhtiö Dragon Mining on aikanaan pyrkinyt kehittämään kultaan keskittyvää kaivostoimintaa.

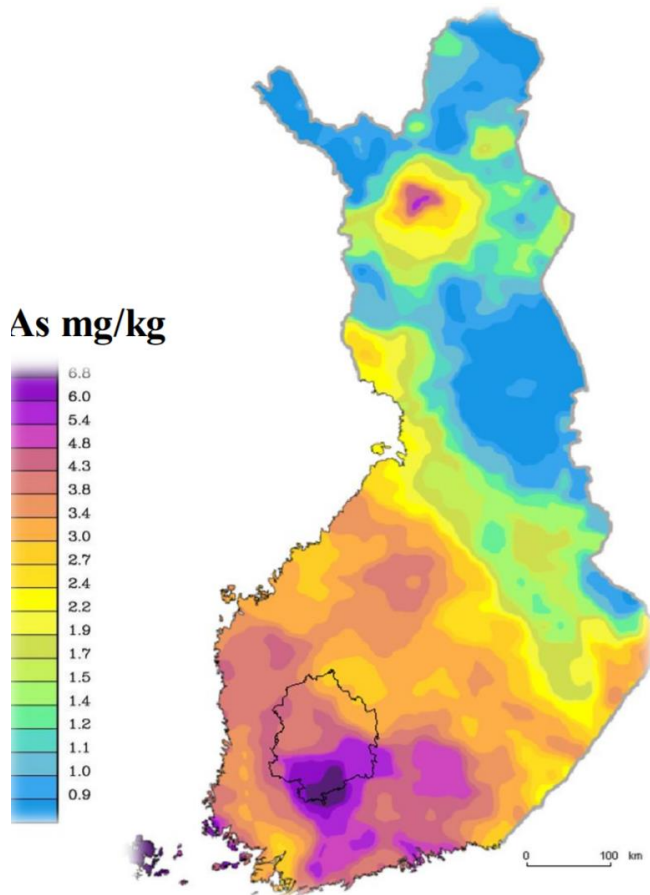
Raportissa ei mainita, että Juomasuon alueella olisi uraania kannattavan kaivostoiminnan edellyttämää määrää.

Mainitun raportoinnin esittäminen osoituksena alueen kuulumisesta johonkin ”määriteltyn uraanivyöhykkeeseen” voi perustua vain pyrkimykseen tietoisesta harhaanjohtamisesta.

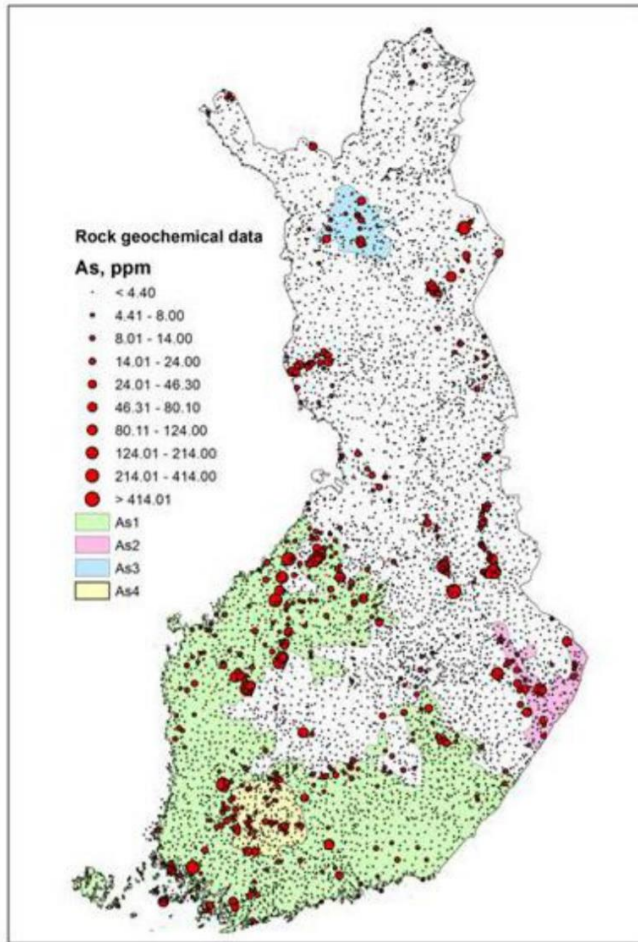
Latitude 66 Cobalt on ilmoittanut, ettei yhtiö tavoittele uraanin talteenottoa, eikä uraanin etsiminen ohjaa yhtiön malminetsintää. Malminetsintäluvhakemukseen rajoittuvan Juomasuon kaivospiirin kallioperän uraanimäärät eivät myöskään anna olettaa, että kyseisellä alueella olisi uraania sellaisia määriä, että sen hyödyntäminen olisi taloudellisesti perusteltua.

Väitteet arseenista

Arseenin esiintyminen lupahakemusalueella ei ole este malminetsintäluvan myöntämiselle. Alueen esittäminen arseenin esiintymisen kannalta poikkeuksellisena alueena ei saa tukea alan kirjallisuudesta eikä myöskään malminetsintälupa-alueen viereisen alueen aiempien kairausten tutkimuksista.

Arseenipitoisuudet moreenin hienoaineksessa Suomessa (< 0,06 mm:n raekoko, kokonaispitoisuus). Pirkanmaan eteläosa ja Kanta-Hämeen pohjoisosa sijoittuvat valtakunnalliselle arseenianomaliavyöhykkeelle. Taustapitoisuuden viitearvo Pirkanmaalla on jopa 26 mg/kg. (Lähde: Koljonen, T. 1992. Results of the mapping. In: Koljonen, T. (toim.) Suomen geokemian atlas, osa 2: moreeni – The Geochemical Atlas of Finland, Part 2: Till. Espoo: Geological Survey of Finland, 106–125, 218.)

Arseenipitoisuudet (mg/kg) Suomen kallioperässä (Litogeokemian tietokanta, GTK 2014). Arseeniprovinssit: As1. Etelä-Suomen arseeniprovinssi, As2. Ilomantsin arseeniprovinssi, As3. Kittilän arseeniprovinssi ja As4. Etelä-Pirkanmaan–Kanta-Hämeen arseeniprovinssi. Kuva: Samrit Luoma, GTK.

Juomasuon kaivospiirin alueen tilaa koskevat väitteet

Latitude 66 Cobaltin Juomasuon kaivospiiri sijaitsee Hangaslampi 1 -malminetsintälupahakemusalueen vieressä. Kaivospiirin alueen geologiaan viitataan mielipiteissä ja muistutuksissa toistuvasti.

Latitude 66 Cobalt on toiminut Juomasuon kaivospiirin alueella aktiivisesti vuodesta 2017 alkaen. Yhtiö on siistinyt aluetta edellisten kaivostoimijoiden jäljiltä, maisemoinut aluetta ja istuttanut alueelle yli 6000 puuntainta. Yhtiö on aidannut alueella sijaitsevan koelouhosalueen poroaidalla.

Yhtiö on teettänyt maaperä- ja vesinäyteanalyyssejä alueelta vuonna 2018 ja alueen säteilytasomittaukset vuonna 2019. Tutkimustulokset eivät tue mielipiteissä ja muistutuksissa esitettyjä näkemyksiä kairaustoiminnan vaarallisuudesta alueen luonnolle tai asukkaille. Tutkimustulokset osoittavat väitteet alueen radioaktiivisesta saastumisesta valheellisiksi.

Vuonna 2018 tehtyjen maaperä- ja vesinäyteanalyysien tulokset on julkaistu marraskuussa 2018 sekä yhtiön verkkosivuilla että yhtiön toiminnasta kertovassa julkaisussa. Julkaisun painosmäärä oli 1500 kappaletta ja se jaettiin muun muassa postin jakeluna kaikkiin Käylän alueen 480 kotitalouteen ja yritykseen.

Kyseiset mittaustulokset ja niihin perustuva GTK:n lausunto löytyvät alla olevan linkin kautta kohdasta ”Juomasuon kaivospiiriä koskeva raportti”, sivuilta 10 – 13.

<https://lat66.com/ajankohtaista/latitude-66-cobalt-julkaisi-juomasuon-kaivospiiria-koskevan-raportin-kuusamon-kaylan-alueen-asukkaille/>

Vuonna 2019 STUK:lla teetettyjen annosnopeusmittausten tutkimustulokset on julkaistu yhtiön verkkosivuilla marraskuussa 2019 ja niistä on uutisoitu alueen eri medioissa.

Kyseiset mittaustulokset ja STUK:n lausunto löytyvät alla olevan linkin kautta kohdasta ”STUK: Annosnopeuskartoitus Kuusamon Juomasuon alueella”.

<https://lat66.com/ajankohtaista/sateilyturvakeskus-tutki-juomasuon-kaivospiirin-latitude-66-cobaltin-toimeksiannosta-alueen-sateilytasot-ovat-normaaleja/>

Ei ole uskottavaa, että mielipiteiden ja muistutusten tekijät eivät olisi ennakolta perehtyneet kyseiseen materiaaliin. Väitteet ovat vakavia, sillä ne pitävät sisällään syytöksen osallisuudesta ympäristö- ja työsuojelurikoksiin. Kyseisten väitteiden oikeudellisten seuraamusten arviointi ei kuitenkaan kuulu kaivosviranomaisen tehtäviin.

Juomasuon kaivospiirin aluetta koskeva geologinen tieto

Latitude 66 Cobalt on teettänyt tutkimuksen kaikista Juomasuon alueen analysoiduista näytteistä. Tutkimus pitää sisällään yli 20 000 näytteen tulokset alueen malmista, sivukivistä sekä muista, edelleen kaivosalueella sijaitsevista kivilajeista. Yhteenveto kertoo siis Juomasuon kairattujen alueiden kokonaispitoisuuksista eri alkuaineiden suhteen.

Tutkimuksen on tehnyt statistiikkaan ja mineraalivarantoarvioihin erikoistuneen Principal Resources Solutions Ply Ltd:n tutkija Brian Wolfe.

Yhteenvedosta käy ilmi, että esimerkiksi uraanin keskipitoisuus kaivospiirin alueella on 26.66 ppm, mediaani arvon ollessa kuitenkin 2.37 ppm. Uraanin pitoisuudet voivat siis jonkin verran tarkoissa analyysituloksissa vaihdella, mutta keskiarvo on varsin alhainen.

Ilmoitusraja Säteilyturvakeskukselle on 100 ppm ja uraanimalmin luokittelun raja-arvo on 1000 ppm.

Tutkimustulosten mukaan uraanin ja kullan esiintymisen yhdessä voidaan myöskin todeta olevan harvinaista, sillä kulta ei analyysituloksissa näytä korreloivan minkään analysoidun alkuaineen kanssa.

Tulosten valossa korrelaatio uraanin, koboltin, kuparin tai kullan suhteen on erittäin heikkoa tai olematonta.

Element (unit)	N	Mean	Median	Std Dev	Variation cf	Skewness	Kurtosis
Au ppm	28,626	0.966	0.01	25	25.8	124	18654
Co ppm	28,506	381.5	67.3	1000	2.6	12	447
Cu ppm	28,355	149	7	514	3.4	12	263
U ppm	24,463	26.66	2.37	278	10.4	34	1577
As ppm	26,100	168.1	2.3	819	4.9	21	1088
Ni ppm	26,604	92	56	136	1.5	4	23
Pb ppm	26,642	10	1	73	7.7	34	1862
Zn ppm	25,401	7	4	29	4.4	63	5605
Th ppm	24,470	6.77	6.26	8	1.2	45	4022
Lreo	17,900	167.23	68.35	354	2.1	8	111
Hreo	17,900	38.44	30.38	38	1.0	14	476
Treo	17,900	205.67	104.75	373	1.8	7	103
Bi ppm	6,559	0.24	0.03	1	5.1	18	428
Hg ppb	5,709	7.896	0.005	92	11.7	28	964
K %	6,567	0.94	0.58	1	1.1	1	5
Sb ppm	6,567	0.025	0.002	0	2.9	14	436

1. QA/QC inc. duplicates, replicates, lab standards, blanks and independent certified reference materials.

2. Sample results are length weighted

3. Units are parts per million (ppm), parts per billion (ppb) or wt% (%)

4. Lreo, Hreo, Treo are Light rare element oxide, Heavy rare earth element oxide and Total rare earth element oxide (ppm)

5. All data for the K1 deposit (last updated 30-01-2020)

Element (unit)	Au ppm	Co ppm	Cu ppm	U ppm	As ppm	Ni ppm	Pb ppm	Zn ppm	Th ppm	Lreo	Hreo	Treo
Au ppm	1.00	0.04	0.03	0.18	0.01	0.01	0.13	0.00	0.07	0.02	0.13	0.03
Co ppm	0.04	1.00	0.20	0.09	0.91	0.06	0.09	0.01	0.04	0.20	0.23	0.21
Cu ppm	0.03	0.20	1.00	0.04	0.10	0.00	0.04	0.03	-0.04	0.11	0.13	0.12
U ppm	0.18	0.09	0.04	1.00	0.04	0.04	0.86	0.00	0.39	0.07	0.72	0.14
As ppm	0.01	0.91	0.10	0.04	1.00	0.03	0.04	0.00	0.04	0.12	0.14	0.13
Ni ppm	0.01	0.06	0.00	0.04	0.03	1.00	0.04	0.06	-0.15	0.04	0.15	0.05
Pb ppm	0.13	0.09	0.04	0.86	0.04	0.04	1.00	0.17	0.38	0.07	0.64	0.13
Zn ppm	0.00	0.01	0.03	0.00	0.00	0.06	0.17	1.00	-0.02	0.01	0.02	0.02
Th ppm	0.07	0.04	-0.04	0.39	0.04	-0.15	0.38	-0.02	1.00	0.27	0.27	0.28
Lreo	0.02	0.20	0.11	0.07	0.12	0.04	0.07	0.01	0.27	1.00	0.47	1.00
Hreo	0.13	0.23	0.13	0.72	0.14	0.15	0.64	0.02	0.27	0.47	1.00	0.54
Treo	0.03	0.21	0.12	0.14	0.13	0.05	0.13	0.02	0.28	1.00	0.54	1.00

6. Pearson correlation matrix

Yhteenvedo Juomasuon alueen yli 20 000 kairausnäytteen tutkimuksista

Yleiset väitteet kairaustutkimusten haitallisuudesta

Kairaustutkimus on vakiintunut geologinen menetelmä, jonka vaikutukset tunnetaan hyvin. Esimerkkinä mainittakoon, että pelkästään GTK:n kairasydänvarastot käsittävät yli 34 000 Suomessa tehdyn kairaustutkimuksen kairasydänmateriaalin. Yksistään tuo materiaali tarkoittaa yli 3,5 miljoonaa metriä kairasydämiä.

Kiinteistöjen maalämpöjärjestelmien asentaminen alkoi Tilastokeskuksen tilastojen mukaan yleistyä Suomessa 2000-luvun alussa. Vuonna 2015 37,5% rakennetuista erillisistä pientaloista varustettiin maalämpöjärjestelmällä ja järjestelmien kokonaismäärä on ylittänyt 150 000 asennetun järjestelmän määrän arviolta vuonna 2016 (Sulpu – Suomen lämpöpumppuyhdistys ry).

Maalämpöjärjestelmien asentamisessa tehtävä kairaus ei teknisesti millään tavalla poikkea geologisesta kairaustutkimuksesta. Maalämpöputkien asentamista ei ole rajoitettu vesialueiden läheisyydessä eikä soijalietteen talteenotto ole pakollista.

Kairaustutkimukset ja uraani

Kuten jo edellä on todettu, Hangaslampi 1 -malminetsintälupahakemusalueetta ei ole GTK:n toimesta määritelty poikkeuksellisen uraanipitoiseksi alueeksi. Myöskään viereistä Juomasuon kaivospiiriä koskeva geologinen tieto ei anna olettaa alueelta löytyvän uraania merkittävässä määrin.

Säteilyturvakeskus STUK on käsitellyt uraaniin liittyvää kairaustoimintaa ja sen vaikutuksia vuonna 2013 julkaistussa Uraani kaivostoiminnassa julkaisussa seuraavasti:

”Uraanin etsinnästä, kuten näytteiden otosta, tutkimuskaivantojen teosta ja syväkairauksista, ei ole säteilyvaikutuksia ihmiselle tai ympäristölle. Esimerkiksi kairauksen säteilyvaikutukset eivät poikkea olennaisesti porakaivon tekemiseen tai muun malmin tai mineraalin etsintään liittyvistä kairauksista. Kairaus ei nosta taustasäteilyn tasoa. Jos poraus- tai kairausjätteissä on merkittäviä määriä uraania, toriumia tai niiden hajoamistuotteita, niistä on huolehdittava asianmukaisesti (STUK, 2013).”

”Kairauksen vaikutus pohjaveden radioaktiivisuuteen on hyvin pieni. Jotta kairaustoiminnan vaikutus voitaisiin havaita läheisissä vesistöissä, täytyisi niihin virrata kairausreikien tai niiden poikki kulkevien halkeamien kautta merkittäviä määriä kalliopohjavettä. Lisäksi veden tulisi liuottaa huomattavan suuria uraanimääriä kairausreiästä. Tämä ei ole todennäköistä, koska pohjaveden virtaamat ovat heikkoja, ja uraani liukenee yleisimmistä uraanimalmineraaleista erittäin huonosti veteen (STUK, 2013).”

Lähteet:

STUK, Uraani kaivostoiminnassa, 2013:

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125134/katsaus-uraani-kaivostoiminnassa-3-2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Väite lainvastaisista kairauksista

Kitkan Viisaat ry:n muistutuksen sivulla 7/73 esitetään totuudenvastainen ja loukkaava väite, jonka mukaan ”hakija on jo loppukesästä 2018 kairannut noita syväkairauksia Juomasuon kaivospiiristä ja kaivospiirin ulkopuolelta Juomasuon malmioon...”

Vaikka totuudenvastaisen väittämän esittämisen oikeudellisen vastuun arviointi ei luonnollisestikaan kuulu kaivosviranomaiselle, on väite syytä oikaista. Väite on esitetty suoraan kaivostoimintaa valvovalle viranomaiselle. Kaikki yhtiön vuonna 2018 tekemän kairausohjelman kairaukset ovat tapahtuneet yhtiön omistamalla maalla ja Juomasuon kaivospiirin sisällä.

Kitkan Viisaat ry on esittänyt väitteen laittomista kairauksista toistuvasti. Latitude 66 Cobalt on oikaissut väitteen muun muassa Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle 6.9.2018 antamassaan vastineessa:

Kairaustutkimusalue

Valituksessa Kitkan Viisaat ry antaa valheellista tietoa sekä siitä, että yhtiö olisi ilmoittanut tekevänsä ja tehnyt kairauksia ”Juomasuon kaivospiirissä ja sen ympärilläkin” tai ”Juomasuon kaivospiirissä ja sen ulkopuolellakin”. Väitteet kerrataan ”valitusasian taustakuvaus” -osiossa kolmesti.

Yhtiö on ilmoittanut tekevänsä ja tehnyt kairauksia Juomasuon kaivospiirin alueella. Emme lähde tässä yhteydessä arvioimaan esitettyjen väitteiden tarkoituspäätä, mutta väite ei voi perustua yhtiön tekemisen julkisten ilmoitusten tulkinnanvaraisuuteen. Asiaa koskeva tiedote kertoo selkeästi yhtiön ilmoittaneen tekevänsä kairaustutkimuksia Juomasuon kaivospiirin alueella.

<https://lat66.com/ajankohtaista/latitude-66-cobalt-tekee-kairaustutkimuksia-kuusamon-kaylan-juomasuolla-elokuusta-alkaen/>

Kitkan Viisaat ry:n valituksen yleiskuvauksessa hallinto-oikeudelle antamat tiedot ovat siis tältä osin valheellisia.

Väite loukkaa yhtiön ja sen henkilökunnan sekä kyseiset kairaukset tehneen yhtiön ja sen henkilökunnan kunniaa.

Väite geologisen tutkimustyön haitallisuudesta alueen kiinteistökaupalle

Tukesin Latitude 66 Cobaltille toimittaman selityspyynnön liitteen 22 sivulla 2 todetaan seuraavaa:

”Vaikutukset näkyvät vähentyneinä matkailualan investointeina. Lisäksi se on tyrehdyttänyt kiinteistö- ja asuntokaupan tavanomaisen kysynnän ja kaupankäynnin Käylän seudulla”.

Väitteen tueksi ei ole esitetty tilastotietoa. Maanmittauslaitoksen kiinteistökauppojen tilastopalvelun (REST) data ei tue väitettä. Latitude 66 Cobalt on julkistanut hankkeensa tammikuussa 2018 ja kiinteistökaupan kehitys näyttää noudattavan kansallista kauppojen kehitystä verrokkialueilla.

Lähde:

<https://www.maanmittauslaitos.fi/huoneistot-ja-kiinteistot/asiantuntevalle-kayttajalle/kiinteistotietojen-rajapintapalvelut-1>

Matkailuinvestoinneista on vaikea saada tarkkaa tilastotietoa koskien pelkästään Käylän kylää tai yhtiön hakeman malminetsintälupa-alueen lähialueita. Matkailun investointeja voidaan kuitenkin melko tarkasti analysoida muun muassa rakennuslupien kautta. Matkailun investoinnit Käylän alueella ovat tätä kautta analysoituina olleet Käylän alueella hyvin vähäisiä sekä ennen tammikuuta 2018 että sen jälkeen.

Ei ole myöskään osoitettavissa yhtään aluetta Käylän lähistöllä, jonne joko kiinteistökauppa tai matkailun investoinnit olisivat ohjautuneet Käylän sijasta.

Rukatunturin alueella Kuusamossa matkailun investoinnit vuosina 2018 – 2019 ovat olleet voimakkaassa kasvussa.

Vastaanottaja:
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

Muistutuksen tekijä:
Takkusalmen vesiosuuskunta
puheenjohtaja Jouko Käkelä
[REDACTED]

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kuulutus 17.10.2019, Lupatunnus ML2019:0050

Muistutus Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupahakemuksesta

Takkusalmen vesiosuuskunta katsoo itsensä asianosaiseksi, koska Takkusalmen vesiosuuskunnan vedenottamo sijaitsee noin kahden kilometrin päässä suunnitellulta malminetsintäalueelta. Säkkilänkankaan pohjavesialue, jolla vesiosuuskunnan vedenottamo sijaitsee, ulottuu tutkituilta osin aivan suunnitellun malminetsintäalueen rajoille.

Takkusalmen vesiosuuskunta katsoo, että Latitude 66 Cobalt Oy:n pitää tehdä tutkimukset pohjavesien virtaamiin ja pohjavesien muodostukseen sekä suunnitelma pohjavesitarkkailusta määrän ja laadun osalta. Onko yhtiö selvittänyt riittävän tarkasti maaperän rakennetta ja pohjavesien virtaamaa alueella, jotta malminetsintää voidaan tehdä turvallisesti tärkeitä pohjavesialueita vaarantamatta, esimerkiksi eri syvyisiä kairauksia ja tutkimusojia? Lisäksi yhtiön täytyy selvittää tämän ja muiden mahdollisten hankkeiden yhteisvaikutukset koko Pohjois-Kuusamon pohjavesialueisiin ja tätä kautta vesihuoltoon. Tällä hetkellä vesiosuuskunta toimittaa veden 250:een oman alueen talouteen ja lisäksi toimitamme veden myös Käylän Seudun vesiosuuskunnalle.

Luotettava ja toimiva vesihuolto on tärkeä osa kiinteistöjen arvonmuodostusta. Hankkeen mahdolliset negatiiviset vaikutukset Pohjois-Kuusamon vesihuoltoon vaikuttaisivat suoraan alentavasti kiinteistöjen arvoon alueella. Tutkimusalueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevien pintavesien käyttämisestä talousvetenä täytyy tehdä oma selvityksensä. Kaikessa toiminnassa ja luvituksessa tulee ottaa huomioon malminetsintäalueen läheisyydessä oleva vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka 1 E).

Hakemuksessa on esitetty 3 000 euron lupakohtainen vakuus, jonka katsotaan kattavan kaikki toiminnan aiheuttamat vahingot. Vakuus on täysin riittämätön tälle varsin laajalle hakemusalueelle (1366,59 ha), joka sijoittuisi Säkkilänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen.

Takkusalmen vesiosuuskunta katsoo, ettei malminetsintähakemuksen ympäristövaikutuksia ole selvitetty riittäväällä tavalla. Lisäksi vesiosuuskuntana haluamme muistuttaa ehdottomasta pohjavesien pilaamiskiellosta.

Takkusalrella 6.11.2019

Aspegren Ville-Pekka (Tukes)

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat
Lähetetty: tiistai 5. marraskuuta 2019 8.08
Vastaanottaja: Tuominen Esa (Tukes); Veijanen Juho (Tukes)
Aihe: VL: Mieli pide Malminetsintälupahakemukseen ML2019:0050 , Hangaslampi 1, Kuusamo

Lähettäjä: Tommi Kivelä [REDACTED]
Lähetetty: tiistai 5. marraskuuta 2019 1.44
Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>
Kopio: [REDACTED]
Aihe: Mieli pide Malminetsintälupahakemukseen ML2019:0050 , Hangaslampi 1, Kuusamo

Mieli pide Malminetsintälupahakemukseen ML2019:0050 , Hangaslampi 1, Kuusamo:

Mielipiteeni on, että lupaa ei tulisi myöntää Malminetsintälupahakemukseen ML2019:0050 , Hangaslampi 1, Kuusamo, jota hakee Latitude 66 Cobalt Oy.

Perusteluna on mahdollisen malminetsintälupahakemusta seuraavan kaivostoiminnan aiheuttamat haitat luonnolle ja matkailu-/virkistysalueen imagolle, jos luvan myöntämisestä myöhemmin seuraa kaivostoimintaa hakemuksen kohteena olevalla malminetsintäalueella.

Kitkajoki on lähellä malminetsintälupahakemuksen osoittamaa aluetta, alueen reunasta lähimmillään vajaan kilometrin päässä, kun mittaa etäisyyksiä TUKES:n Kaivosrekisterin karttapalvelusta. Alle kymmenen kilometrin päässä alueesta alkaa hyvin tunnettu matkailukohde Pikku-Karhunkierros, jonne pääsee Juuman kylästä. Pikku-Karhunkierros on patikointireitti, joka seuraa Kitkajoen vesistöä, jonne laskee vedet Kitkajoen osuudelta, joka kulkee läheltä malminetsintälupahakemuksen osoittamaa aluetta. Pikku-Karhunkierros on yksi osa Kuusamon ja sen naapurikuntien luontoaiheisista nähtävyyksistä, esimerkiksi Riistitunturin, Oulankajoen, Kitkajärven ja Rukan ohella, joten minun mielipiteeni on, että pidän mahdollisena malminetsintälupahakemuksen rajaamalla alueella mahdollisesti alkavan kaivostoiminnan uhkaavan matkailua ja sen luomia työpaikkoja.

Terveisin,
Tommi Kivelä

Liittyen hakemukseen:

Hakija: Latitude 66 Cobalt Oy

Lupa-alue:Hangaslampi 1

Lupatunnus:ML2019:0050

Minä, yhtenä Säkkin kylän maanomistajana ja mökkiläisenä, vastustan ehdottomasti kaikenlaista kaivostoimintaa uraanirikkaaksi todetun Juomasuon ja Säkkin kylän läheisyydessä. Kyseessä on alue, joka on luonnoltaan herkkä ja arvokas ja siellä on puhtaita pohjavesivarantoja sekä lähteitä. Alue on uraanivyöhykkeellä ja tunnettu uraanimalmio. Vaadin asian ottamista huomioon kairauslupitusta tehtäessä. Tulevaisuuden maailmassa, jossa kaikkein arvokkain luonnonvara tulee todennäköisesti olemaan vesi, on hirveä riski ja erittäin lyhytnäköistä suunnitella tällaista toimintaa, joka aiheuttaa peruuttamatonta laatua olevaa vahinkoa luonnolle. Jo 2018 tehdyissä mittauksissa on todettu, että sen hetkiset toimet ovat aiheuttaneet ympäristön radioaktiivista saastumista. Koekaivostoiminta on ilmeisesti aiheuttanut kuormitusta alueen pohjavesille ja alueen tilaa on kuvattu kaivannaisjäteasetusten vastaiseksi. Riskinä on myös Kitkajokeen kulkeutuva saastunut vesi. Vaadin myös, että tässä asiassa odotetaan valtakunnallista linjausta uudistuvan kaivoslain suhteen. Odotan asiassa perusteellista selvitystä mahdollisista asukkaiden ja eläinten terveyteen sekä ympäristöön kohdistuvista säteilyn aiheuttamista vaikutuksista ja riskitekijöistä.

Muussa tapauksessa haluan mahdollisen myönteisen päätöksen tekevät henkilöt ja kaivoksen osakkaat henkilökohtaiseen vastuuseen kaivoksen mahdollisista seurauksista.

Porvoossa 9.11.2019

Sannaleena Säkkinen

MUISTUTUS MALMINETSINTÄLUPAHAKEMUKSEEN

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kuulutus malminetsintälupahakemuksesta 17.10.2019

Hakija: Latitude 66 Cobalt Oy
Lupa-alueen nimi: Hangaslampi 1
Lupatunnus: ML2019:0050
Alueen sijainti ja koko: Kuusamo, 1366,59 ha

Me allekirjoittaneet vastustamme Latitude 66 Cobalt Oy –yhtiön malminetsintälupahakemusta emmekä näe edellytyksiä luvan myöntämiselle.

Luvan hakijan, Latitude 66 Cobalt Oy:n, toimittama malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslain (621/2011) 13 §:n, 34 §:n sekä kaivosasetuksen (391/2012) 12 §:n ja 13 §:n mukaisia lupahakemukselle asettamia vaatimuksia, eikä lupaviranomainen ole hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen lupahakemuksesta kuuluttamista.

1.8. Malminetsinnän rahoitus esitettyyn toimintaan

Hakija ei ole esittänyt minkäänlaista näyttöä rahoituksesta esitettyyn toimintaan. Se että yhtiö on australialaisen yhtiön tytäryhtiö, ei ole sellainen. On edellytettävä, että hakijan taloudellisten resurssien lisäksi myös emoyhtiön resurssit ja sitoumukset tytäryhtiöön on selvitettävä. Lupaviranomaisen on pyydettävä ja julkaistava riittävät selvitykset rahoituksesta.

1.9. Henkilöstö ja sen asiantuntemus

Hakemuksessa luetellaan viisi kaivosalan asiantuntijaa. Hakija ei kuitenkaan ole eritellyt kunkin roolia malminetsintäprojektissa. Ketkä työskentelevät yhtiön palkkalistoilla, missä tehtävässä ja kuinka suuren osan vuosityöajasta? Ketkä ovat hakijayhtiön hallituksessa eivätkä työsuhteessa? Ja ketkä ovat emoyhtiön palveluksessa tai hallituksessa?

Toimitusjohtaja Hoyerista tulisi olla kunnollinen ansioluettelo eli CV. Sitä ei löydy tästä eikä mistään muualtakaan hakijayrityksen julkaistusta aineistosta. Internetistä löytyvien tiedonmurusten perusteella voidaan päätellä, että Hoyerilla ei ole kaivosalan koulutusta ja hänen työkokemuksensa merkittävien kaivostoimintaprojektien tuloksettaasta operatiivisesta johtamisesta on erittäin kyseenalainen. Lupaviranomaisen on edellytettävä täsmällisiä ja kattavia tietoja hakijan henkilöresursseista.

2.4 Luonnosuojelutilanne

Hakemuksessa hakija mainitsee kaksi malminetsintäalueen rajan läheisyydessä sijaitsevaa Natura 2000 -aluetta. Hakija jättää kuitenkin mainitsematta luontoarvoltaan aivan toista luokkaa olevan Oulangan kansallispuiston sekä sen Venäjän puolella sijaitsevan Paanajärven kansallispuiston. Nämä puistot ovat Euroopan parhaiksi arvioituja luonnonsuojelu- ja luontomatkailukohteita. Oulangan

kansallispuistolla oli ratkaiseva asema valittaessa Kuusamo Suomen kauneimmaksi kaupungiksi.

Hakijan rajaamalta etsintäalueelta ja tavoittelemalta kaivosalueelta valumavedet virtaavat lähijärviin ja soille sekä niiden kautta ja myös suoraan Kitkajokeen ja edelleen Oulankajokeen. Alueen molemmin puolin muutaman kilometrin etäisyydellä sijaitsevat matkailijoiden käyttämät pääliikenneväylät kansallispuistoon.

Oulangan kansallispuiston läheisyys on mainittava hakemuksessa ja lupaviranomaisen on haettava riittävät lausunnot luonnonsuojelun ja matkailun asiantuntijatahoilta riskiin aiheuttaa haittaa kansallispuiston luonnonsuojelulle ja matkailulle.

3.2. Muut kuin yksityiset asianosaiset (alueeseen liittyvät elinkeinot ja yhteiset alueet)

Hakemuksen asianosaisista puuttuu Takkusalmen vesiosuuskunta, jonka pohjavesialueet ovat etsintäalueen valuma-alueella. Tämän muistutuksen tekijät saavat juomavetensä Takkusalmen vesiosuuskunnan pohjavesipumppaamosta. Asuessamme itse pohjavesialueella joudumme toimittamaan kaiken jäteveden, ml. harmaan veden, kaupungin toisella puolella sijaitsevaan jätevedenpuhdistamoon. Puhtaan pohjaveden turvaamiseksi myös hakijan valuma-alueella synnyttämät jätevedet tulisi toimittaa jäteveden puhdistamoon.

4.2. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman kohdassa on mainittu liite "Lat66_Malminetsintälupahakemuksen liite_Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoissa". Sitä ei ole kuitenkaan saatavilla lausuntojen ja muistutusten tekijöille. Kairauksissa käytettävää vesimäärää ei ole mainittu. Sillä on tärkeä merkitys siihen, kuinka paljon valumavesiä pääsee ympäröivään luontoon ja edelleen vesistöön. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ei ole siten riittävä.

7.12. Hakemukseen liittyy yleisiä alueita

Kaikilta valuma-alueella olevilta vesialueiden omistajilta ja osakaskunnilta sekä vesiosuuskunnilta on erikseen pyydettävä lausunto hakemuksesta, jotta heidän oikeutensa tulla kuulluksi toteutuu.

8.1. Hakijan ehdotus vakuudeksi hakemuksessa esitetyle toiminnalle ja perustelut

Yhtiön malminetsintälupahakemuksessa on neljän vuoden tutkimussuunnitelma, johon sisältyy epämääräisesti määritellyt toimenpiteet sekä kohdassa 8.1. mainittuna "mukaan lukien jopa suuria kairausohjelmia". Suunnitellun toiminta-alueen ja alueen välittömässä läheisyydessä on vakituista ja vapaa-ajan asutusta, Kitkajoki, Säkkilänjärvi ja Ajakka sekä näiden väliset vesistöt, luonto- ja matkailuelinkeino-toimintaa sekä Natura- ja pohjavesialueita. Alue sijaitsee uraanivyöhykkeellä ja eritoten Hangaslammella on mitattu korkeita uraanipitoisuuksia (194-347 ppm, vrt Suomen kallioperän keskitaso 2,0 ppm). Tätä taustaa vasten katsomme, että 3 000 euron lupakohtainen vakuus on täysin riittämätön. Käytännössä vakuuden suuruus on alle 3 euroa per hehtaari.

Tämä yhtiön lupakohtaisena vakuutena esittämä summa kuvaa osaltaan yhtiön heikkoa käsitystä siitä, millaisella alueella he operoivat ja miten monialaisia toiminnan aiheuttamat negatiiviset vaikutukset ovat. Muistuttajan näkökulmasta lupakohtaista vakuutta täytyy nostaa merkittävästi korkeammaksi.

9.1. Selvitys jälkitoimenpiteistä malminetsintä lupa-alueella toiminnan lopettamisen jälkeen

Selvitys jälkitoimenpiteistä malminetsintä lupa-alueella toiminnan lopettamisen jälkeen on erittäin tärkeä osa hankkeen vaikutusten kokonaisarviointia. Kuitenkaan kohdassa mainittua liitettä "Lat66_Malminetsintä lupahakemuksen liite_Yhteenveto malminetsintätutkimusten toimintatavoissa" ei ole saatavilla lausuntojen ja muistutusten tekijöille.

Yhteenveto

Edellä mainituista seikoista johtuen me allekirjoittajat katsomme, ettei hakijalle ole edellytyksiä antaa malminetsintä lupaa.

Mikäli edellä mainituista perusteluista huolimatta Tukes myöntää nykyisen kaivoslain perusteella luvan Latitude 66 Cobalt Oy -yhtiölle, Tukesin on:

- 1) edellytettävä hakijalta kattavat selvitykset toiminnasta ja sen kaikista vaikutuksista Kitkajokeen, Säkkilänjärveen, Ajakkaan sekä läheisiin Natura- ja soiden suojelualueisiin.
- 2) haettavat riittävät lausunnot luonnonsuojelun asiantuntijatahoilta malminetsinnän vaikutuksista Oulangan kansallispuiston luonnonsuojeluun ja matkailuun.
- 3) asetettava tiukat lupamääräykset, joiden noudattamista on myös asianmukaisesti ja säännöllisesti valvottava.
- 4) asetettava Latitude 66 Cobalt Oy -yhtiölle riittävän suuruinen lupakohtainen vakuus, jolla pystytään realistisesti korvaamaan malminetsinnän aikana syntyneet ympäristövahingot niin maalla kuin vesistöissä sekä malminetsinnästä aiheutuvat imagohaitat luontomatkailulle, kalastusmatkailulle, poroelinkeinolle ja kiinteistöjen arvonmuodostukselle.
- 5) vaadittava hakijalta täsmälliset tiedot yhtiön rahoituksellisesta taustasta ja henkilöresursseista.

Me allekirjoittaneet vastustamme Latitude 66 Cobalt Oy -yhtiön malminetsintä lupahakemusta emmekä näe edellytyksiä myöntää haettua lupaa.

Kuusamossa, 10.11.2019

Sisko Liisa Marjatta Hakola

Jouni Panu Tapani Hakola

TUKES
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus ML2019:0050

Pyydämme kunnioittavasti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hylkäämään hakemuksen olennaisesti puutteellisena sekä lainvastaisena, ja huomioimaan tämän muistutuksen perusteluineen hakemuksen ja hylkäämisperusteiden osalta.

Omistamme yhteismetsän osuuden, metsäpalstoja, tieoikeuksia, asuinkiinteistön, ja vapaa-ajan asunnon hakemuksen vaikutusalueella, ja käytän aluetta myös virkistyskäyttöön. Harjoitan sen vuoksi myös elinkeinotoimintaa hakemusalueella ja hakemuksen vaikutusalueella. Omat metsä- ja virkistysaluekiinteistömme ovat Oivangissa ja Koskenkylässä.

Tausta

Hakijan hakemus kattaa erityisen laajan alueen, 1.336,59 ha alueen. Alueen koko ylittää merkittävästi aikaisemman kaivoslain hyväksytyn koon.

Alueen välittömässä läheisyydessä on hakemuksessakin todetulla tavalla useita Natura-alueita, joiden suojelu perustuu EU-lainsäädäntöön ja sen perusteella annettuihin kotimaisiin lakeihin. Alla on perusteltu miksi hakijan olisi tullut liittää hakemukseen ja kuulutuksen osana olisi tullut olla ns. Natura selvitys, ja miksi EU-lainsäädäntö on Natura selvityksen vaatimuksen osalta sitovaa oikeutta.

Varausalueella sijaitsee pohjavesivaroja ja varauksia pohjavedenottoon.

Varausalue ja varauksen vaikutusalue sijaitsee virkistyskäyttöön soveltuvien vesistöjen alueella. Useat hakemuksen vaikutusalueella olevat järvet ovat heikkokuntoisia, alla viitatus ELY-keskuksen selvityksen perusteella.

Yleisesti alueella tapahtuu ilmastomuutoksen seurauksena myrskyvahinkoja. Tyypillinen vahinko tapahtuu silloin, kun sulan maan aikana, ja ilman roudan antamaa suojaa maainekselle, koneet liikkuvat metsässä. Myrskyvahingot ovat sitä suurempia, mitä useimmin koneilla ajetaan metsäalueella, koska koneet vahingoittavat puiden juuria erityisesti sulan maan aikana. Tämän hakemuksen kohteena tapahtuva toiminta tapahtuisi mitä ilmeisimmin sulan maan aikana. Myrskyjen voima on myös viime vuosina ollut huomattavasti suurempi kuin aikaisemmin.

Hakijayhtiö on hakemuksen perusteella ns. kuoriyhtiö, jolla ei ole lainkaan omia varoja tai lankaan liiketoimintaa, ja joka ei kykene millään tavalla vastaamaan luonnolle ja asianosaisille aiheuttamastaan vahingosta.

Hakemuksen kohteena olevan koboltti on myrkyllinen mineraali. Kobolttin liiallinen määrä elimistössä johtaa kuolemaan.

Näillä perusteilla ja kaivoslain mukaan varaukselta on perusteltua vaatia merkittävästi suurempaa tarkkuutta, lakien huolellista noudattamista, mahdollisten vahinkojen etukäteistä huolellisempaa arviointia, sekä varautumista vahinkoihin.

Tausta, kuoriyhtiöiden (shell entity) erityinen oikeudellinen riski

Kuoriyhtiöiden toimintaan liittyy erityinen oikeudellinen riski sen vuoksi, että varattomat kuoriyhtiöt eivät kykene vastaamaan pienimpiinkään vastuisiin aiheuttamistaan vahingoista. Hakija on tällainen varaton kuoriyhtiö, kaupparekisteriin toimitettujen taloustietojen perusteella.

Kuoriyhtiöiden toimintaa on sen vuoksi eri valtioiden oikeusjärjestyksissä pyritty sääntelemään erityisen huolellisesti. Asiaan liittyvää problematiikka käsittelee mm. teos Timo Rapakko, *Unlimited Shareholder Liability in Multinationals*, Kluwer Law and Publishing, mm. sivut 283-338.

Useimmissa tapauksissa, jossa sääntely on ollut tehotonta, viranomaiset ja tuomioistuimet ovat viime kädessä joutuneet vaatimaan osakkeenomistajia sekä yrityksen johtoa vastuuseen kuoriyhtiön toiminnasta. Tästä on olemassa lukuisia oikeustapauksia eri valtioissa.

Kun viranomaiset sääntelevät kuoriyhtiön toimintaa, viranomaiset voivat vaatia kuoriyhtiöiltä ja niiden omistajilta kirjallisia takauksia aiheuttamistaan vahingoista sekä riittävän suuria pankkitakauksia.

Suomenkin osalta esimerkki on Hituran kaivos Nivalassa. Veronmaksajat joutuvat korvaamaan sen aiheuttamia vahinkoja noin 20 miljoonalla eurolla, koska kaivoksen toimintaa ei riittävästi valvottu ja koska kaivoksen omistajilta ei vaadittu pankkivakuutta koko 20 miljoonan euron vahingon osalta.

Lupamenettelyjen, josta tässäkin asiassa on kyse, tulee varmistaa, että ulkopuoliset tahot eivät joudu kärsimään minkäänlaisia vahinkoja.

Tausta, koboltti on myrkyllinen mineraali, maaperässä on myös myrkyllistä arseenia

Koboltti on myrkyllinen mineraali. Tästä syystä koboltti on maaperässä olevan haitta-aine, jonka käsittelystä syntyy aina terveys- ja ympäristöriskejä ja ympäristövaikutuksia. Koboltista valmistetaan koboltikanuunoita, joita käytetään syöpähoitojen sädehoidoissa.

Kobolttiesiintyminen yhteydessä on yleensä ja mm. hakemuksen alueella korkeita arseenipitoisuuksia. Arseni liukenee pohjaveteen, ja arseni aiheuttaa syöpää.

“Esiintymän kultapitoisissa osissa arseenipitoisuus vaihtelee 20-7220 ppm ja rikkipitoisuus 0,5 – 19 %. Yli 1000 ppm:n As-pitoisuuksia tavataan vain Co-rikkaissa osissa samoin kuin korkeita S-pitoisuuksiakin.”

(sivu 22, Geologian tutkimuskeskus, Kuusamon Juomasuon kulta-kobolttiesiintymien lähiympäristön kultamalmitutkimukset vuosina 1986 – 1991).

Arseni ja sen yhdisteet luokitellaan EU-direktiivin 67/548/EEC mukaan myrkyiksi ja ympäristölle vaarallisiksi aineiksi.

“Arseni on radonin ohella pahimpia yksittäisten kaivojen veden laadun ongelmia Suomessa. Talousveden laatuvaatimusten mukaan arseenin määrä juomavedessä ei saa ylittää ohjearvoa 10 µg/l. Suomessa joidenkin alueiden porakaivoista on löydetty ohjearvon jopa satakertaisesti ylittäviä arseenipitoisuuksia.”

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Arseeni>

Myös arseenin käsittelystä syntyy aina terveys- ja ympäristöriskejä ja ympäristövaikutuksia.

Tausta, hakemusalueen ja hakemuksen vaikutusalueen maaperässä on korkea mangaanipitoisuus; mangaanin myrkyllisyys

Suomen maaperässä on yleisesti korkeita mangaanipitoisuuksia.

Mangaanilla on erittäin haitallisia terveysvaikutuksia, jotka on todettu vasta viime vuosina tehdyissä lääketieteellisissä tutkimuksissa. Lääketieteellisessä tutkimuksessa todetaan, että

“Kun juomaveden mangaanipitoisuus on ylittänyt 100 µg/l, ja vettä on käytetty koko eliniän ajan, **1–12 vuotiailla lapsilla on todettu oppimisvaikeuksia, käyttäytymishäiriöitä ja hienomotooristen toimintojen hidastumista. Äärimmäisenä vaikutuksena on todettu yhteys alentuneeseen älykkyydosamäärään.**”

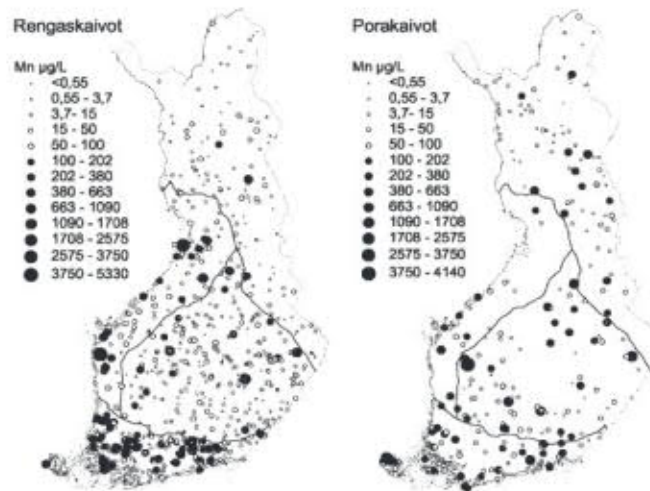
(Hannu Komulainen, THL, sivu 20, Ympäristö ja terveys lehti, nro 2, 2014)

Kuusamon maaperässä on niin paljon mangaania, että esimerkiksi vedenottoa ei ole voitu harjoittaa Tatangin vedenottamossa, ja muuallakin mangaanipitoisuuksia on seurattava. (ELY keskus, Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma 2016-2021 Osa 2. Toimenpiteet, Raportteja 129/2015, sivut 229-230)

Tyypillisesti Suomessa vesilaitokset joutuvat rajoittamaan vedenottoa yksittäisillä vedenottamoilla, koska lähdeveden mangaanipitoisuus nousee välittömästi vedenoton kasvaessa.

Geologian tutkimuslaitos on myös mitannut mangaanin tasoa eri puolilla Suomea. Allaolevassa kartassa on todettu tämän tutkimuksen tulokset. (Lahermo P. ym. 2002. Tuhat

kaivoa – Suomen kaivovesien fysikaalis-kemiallinen laatu vuonna 1999. Tutkimusraportti 155, Geologian tutkimuskeskus). Kuvassa mustalla merkittyjen kaivojen vesi on terveydelle vaarallista, koska mangaanin määrä ylittää niissä 100 µg.

Kuva 1. Porakaivojen ja rengaskaivojen mangaanipitoisuuksia Suomessa (Lahermo ym. 2002).

Koko hakemuksen vaikutusalueella on sen vuoksi perusteltua valvoa mangaanipitoisuuksia, ja tehdä koko alueella YVA-selvitys kaivostoiminnan osalta. YVA-selvitykset ovat perusteltuja myös silloin kun esimerkiksi alueen vedenotto yhdessä muun toiminnan kanssa voi aiheuttaa ympäristövaikutuksia.

“Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo **toteutetun hankkeen** muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, **myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen**, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.”

(Laki Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, 3.2 §)

Ympäristövaikutusten osalta on lisäksi syytä huomioida, että KHO 2014:714 päätöksen mukaan **pelkkä vaaran aiheuttaminen pohjaveden pilaantumisesta on nykyisen ja jo aikaisemman vesilain kieltämän pohjaveden pilaamiskiellon alaista.**

Tausta, alueen pohjavesivarat

Hakemuksen kohteena olevalla erityisen suurella alueella sijaitsee merkittäviä pohjavesivaroja, ja viranomaisen (ELY keskus) määrittelyn mukaan **“tärkeitä pohjavesialueita”, jotka ovat riippuvaisia muusta luonnon ekosysteemistä.** Oheistamme oheisena alueen pohjavesikartan, johon nämä alueet on merkitty.

<https://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B3242D2D5-F7CE-4926-9682-9089230FCD33%7D/151979>

Pohjavesialueiden kartta (2019) on seuraava. Hakemuksen alueella on kartan perusteella I-luokan pohjavesialueita.

ELY keskuksen mukaan kunnostusta vaativia Pohjois-Pohjanmaan vesistöjä on eniten Kuusamossa (sivu 209, selvitys oheistettu, Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma 2016-2021 Osa 2. Toimenpiteet, Raportteja 129/2015).

ELY keskuksen toimenpideohjelmassa luetellaan useita hakemuksen vaikutusalueen järviä joiden ekologinen tila on huono tai korkeintaan tyydyttävä (sivu 179, Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma 2016-2021 Osa 2. Toimenpiteet, Raportteja 129/2015), ja joille on laadittu toimenpideohjelma.

Taulukko 4.3.8. Arvio vesimuodostumien tilavaroitteen saavuttamisajankohdasta sekä mahdolliset perustelut aikataulueroihin.

Vesimuodostuma	Ekologinen tila v. 2013	Ympäristövalvoitteen arvioitu saavuttamisaikataulu*			Perustelut
		2015	2021	2027	
Kolvari	Tyydyttävä	Hyvä			-
Kuusamajärvi	Tyydyttävä	Hyvä			-
Kuusamajärvi Kikkolan-Haaposekä	Tyydyttävä	Hyvä			-
Nassi	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä		Luonnonolot ja tekniset
Oivangjärvi	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä		Luonnonolot ja tekniset
Saapunki	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä		Luonnonolot ja tekniset
Toranjärvi	Väestävä	Väestävä	Tyydyttävä	Hyvä	Luonnonolot

*Arvio ympäristövalvoitteen saavuttamisesta on tehty ensimmäisellä suunnitteluvuorokaudella niille vesimuodostumille, jotka tuolloin sisältyivät suunnitteluun.

Hakija ei ole esittänyt selvitystä toimintansa vaikutuksista pohjavesivaroihin. Koska alueella on voimassa viranomaisten määrittelemä toimenpideohjelma, ja koska alueella on merkittäviä pohjavesivarjoja, nämä seikat tulee yksityiskohtaisesti arvioida hakemuksessa.

Lisäksi alueen maaperässä on merkittäviä myrkkypitoisuuksia, arseenia ja mangaania, ja hakemuksen kohteena oleva koboltti on myös myrkyllinen mineraali.

Nämä seikat tulee huomioida myös vakuuden määrää arvioitaessa. Hakija ei ole tehnyt näitä arvioita hakemuksessa, ja hakemus on sen vuoksi olennaisesti puutteellinen.

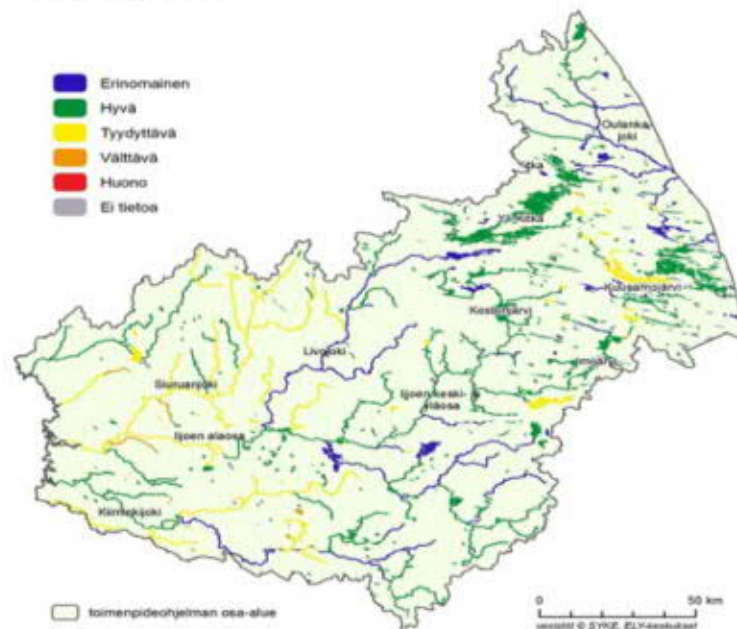
Tausta, alueen vesistön tila

Hakemusalueen vesistön tila on tällä hetkellä suurelta osin hyvä, mutta hakemuksen vaikutusalueella on useita ongelmallisia vesistöjä. Oheisen ELY keskuksen arvion mukaan (sivu 125) näitä sijaitsee aivan hakemusalueen lähistöllä ja hakemuksen vaikutusalueella. (Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma 2016-2021 Osa 2. Toimenpiteet, Raportteja 129/2015).

Hakija ei ole hakemuksessaan esittänyt yksityiskohtaisia tietoja miten hakemuksen alainen toiminta vaikuttaisi hakemuksen vaikutusalueen vesistöihin. Hakemusalueen vesistöjen laajan ja erityisen tärkeän virkistyskäytön vuoksi asialla on erityisen suuri merkitys.

Ekologinen tila

Osa-alueella luokiteltiin yhteensä 115 jokea tai joen osaa sekä 448 järveä tai järven osaa. Vesimuodostumien ekologinen tila näkyy kuvassa 4.2.

Malminetsintäluvan hylkääminen, Natura selvityksen puuttuminen

Luonnonsuojelulaki (65 §) vaatii Natura-arviointia silloin kun luvanalainen toiminta voi vaarantaa luontoarvoja. Natura-arviointi vaaditaan kun on kyse vain vaarantamisesta, korkeimman hallinto-oikeuden allaolevan päätöksen perusteella.

Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen mukaan (KHO 2005:42) Natura-arviointikriteeri täyttyy myös, jos toimenpiteiden kohteena oleva alue on Natura-alueen läheisyydessä. Toimenpiteen kohteena oleva alue ei sen vuoksi tarvitse olla itse Natura-alueella.

Lisäksi saman korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen mukaan (KHO 2005:42) EU:n luontodirektiiviä tulkitaan yhdessä Natura-arviointeja koskevan Suomen sisäisen lainsäädännön ohella, koska kyseisen asian, aivan kuten tämänkin asian arviointia sitoo ensisijaisesti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkintakäytännöt:

“Ministeriöllä ei ollut ollut käytettävissään riittävää selvitystä sen arvioimiseksi, edellyttikö valtaushanke, ottaen erityisesti huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevän, luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan tulkinnassa sovellettavan ennalta varautumisen periaatteen, luonnonsuojelulain 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun arviointi- ja lausuntomenettelyn suorittamista.”

Toteamme lisäksi, että Natura-selvityksiä koskeva **luonnonsuojelulain 64a §:ää tulkitaan siten, että se ei vaadi merkittävää vaarantamista**, koska kyseinen 64a § olisi silloin ristiriidassa korkeammanasteisen EU säännöksen kanssa. **Direktiivi 92/43/ETY (ns. luontodirektiivi) ei vaadi merkittävää ympäristövaikutusta, vaan ainoastaan ympäristövaikutuksen.** Tästä syystä merkittävyyskriteerin tasoa ei arvioinnissa ja tulkinnassa voida nostaa direktiivin tarkoittamaa tasoa korkeammalle, ja ei voida vaatia merkittävää vaarantamista. Kyse on ollut lainsäädäntövirheestä aikoinaan Suomen osalta. Hakija oheistaa asiaa koskevan ympäristöoikeudellisen tutkielman, jonka on ohjannut ympäristöoikeuden professori Tapio Määttä (Luonnonsuojelulain 64 a §:n heikentämiskielto, Kiira Jaaksola, 4.10.2016, esimerkiksi tutkielman sivut 53-54) (oheistettu).

Koska kuitenkin **KHO 2005:42 ennakkopäätöksessä todetulla tavalla direktiivi 92/43 sitoo suoraan viranomaisia ja Suomea** Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen päätösten perusteella, tässäkin asiassa ei vaadita “merkittävää” ympäristövaikutusta, vaan pelkkä ympäristövaikutus riittää.

Samoin direktiivi 92/43/ETY ei vaadi, että luonnontilan muutos olisi ihmisen aiheuttama (esimerkiksi tutkielman sivu 53, Luonnonsuojelulain 64 a §:n heikentämiskielto, Kiira Jaaksola, 4.10.2016).

Viittaamme lisäksi KHO 6029/2017 päätöksessä todettuun, että “hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Pykälän 2 momentin mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen”.

Tässä asiassa hakijan tulee edellä olevan vuoksi laadituttaa ns. **Natura selvitys, joka on lakimääräinen edellytys hakemukselle.** Sitä ei ole tehty.

Hakemuksen puutteelliset tiedot, hakijan liite toimintatavoista ei ole riittävä

Hakemuksessa ei ole eritelty kaivoslain vaatimia riittävän yksilöityjä tietoja alueesta, tutkimussuunnitelmasta ja alueella tehtävistä toimenpiteistä ja aikatauluista.

Hakija esittämä liite “toimintatavoista” ei ole oikeudellisesti merkityksellinen, koska hakija ei ole esittänyt pankkitakuuta toiminnalleen ja koska hakija on varaton ns. kuoriyhtiö, jolla ei ole omaa varallisuutta tai liikevaihtoa. Tällöin hakija ei kykene itse koskaan vastaamaan asianosaisille aiheutuvista vahngoista.

Tässä tapauksessa hakija ei ole toimittanut ja lupaviranomainen ei voi arvioida yksilöityjä tietoja. Yksilöinnin tarve liittyy myös poikkeuksellisen suureen alueen laajuuteen ja luvan kesto aikaan, jotka herättävät kysymyksen luvan pakollisesta esteestä (tarkemmin alla).

Malminetsintäluvan hylkääminen, yksityisten etujen arviointi

Haemme malminetsintäluvan hylkäämistä, ja hylkäämiseen on usea lakimääräinen peruste. Eräs peruste on vaatimus arvioida yksityiset edut lupaharkinnassa. Hakija ei ole hakemuksessa arvioinut tai toimitannut riittävän yksityiskohtaisia tietoja ja selvityksiä yksityisistä eduista.

Korkein hallinto-oikeus (KHO 6029/2017) on todennut lainvalmisteluasiakirjojen perusteella yksityisen edun arvioinnin osalta, että lupaharkinnassa on huomioitava yksityiset taloudelliset edut, alueen "viihtyisyys", ja että mahdollisen luvan tulee olla oikeudenmukainen.

(KHO 6029/2017): "Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan kaivoslain 52 §:n 3 momentin osalta seuraavaa:

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kaivosluvassa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavista tarpeellisista määräyksistä. Yleistä etua on tarkemmin selostettu 49 §:n perusteluissa. **Yksityinen etu voi olla esimerkiksi taloudellinen taikka alueiden käyttöön, asuinympäristön viihtyisyyteen tai yksilön terveyteen liittyvä intressi.** Kaivoshankkeiden vaikutukset yleisten ja yksityisten etujen kannalta voivat vaihdella huomattavasti. Lupaharkinnassa olisi mahdollista tilanteen kokonaisarvioinnin perusteella ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset olosuhteet ja intressit sekä lupamääräyksiin varmistaa yksittäistapauksessa olosuhteisiin nähden saavutettavan oikeudenmukaisen ratkaisun. Lupamääräykset voisivat sisältää velvoitteita tai rajoituksia."

Paljoksumme alla myös luvan haettua laajuutta ja kestoja, joka olisi neljä (4) vuotta. Neljä vuotta on aivan liian pitkä aika, ja hakijan esittämät toimet voidaan haluttaessa tehdä paljon nopeammin, koska alueella on tehty yksityiskohtaiset tutkimukset Geologisen tutkimuslaitoksen toimesta.

Kaivoslaki rajoitti luvat aikaisemmin myös selvästi sataan (100) hehtaariin (1 km²), jotta asianomaiset kykenevät valvomaan etujaan ja mahdollisten vahinkojen syntymistä.

Malminetsintäluvan hylkääminen, etuarviointi, Suomessa on globaalisti johtava akuissa olevan kobolttin kierrätysteknologia

Malmisetsintäluvan yksityisten etujen arvioinnissa on perusteltua huomioida, että Suomessa on globaalisti johtava akuissa olevan kobolttin kierrätysteknologia. Nivalassa toimiva Akkuser Oy:n kierrätysteknologia on patentoitu kaikissa merkittävissä valtioissa.

Kaikki Suomen ja useiden muiden maiden kobolttuakut kierrätetään Nivalassa, ja niistä jalostetaan metalleja uudelleenkäyttöön. Kun tehdään tämän hakemuksen etuarviointia, on sen vuoksi huomioitava, että kobolttikaivoksen todellinen tarve on pieni. Asianosaisten osalta huomattavasti parempi lopputulos on tehostaa kobolttiakkujen kierrätystä, ja Suomella on siihen globaalisti johtavin ja vähäpäästöisin kierrätysteknologia.

Malminetsintäluvan hylkääminen, yksityisten etujen arviointi, alueen liian suuri kokosuhteessa hakijan resursseihin

Kaivoslaki rajoitti aikaisemmin etsintäluvan selkeästi 1 km² (100 ha) suuruiseksi.

Tämä osoittaa yleisesti sitä tarkkuutta mitä hakemuksilta on perusteltua vaatia. Kaivoslain tarkoitus on tarkasti määriteltyjen alueiden etsintä.

Tämä rajoitus on perusteltu, koska hakijan tulee esittää lupaviranomaiselle **yksilöidyt** tiedot suunnitelluista toimenpiteistä ja niiden aikatauluista.

Koska kysessä on varaton kuoriyhtiö, lupahakemus on ilmeisen spekulatiivinen, koska hakijalla ei ole taloudellisia resursseja enempään kuin rajoitettuun etsintään. Samalla syntyy ongelma siitä, että hakijalla ei ole resursseja vastata alueelle syntyvistä vahingoista.

Alue on nyt niin laaja, että kaivoslain edellytykset eivät käsityksemme mukaan täyty, koska hakija on varaton kuoriyhtiö.

Malminetsintäluvan hylkääminen, kestoaika

Hakemuksen tarkoittaman luvan kestoaika on kohtuuttoman pitkä, neljä (4) vuotta. Käsityksemme mukaan asianosaisilla ei ole kohtuullista joutua useita vuosia arvioimaan onko heidän maa- ja metsäalueilleen tai virkistyskäyttöalueilleen tapahtunut vahinkoja.

Kaivoslain mukaan lupaharkinnassa on arvioitava yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen rajoittaminen ja vähentäminen. Hakemuksessa ei ole annettu tätä varten riittävän yksilöityjä tietoja.

Alueen osalta on Geologinen tutkimuskeskus tehnyt hyvin yksityiskohtaisia tutkimuksia. Hakija ei ole esittänyt selvitystä miltä osin aikaisemmat tutkimukset ovat riittämättömiä. Sen vuoksi hakija ei ole esittänyt hakemuksessa riittävän **yksilöityjä** tietoja, kuten laki vaatii.

Tällaisten lupien kestoaika on syytä rajata yhteen vuoteen.

Malminetsintäluvan hylkääminen, vakuuden puute ja määrä

KHO 6029/2017 mukaan hakijalla on velvollisuus esittää hakemuksessa selvitys aiotusta toiminnasta ja sen vaikutuksista vakuuden lajia ja suuruutta koskevan arvioinnin kannalta, sekä kaivoslain 52 §:n 3 momentissa tarkoitettujen yksityisten etujen turvaamiseksi mahdollisesti annettavien määräysten tarpeen ja sisällön asianmukaisen arvioinnin kannalta. Hakemuksessa ei ole tätä tehty.

Hakijayhtiö on perustettu 2014, ja sillä ei ole julkisten tilinpäätöstietojen perusteella lainkaan liikevaihtoa tai varallisuutta.

Hakija on tietojen perusteella varaton kuoriyhtiö. Yrityksen taustat ovat asiakirjojen mukaan kokonaan ulkomailla, ja se toimii Suomessa ainoastaan kuoriyhtiönä. Hakija on sen vuoksi tuntematon ja ulkomaalainen, ja hakijan taustoista, omistuksista, taloudellisesta tilanteesta ja muista seikoista ei ole riittävää tietoa.

Hakijayhtiö ei ole hakemuksessaan esittänyt pankkitakausta tai vastaavaa todellista vakuutta.

Hakemuksessa ei ole arvioitu hakijan taloudellisia resursseja vastata toimintansa aiheuttamista vahingoista.

Hakija ei ole myöskään esittänyt riittävää vakuutta toimintansa mahdollisesti aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi. Riittävä vakuus on yleisen oikeuskäytännön mukaan pankkivakuus.

Hakija on sen vuoksi ja kaupparekisterin julkisten tietojen perusteella pöytälaatikkoyritykseen verrannollinen varaton kuoriyrittäjä (shell entity), jolla ei ole omaa varallisuutta tai liiketoimintaa.

Lisäksi alueen maaperässä on merkittäviä myrkkypitoisuuksia, arseenia ja mangaania, ja hakemuksen kohteena oleva koboltti on myös myrkyllinen mineraali.

Tällaisessa tapauksessa sekä taloudellisten resurssien arviointi että ulkopuolinen pankkivakuus on välttämätön, ja lupaviranomaisella on velvollisuus arvioida huolella vakuuden riittävyys. Hakemuksen vaikutusalueella on kiistattomasti merkittäviä pohjavesivaroja sekä merkittäviä virkistyskäyttöarvoja. Riittävä vakuuden määrä on syytä arvioida huomioiden nämä seikat.

Muussa tapauksessa perustuslain ja ihmisoikeussopimuksen omaisuuden suojaa koskevien säännösten edellytykset eivät täyty. Lupaviranomaisella ei ole oikeutta sallia varattoman tahon aiheuttama vahinko kolmansien osapuolten omaisuudelle ja oikeuksille varmistamatta sitä, että luvan saanut ja ilmeisen varaton taho kykenee täysimääräisesti korvaamaan mahdollisen vahingon.

Hakija esittämä vakuussumma on niin pieni, että se ei kattaisi edes vahinkoselvityksen kustannuksia, puhumattakaan mahdollisen vahingon korvaamisesta.

Koska kyse on poikkeuksellisia luontoarvoja omaavasta alueesta, joka sijaitsee usean Natura alueen vieressä, ja jolla alueella on pohjavesivaroja, hakijan edellytykset hakea malminetsintälupaa on perusteltua sitoa riittävään pankkitakaukseen mahdollisista vahingoista.

Hakijan taloudelliset resurssit on erityisesti ja huolella arvioitava myös sen vuoksi, että kaivoslaki vaatii arviointia siitä kykeneekö hakija asianmukaisesti jatkamaan toimintaansa.

Sallittujen toimenpiteiden määrittelemättä jättäminen

Kaivoslain mukaan (HE 279/2009, sivu 50) varauksen tekijällä on oikeus maanomistajien kanssa erikseen sopia laajemmasta toiminnasta kuin jokamiehenoikeuksien mukaisesta toiminnasta.

Tämä on käsitykseni mukaan tässäkin asiassa perusteltua hakemuksen vaikutusalueen maanomistajien kanssa. Kaivoslain tarkoitus ei ole sallia koneellista toimintaa ilman maanomistajan suostumusta ennen kaivoslupaa. Jos hakijalla on esimerkiksi tarkoitus käyttää moottoriajoneuvoja, tällaisesta on perusteltua erikseen sopia maanomistajien kanssa, yllätetyn hallituksen esityksen mukaisesti.

Vakuuden puute ja määrä, koboltin hinnan lasku

Toteamme, että koboltin hinta on romahtanut 60 % viimeisen kahden vuoden aikana. Tämä

asettaa entistä suuremaan vaatimuksen hakijan pankkivakuudelle, koska hakija kykenee entistä huonommin vastaamaan mahdollisista vahingoista.

Koboltin ilmeisen pysyvä hinnanlasku johtuu siitä, että akkujen kemia on kehittynyt erittäin paljon. Sen vuoksi Tesla ei käytä autojensa akuissa kobolttia. Muut autovalmistajat pyrkivät samaan tulokseen, eli että kobolttia ei käytetä tulevaisuuden autoakuissa.

Koboltin hinnan romahdus ilmenee allaolevasta kuvasta. LME merkitsee London Metal Exchange -pörssiä ja LME hinta (LME price) sen asettamaa koboltin hintaa. LME on johtavin globaali koboltin kauppaa harjoittava pörssi ja LME hintaa noudatetaan kobolttikaupassa.

LME COBALT

Lähde: <https://www.lme.com/en-GB/Metals/Minor-metals/Cobalt#tabIndex=2>

Koboltin hinnan jyrkkä lasku merkitsee sitä, että hakijan taloudellinen tila on erityisen huono, ja hakija kuoriyhtiönä kykenee entistä huonommin vastaamaan mahdollisista vahingoista. Käytännössä hakija kuoriyhtiönä kykene vastaamaan mahdollisista vahingon selvityskustannuksista.

Tiedottaminen ja ilmoitukset asianosaisille

Hakemuksessa ei ole todettu hakijan suunnittelemien tai tekemien toimenpiteiden tiedottamista henkilökohtaisesti ja kirjallisesti alueen maan- ja metsänomistajille ja muille asianosaisille, säännöllisin väliajoin. Se on tarpeellista ja välttämätöntä, jotta asianosaiset voivat käydä arvioimassa onko syntynyt vahinkoa. Näin tehdään pohjavesialueilla aina vesilain vaatimuksen perusteella.

Kaivoslain vaatimus tarpeettoman haitan aiheuttamisen estämisestä ei täyty, jos asianosainen joutuu useita vuosia seuraamaan mitä hänen maa-alueellaan on mahdollisesti tehty. Tästä syntyy asianosaisille tarpeettomia kustannuksia.

Jotta maan- ja metsänomistajat sekä muut asianosaiset voivat arvioida hakemusta, tästä hakemuksesta olisi tullut toimittaa todisteellinen ilmoitus alueen metsänhoitoyhdistyksille ja myös jokaiselle hakemuksen vaikutusalueen maanomistajalle ja muulle asianosaiselle.

Perustuslain ja ihmisoikeussopimuksen velvoitteet eivät täyty, jos näin laajan maa-alueen asianosaisten tulisi seurata kuntiensa ilmoitustauluja. Sanomalehtien ilmoitukset eivät myöskään ole luotettavia, koska monet eivät enää tilaa sanomalehtiä. Lisäksi monet asianosaiset asuvat muilla paikkakunnilla kuin missä heidän maa-alueensa, metsäpalstansa ja virkistysalueensa ovat. Hakijan tämä hakemus ja asia ilmeni myös allekirjoittaneelle sattumoisin facebookin kautta. Henkilökohtainen tiedottaminen on välttämätöntä, jotta asianosaiset voivat seurata aiheutetaanko heille vahinkoa.

Allekirjoittaneen käsityksen mukaan **henkilökohtainen ilmoitus asianosaisille on helposti tehtävissä, koska ne tehdään esimerkiksi pohjavesialueiden osalta joka kerta Suomessa pohjavesialueilla ja niiden suojavyöhykkeillä**, jopa kun pohjavesialueiden suojavyöhykkeitä arvioidaan ja muutetaan, eikä vain vedenottohakemusten osalta.

Kaivostoiminnan osalta on syytä noudattaa näitä tiedottamisvaatimuksia, joita vesilaki vaatii. Tässä muodossa eli kuulutusten ja sanomalehtien kautta tiedoksiannot eivät ole perustuslain tai ihmisoikeussopimuksen omaisuutta koskevien lakien ja vaatimusten mukaisia.

Pyydän toimittamaan asiaa koskevat asiakirjat sähköpostilla osoitteeseen timo@rapakko.com.

Marraskuun 12. päivänä 2019.

Kauko Rapakon kuolinpesän ja omasta puolesta

Timo Rapakko
Yksityisoikeuden dosentti
Oikeustieteen tohtori, varatuomari

Osoite:
Jokipolku 3 A 11
32800 Kokemäki

Vastustan Latitude 66 Cobalt Oy:n suunnitelmia Kuusamossa sijaitsevan Juomasuon kaivostoimintaan liittyen ja kaikkia kaivostoiminnan aloituksen suunnitteluun liittyviä toimenpiteitä Juomasuon ja Säkčilän kylän läheisyydessä. Vaadin, että toimenpiteet keskeytetään ja odotetaan kaivoslain uudistusta sekä kattavampaa ja uskottavampaa ympäristövaikutusten selvitystä.

Kaivotoiminta kohdistuu alueeseen, jonka luonto on herkkä ja arvokas, erityisesti puhtaita pohjavesivarantoja, lähteitä ja muita vesistöjä ajatellen. Kaivostoiminta ja sen suunnitteluun liittyvät koekairaukset ja vastaavat toimenpiteet aiheuttavat jo pienessäkin mittakaavassa kuormitusta alueen vesistöille ja maaperälle. Täyden mittakaavan kaivostoiminta tuhoaa kaivosalueen maaperän ja ympäristön lopullisesti, sitä ei pystytä enää koskaan palauttamaan entiselleen. Alueen voi korkeintaan maisemoida.

Kaivostoiminnasta aiheutuva kuormitus vesistölle tulee olemaan merkittävä, kun otetaan huomioon kaivostoiminnasta aiheutuvan jäteveden ja mahdollisten päästöjen vaikutus suhteessa alueen mataliin järviin, herkkiin pohjavesivarantoihin ja Kitkajokeen, jonne kuormitus lopulta kulkeutuu – kaikki vesistöt, kun ovat yhteydessä toisiinsa. Ihmiset myös käyttävät näitä vesilähteitä juoma- ja kylpyvetenä, kalastavat kalaa ja porot myös juovat näistä vesivarannoista. Mikä on vaikutus, jos vesistöön tulee jätevesipäästöjä, jotka sisältävät kemikaaleja? Kuka kontrolloi, että päästöt ja määrät ovat ihmisille turvallisia? Entä kansallispuisto – millä tavoin voidaan kontrolloida, ettei kuormitus ulotu sinne?

Olen huolissani siitä, onko viranomaisilla riittäviä resursseja analysoida kaivostoiminnan ympäristövaikutuksia ja seurata kaivosyhtiön toimintaa. Toivon, että kansainväliseltä kaivosyhtiöltä edellytetään riittäviä selvityksiä ympäristövaikutuksista, asetetaan päästöjen seuranta ja rajat oikealle tasolle, selvitetään läpinäkyvästi millä tavoin kaivoksen kemiallinen kuorma ja jätevesipäästöt tulevat vaikuttamaan lähiympäristöön, vesistöihin, kalastajiin, poronkasvattajiin, matkailuun ja ennen kaikkea alueella asuviin ihmisiin.

Alueella on jo tehty koekairauksia ilman kattavia ympäristövaikutusten selvityksiä. 2012-2013, kun Juomasuon kaivoksella tehtiin koekairauksia, Säkčilänjärven äärellä alkoi esiintyä sinilevää. Tämä oli ensimmäinen kerta sitten vuoden 1980. Olin tuolloin yhteydessä Kuusamon ympäristötarkastajaan ja ilmoitin levähavainnosta sekä kysyin miten lähellä olevat koekairaukset ja niistä aiheutuvat jätevesipäästöt mahdollisesti vaikuttavat järven tilaan; hän ei osannut vastata. Tämä vahvisti huoleni siitä, että viranomaisilla ei ehkä ole riittäviä resursseja käydä keskustelua kansainvälisen toimijan kanssa ja suojella alueen luontoa, ihmisiä, saattikka taloudellisia intressejä matkailuun ja poronkasvatukseen liittyen.

Vaadin, että alueelle ei anneta kairausluvitusta, koska kyseessä on tunnettu uraanimalmio. Vuonna 2018 todettiin, että jo tehdyt toimet ovat aiheuttaneet ympäristön radioaktiivista saastumista.

Kaivostoiminta tarkoittaa sitä, että kyseinen alue on lopullisesti tuhottu, se ei tule koskaan enää palaamaan ennalleen. Vesistöön päästettävät jätevedet, kaivostoiminnan kemiallinen kuormitus lähivesille ja lopulta sen vaikutus lähijärviin ja lopulta Kitkajokeen olisi merkittävä ja vesistöt eivät tulisi enää palautumaan. Rahallisella korvauksella ei ole mitään merkitystä, kun luontoarvo on lopullisesti pilattu. Kuusamon, kuusamolaisten, matkailun ja luontoarvojen vuoksi toivon sydämestäni, että kaivoshanke pysäytetään. Juuri niin, kuten Kuusamo on itse sen päättänytkin.

Anna-Kaisa Säkkinen

TURVALLISUUS-JA KEMIKAALIVIRASTOLLE (TUKES)

ASIA Kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kuulutukseen Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupaa koskevassa asiassa.

KANNANOTTON ANTAJAT

Mustonen Seppo [REDACTED] tilojen
omistajana [REDACTED]
Mustonen Sisko A [REDACTED] tilan omistajana (valuma-alueella)

YHTEYSTIEDOT

Mustonen Seppo ja Sisko, [REDACTED]
sähköposti; [REDACTED]

HANKEVASTAAVA

Latitude 66 Cobalt Oy
Lupatunnus ja nimi: ML2019:0050 Hangaslampi 1
Alueen sijainti: Kuusamon kaupunki

Lausunnon antaja esittää kannanottonaan Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupahakemukseen seuraavaa:

1. Haettavan malminetsintälupa-alueen välittömänä rajanaapurina alueen pohjoispuolella, Kitkajoen varressa sijaitsevat jokivarsimaa-alueet menettävät tämän hankkeen takia arvonsa.

Kuusamon kaupunki on tuonut esiin lausunnossaan Kuusamossa yleisesti vallassa olevan mielipiteen malminetsintään ja mahdollisesti sitä kautta tulevaan kaivostoimintaan kyseisellä alueella. **Valtuuston hyväksymässä strategisessa yleiskaavassa oli osoitettu matkailunyhdinalue (rm-1), jolla ei voinut harjoittaa kaivos-, rikastus- ja jalostustoimintaa. Malminetsintäalue sijoittuu mainitulle alueelle. Kaupunki ei aikonut laatia kaavoja kaivostoiminnoille rm-1 -alueella.**

2. Kohta 8. Vakuus malminetsintälupaa varten.

Latitude 66 Cobalt Oy esittää vakuuden suuruudeksi 3 000 €.

Huomioiden jo nyt alueella suoritettu koelouhintaa (1992) ja pintamaamassojen siirtely ja hakemuksessa mainitut uudet kallioipinnan paljastukset (tutkimusojat), ei vakuus ole riittävä.

Yhteenveto

Malminetsintälupahakemusalueen rajanaapurina ilmoitan kantamani, että malminetsintälupaa ei tulisi myöntää. Perusteluna Kuusamossa ja etenkin Pohjois-Kuusamossa ei ole kaivostoiminnalle yleistä sosiaalista hyväksyntää. Näin ollen hanke tulisi pysäyttää jo alkuvaiheessaan, jotta säästyttäisiin yksittäisen yrityksen ja yhteiskunnan voimavarojen haaskaukselta. Mahdollisen kaivoshankkeen viimeiseksi kompastuskiveksi muodostuu hyväksyttävissä olevan Ympäristöarvojen vaikutusarviointiraportin teko. Tämän osoitti Dragon Mining Oy:n tekemä ja ELY-keskuksen hylkäämä erityis.

Mikäli lupa myönnetään, vakuuden suuruudeksi tulisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määrätä vähintään 50 000 €.

Kuusamossa, huhtikuun 11.12.2019

SEPPÖ MUSTONEN
Seppo Mustonen

SISKO MUSTONEN
Sisko Mustonen

100-11-00-tilojen omistaja

 tilan omistaja

Aspegren Ville-Pekka (Tukes)

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat
Lähetetty: keskiviikko 11. joulukuuta 2019 8.34
Vastaanottaja: Tuominen Esa (Tukes); Veijanen Juho (Tukes)
Aihe: VL: Muistutus kuulutettuun Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemukseen

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: Aleksis Asikainen <[REDACTED]>
Lähetetty: tiistai 10. joulukuuta 2019 19.13
Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>
Aihe: Muistutus kuulutettuun Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemukseen

Tukes

96100 Rovaniemi

kaivosasiat@tukes.fi

Viite

Tukesin kuulutus 17.10.2019 lupatunnus ML2019:0050 Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemus, sekä kuulutuksen jatkamiskuulutus 11.11.2019.

Asia

Muistutus kuulutettuun Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemukseen

Määräpäivä

11.12.2019

Muistuttaja

Aleksis Asikainen, maanomistaja.

Muistutuksen yleiskuvaus

Katsomme, että Latitude 66 Cobalt Oy:n Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen hallintoviranomaisena toimiva Tukes ei ole toiminut lupahakemuksen vireilletulo- ja kuulutusmenettelyssä Århusin sopimuksen, hallintolain eikä myöskään kaivoslainsäädännön vaatimusten mukaisesti, koska;

- ei ole kuulutusasiakirjoissaan osoittanut tarkistaneensa Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen malminetsintälupahakemuksen kuuluttamistaan; ja

- on kuuluttanut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jossa ei ole osoittanut malminetsintähakemuksensa keskellä olevan Juomasuon kaivospiirin yhteyttä ja oikeusperustaa haettuun malminetsintähakemukseen; ja

- on kuuluttanut malminetsintälupahakemuksen, jonka tarkoituksena hakija kuvaa tehdä syväkairauksia hakemusalueen keskellä olevaan juomasuon kaivospiiriin malmioon, mutta jättänyt kuvaamatta hakijan voimassa olevat oikeudet sekä velvollisuudet Juomasuon kaivospiiriin; ja

- on kuuluttanut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jonka tarkoituksena on hakija kuvannut syväkairata 45 asteen kulmassa kairauksia Juomasuon kaivospiiriin malmioon, joka kairausmenetelmä on täten aloitettava kyseisen Juomasuon kaivospiirin ulkopuolelta ja tähän toimintaan täten malminetsintälupaa haetaan; ja

- Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat GTK:n määrittämään Kuusamon uraanivyöhykkeeseen. Juomasuon kaivospiiriin aikaisemmin tehdyn YVA-selostuksen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hylkäsi puutteellisten selvitysten vuoksi, erityisesti malmioon sisältyvän uraanin, arseenin ja muiden haitallisten mineraalien vuoksi syntyvien vesistöjen ja ekologisten ympäristöriskien vuoksi. Tätä ei hakija ole Hangaslampi 1 hakemuksessaan selostanut eikä myöskään lupaviranomainen ole hankkinut asiaa koskevia selvityksiä; ja

- Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat Kuusamon kaupungin luonnonvarasuunnitelmassa määrittämälle 'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle, jolle kaivostoimintaa ei riskittömästi voi käynnistää'. Tätä lupaa myöntämisen edellytysten harkintaan, elinkeinojen yhteensovittamiseen, ja lupamääräysten määrittelyyn vaikuttavaa oleellista selvitystä ei lupahakemukseen eikä kuulutusasiakirjaan sisälly; ja

- Hangaslampi 1 lupahakemukseen ei sisälly lupa-aluekohtaista kaivannaisjätesuunnitelmaa, vaan pelkästään Latitude -yhtiön yleinen kuvaus toimintaperiaatteestaan; ja

- Hangaslampi 1 lupahakemukseen eikä kuulutusasiakirjaan sisälly selvitystä eikä ehdotusta, jonka perusteella hankkeesta yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvat haitat voitaisiin arvioida ja lupamääräyksillä estää ja asianosaiset voisivat siihen perustuen antaa muistutuksensa tai mielipiteensä kuulemismenettelyssä esitettyyn lupamääräysehdotukseen; ja

- Latitude 66 Cobalt Oy esittää lupa-aluekohtaiseksi vakuudeksi 3000 euroa, mutta ilman mitään perustelua ehdotukselleen. Hakemukseen ei sisälly kuvausta hakemusalueen erityispiirteistä, hakemusalueen haitallisista mineraaleista, niistä aiheutuvista riskeistä, riskien torjuntaan tarvittavasta varautumisesta, eikä kustannusarviota toiminnan jälkihoitotoista. Vakuus tarvitaan noiden toimenpiteiden teettämiseen, mikäli hakija ei pysty niitä toteuttamaan, mutta hakija ei esittänyt mitään perustelua tuon vakuussumman määrittämiseksi eikä kuvausta niistä toimenpiteistä mitä tuolla 3000 eurolla voisi teettää, eikä lupaviranomainen ole kuulutuksessaan ottanut kantaa täyttääkö ehdotettu vakuus lainsäädännön vaatimukset.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme että hallintoviranomaisena toimiva lupaviranomainen Tukes ei ole varmistunut vireille tulleen lupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen hakemuksen kuuluttamistaan, on kuuluttanut oleellisen puutteellisen lupahakemuksen ennen riittävien selvitysten hankkimistaan, ja on tällä kuulutusmenettelyllään luonut asianosaisille epäselvän ja harhauttavan kuvan kuulemismenettelyssä olevasta hankekokonaisuudesta siten menetellessään estänyt asianosaisia saamasta riittävää oleellista tietoa oman elinpiirinsä tulevaisuuteen vaikuttavassa asiassa, minkä menettelyn katsomme lupaviranomaisen hallintolain vastaiseksi menettelyvirheeksi.

Katsomme hallintoviranomaisena toimivan lupaviranomainen Tukesin tehneen hallintolain ja kaivoslain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan oleellisen puutteellisen lupahakemuksen, jonka vuoksi Hangaslampi 1 lupahakemuksen kuulutus on katsottava pätemättömäksi.

Vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutus perumalla kuulutus ja palauttamalla hakijan lupahakemus takasin hakijalle hakemuksen lainvastaisten puutteiden korjaamista varten.

Lappeenrannassa 23.11.2019

Alexi Asikainen, [REDACTED]

Kiinteistötiedot: [REDACTED]

Mielipiteen antaja:
Keijo Koski

MIELIPIIDE

10.12.2019

Maanomistaja Kuusamossa

Mielipiteen vastaanottaja:

**Turvallisuus- ja
kemikaalivirasto (TUKES)**

Valtakatu 2

96100 ROVANIEMI

kaivosasiat@tukes.fi

MIELIPIIDE MALMINETSINTÄLUPAHAKEMUKSEEN (Lupatunnus ML2019:0050)

KUULUTUS (TUKES)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kuuluttaa kaivoslain (10.6.2011/621) 40 §:n nojalla. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on 11.11.2019 täydentänyt ja jatkanut malminetsintälupahakemuksen kuulutusta kaivoslain (621/2011) perusteella seuraavan hakemuksen osalta:

Malminetsintälupahakemuksen

Hakija: Latitude 66 Cobalt Oy

Lupa-alueen nimi: Hangaslampi 1

Lupatunnus: ML2019:0050

Alueen sijainti ja koko: Kuusamo, 1366,59 ha.

YLEISTÄ

Kaivostoiminnan maine on huono, koska kaivostoiminta on aiheuttanut huomattavia ympäristövahinkoja. Kaivosyhtiöt ovat osoittaneet piittaamattomuutta lakeja, sekä määräyksiä kohtaan, eivätkä ole toimineet lupaehtojen mukaisesti, niitä tahallisesti rikkoen. Esimerkkinä Dragon Mining Oy:n Oriveden kultakaivoksesta löytynyt salainen kaatopaikka. Nyt on paikallaan ottaa aikalisä malminetsintä- ja kaivoslupien myöntämisille. Kaivostoimintaa ei liene tarkoituksenmukaista kieltää lopunelämäksi. Lepsu ja puutteellinen valvonta on antanut kaivosyhtiöille mahdollisuuden pilata luontoa ilman vastuuta. Kaivostoiminnan haitallisuus ympäristölle sekä alueen elinkeinolle tulee huomioida jo lupapäätöstä malminetsintään harkittaessa. Kuten myöhemmin tässä mielipiteessä tullaan esittämään, malminetsintäluvalle on kaivoslain mukainen este, eikä estettä ole mahdollista poistaa lupamääräyksiin tai alueen kokoa pienentämällä.

Kaivoslaki 621/2011

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää kaivostoimintaa ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;

2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;

3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävä käyttö.

Lain tarkoituksena on myös turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon.

Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua tässä laissa tarkoitettua toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus.

MIELIPIIDE:

Malminetsintä- ja kaivoslupien myöntäjän tulee huomioida lakiin kirjoitetut veloitteet lupienmyöntäjälle (TUKES). TUKES:n pitää ottaa päätöksissään huomioon ennalta tiedetyt asiat ja tarvittaessa hylätä lupahakemukset. Ko. lupahakemuksessa tulee ottaa huomioon, ettei mahdollisesti tulevia ympäristövahinkoja pysty korvaamaan rahallakaan. Kuusamon maine Suomen kauneimpana kuntana (IS kysely, jossa annettu yhteensä 18000 ääntä.) perustuu puhtaaseen luontoon, erityisesti puhtaisiin vapaana virtaaviin vesiin. Kitka- ja Oulankajoessa pienetkin haitat vaikuttavat suuresti ja peruuttamattomasti siihen liittyviin elinkeinoihin. Suoja- alueiden on oltava riittäviä. Paikallisten matkailuyrittäjien toimeentulo on täysin kiinni koko Kuusamon puhtaan luonnon maineesta. Vaikka mahdollista maineen menetystä on vaikeaa ennakoida, mitata ja arvioida, niin on selvää, että sitä ei saa vaarantaa. Myös vaadittavissa vakuuksissa se tulee huomioida. Kaivoslaissa ei poissuljeta mainetta, joka kuuluu korvausvastuuseen. Luvanmyöntäjän tulisi tehdä alueelle katselmus. Pelkän kirjallisen materiaalin perusteella päätöstä ei tulisi tehdä.

Luvan myöntäminen on kaivoslain vastaista

Kaivoslain 46 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan malminetsintälupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan.

Kaivoslain 48 §:n 2 momentissa todetaan, että vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa.

Malminetsintälupaa on haettu alueelle, joka on lähellä luonnonsuojelualuetta. Vesistöt, joissa harjoitetaan kalastuselinkeinoa, sijaitsevat malminetsintäluvan välittömässä läheisyydessä. "Kitkan viisas" on tunnettu tuotemerkki ja se on ainoana kalajalosteena

Suomessa lisätty EU:n komission alkuperänimityksellä (SAN) suojattujen tuotteiden joukkoon.¹ Niin ikään yksi Suomen suurimpia matkailukohteita, Rukatunturi, sijaitsee alle 10 kilometrin päässä malminetsintäluvahakemuksen kohteena olevasta alueesta.

Malminetsintäluvahakemuksen tarkoituksena on aloittaa kaivostoiminta. Kaivostoimintaa varten on haettava kaivoslupa. Kaivoslupaa ei voida myöntää, jos kaivosluvalla on huomattavia vahingollisia ympäristövahinkoja tai, jos se aiheuttaa merkittävää haittaa alueen elinkeino-oloille. Malmia on tarkoitus etsiä samalla vesistöllä, jossa harjoitetaan kalastustoimintaa. Malminetsintän ja kaivostoiminnan riskit vesistöille ovat huomattavat, eikä asiassa ole perusteltua ottaa riskiä paikallisen perinteikkään elinkeinon tuhoutumisesta. Lisäksi asiassa tulee huomioida vapaa-ajan kalastus ja alueiden virkistyskäyttö, mitkä ovat Rukatunturin ympäristössä harjoitettavan matkailuelinkeinon kannalta vaarassa, mikäli lupa myönnetään. Matkailuelinkeino on kasvava toimiala, eikä asiaa ratkaistaessa ole syytä ottaa riskiä matkailuelinkeinon vaarantumisesta. Turistit tulevat nimenomaisesti Kuusamoon etsimään puhdasta luontoa. 10 kilometrin päässä harjoitettava kaivostoiminta tuhoaisi elinkeinon varmuudella. Luvanmyöntäjän tulee huomioida myös se, että ko. alueen vesistöt laskevat vieraan valtion alueelle ja mahdollisista ympäristöhaitoista voi tulla huomattavia korvausvaateita vieraalta valtiolta ja siellä toimivilta.

Kaivostoiminta aiheuttaa merkittävää haittaa matkailuelinkeinolle ja kalastuselinkeinolle. Lisäksi kaivostoiminta on suurella todennäköisyydellä haitallista ympäristölle ja etenkin lähellä sijaitseville luonnonsuojelualueille. Näin ollen on selvää, ettei edellytyksiä kaivoslain 48 §:n 2 momentin nojalla kaivoslupan myöntämiselle ole, eikä lupaa missään olosuhteissa tulisi myöntämään. Näin ollen malminetsintäluvahakemusta hakeneella yhtiöllä ei myöskään käytännössä ole edellytyksiä ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan ja malminetsintäluvan myöntämiselle ei näissä olosuhteissa ole perusteita. Malminetsintäluvan myöntämiselle on kaivoslain 46 §:n 8 kohdan mukainen este, eikä lupaa tule myöntää.

Luvan sisältö

Mikäli lupa malminetsintään myönnetään tästä mielipiteestä huolimatta, tulee lupaa myöntäessä ottaa huomioon seuraavat seikat:

Kaivoslaki 51 §

Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

10) muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

11) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Luvanmyöntäjän (TUKES) on varmistuttava siitä, että malminetsintähakemuksessa on yo. pykälien mukaan huomioitu kaivoslain 113 § kohta '1) vaarat ja onnettomuusuhat tunnustetaan;', sekä kohta '2) vaaratekijät poistetaan tai, jos tämä ei ole mahdollista, määritetään vaarojen rajoittamista koskevat turvallisuuspäämäärät ja ryhdytään

¹ <http://www.kitkanviisas.fi/suojattu-alkuperanimitys-kitkan-viisas>

toimenpiteisiin, joilla rajoitetaan vaaratekijöistä aiheutuvat haitalliset seuraukset mahdollisimman vähäisiksi;’.

Hakija aikoo etsiä alueelta kultaa ja kobolttia, mutta on tietoinen siitä, että alueen malmeissa voi olla huomattavia määriä uraania. Myös luvan myöntäjä on tietoinen, että alueen malmeissa voi olla huomattavia määriä uraania. (Huomioitava, että luvan myöntäjälle toimitetut mittaustulokset alueen uraanipitoisuuksista täytyy olla luvanmyöntäjän tilaamia ja kustantamia, jotta ne voidaan huomioida.)

Kaivoslaki 13 §

’Malminetsintäalueen maa- ja kiviainesjätettä koskevat toimenpiteet Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsintäluvan haltijan on laadittava 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, johon on sisällytettävä tiedot alueen ympäristöstä, maa- ja kiviainesjätteistä, jätealueista, vaikutuksista ympäristöön, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tehtävistä toimista, toiminnan tarkkailusta ja toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista. Jätehuoltosuunnitelmaa ei kuitenkaan vaadita, jos luvanhaltijan on laadittava sellainen ympäristönsuojelulain nojalla.’

Luvanmyöntäjän on huomioitava seuraavaa hakemuksen jätehuoltosuunnitelmasta:

- Syväkairauksessa käytetään separointikonttia ehkäisemään porausjätteen joutumista pohjavesiin ja vesistöihin.
- Syväkairauksia ei tehdä jäätyneen maan aikana, jotta vesistöihin ei kulkeudu porausjätettä.
- Louhinta- ja porausjätteet kuljetetaan pois, sekä hävitetään asiallisesti.

Vakuuden riittävyys

Katson, että vakuus on liian pieni korvaamaan mahdolliset malminetsinnän aiheuttamat haitat vesistöille tai muulle ympäristölle. Vakuuden määrää arvioitaessa on otettava huomioon jo toteutuneiden ympäristövahinkojen todelliset ennallistamiskustannukset. Mikäli ympäristölle konkretisoituu jonkinlainen vahinko, 3000 euroa ei tule kattamaan vahingon aiheuttamia ennallistamiskustannuksia. Katson, että vakuuden määrän on oltava vähintään 50 000 euroa.

Yhteenveto

Kaivos- ja kullanhuuhtontalaki syrjii muita elinkeinoja. Lupia myöntävän viranomaisen tulisi huomioida lupaa myönnettäessä muut yrittäjät ja elinkeinot. Kuusamossa on mm. Luontokuvauskoulutusta. Luontokuvakeskus ja Valmennuskeskus Rukan Stadium. Muut yrittäjät, esim. luontomatkaileuyritykset eivät pysty varaamaan alueita omaan toimintaansa ja suojaamaan elinkeinoaan esim. kaivostoiminnan haitoilta. On erittäin tärkeää, että

nykyisten vaellusreittien läheisyydessä ja vaikutusympäristössä luonto pysyy häiriöttömänä. Ja että nykyisiä vaellusreittejä pystytään laajentamaan, jottei nykyiset reitit ylikuormitu. Matkailu on maailman nopeimmin kasvavia toimialoja. (Lähde tullii, tilastokeskus).

Tampereella 10.12.2019

Keijo Koski

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle

Asia: Muistutus Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupahakemuksesta.

Viite: Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kuulutus 17.10.2019, Lupatunnus ML2019:0050

Muistutuksen esittäjä:

Pro Kuusamo ry

Muistutus

1 Malminetsinnän vaikutuksesta maankäyttöön

Katsomme jäljempänä esitettävin perustein, että Latitude 66 Cobalt Oy:n (jälj. yhtiö) yllä mainittu malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslain asettamia vaatimuksia ja hakemus tulee hylätä.

Hakemuksesta ilmenee kysymyksessä olevan australialaisen 66 Cobalt Limited-yhtiön rahoittama malminetsintä, joka kohdistuisi Kuusamossa Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran alueille. Varsin laaja hakemusalue (1366,59 ha) sijoittuisi erityisen arvokkaalle luontoalueelle mm. Kitkajoen ja Käylän kylän sekä Säkkilänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen. Valmisteltavan kaivostoiminnan vaikutusalueella on erityinen merkitys luontoon pohjautuvien elinkeinojen, asumisen ja loma-asumisen kannalta.

Hakemusalue sijoittuu lähimmillään vain 100 metrin etäisyydelle Natura 2000 -alueista (Harjasuo-Laurinkorpi, FI1101622).

Hakemus tarkoittaa *kaivostoiminnan valmistelua alueella, jossa sen käynnistämiseksi ei olisi maankäytöllisiä edellytyksiä myöhemminkään*, mikä ilmenee selkeällä tavalla Kuusamon

maankäyttösuunnitelmista. Malminetsintä kohdistuisi luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle alueelle, jolla on erityistä merkitystä Kuusamon luontopääkaupunki-imagon kannalta. Kuusamon kaupunki on korostanut Oulanka-Ruka-Kitka -alueen erityistä merkitystä luontoon pohjautuvien elinkeinojen kannalta. Nämä maankäytön tavoitteet perustuvat laajaan ja yksityiskohtaiseen maankäytön suunnitteluun.

Kuusamon luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelmassa (liite 1), joka on laadittu Kuusamon yleiskaavan päivitystyön pohjaksi ja perusselvitysaineistoksi, tarkasteltiin kaupungin kannalta keskeisiä toimialoja ja luonnonvaroja koskevia intressejä sekä luotiin yhteiset, eri toimialoja koskevat kehittämistavoitteet yleiskaavatyön pohjaksi. Prosessin aikana löydettiin laaja yhteinen näkemys vahvojen intressien yhteensovittamisesta ja niiden priorisoinnista maankäytössä. Oheinen ote Kuusamon strategisesta yleiskaavasta (liite 2) osoittaa hakemuksen kohdistuvan alueelle, jolla Kuusamon kaupunki on selkeästi ilmaissut tavoitteen ja tarpeen säilyttää luonnon ja luontopohjaisten elinkeinojen toimintaedellytykset. Tällä alueella Kuusamon kaupunki on päättänyt asettamaan matkailuelinkeinon kaivostoiminnan edelle. Ainoastaan Kuusamo Gold, Juomasuon kaivospiirin edellinen haltija, teki valituksen kaupungin yleiskaavasta.

Yhteensovittamistyössä korostui luonnonvarojen keskeinen merkitys Kuusamossa elinkeinotoiminnan, virkistys- ja alueidentiteetin kannalta; rikkaat ja ainutlaatuiset luonnonvarat ovat ”luontopääkaupunki Kuusamon” kaiken kehittämisen lähtökohta. Suoraan tai välillisesti luonnonvarat työllistävät Kuusamossa useita tuhansia henkilöitä. Luonnonvarojen hyödyntämisessä kyse on ennen muuta *toimintojen sijoittamisesta niin, ettei käynnistettävä toiminta uhkaa luontoarvoja tai muiden elinkeinojen harjoittamista.* Mahdolliset haittavaikutukset minimoidaan hyvällä alueen erityispiirteisiin perustuvalla maankäytöllä (toimintojen sijoittamisella) ja suunnittelulla.

Kuusamon kaupunki on *yleiskaavoituksen yhteydessä* korostanut, että kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla siitä ei aiheudu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille, elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistölle, matkailun imagolle tai asutukselle. Nyt kysymyksessä oleva *malminetsintä on avoimessa ristiriidassa em. tavoitteiden kanssa* ja tähtää toimintaan, joka on meneillään olevan kaavoituksen vastaista. Lisäksi useiden alueella tehtyjen tutkimusten ja kyselyjen (mm. Taloustutkimus, Koillissanomat) mukaan enemmistö alueen asukkaista vastustaa kaivostoimintaa Oulanka-Ruka-Kitka -alueella. Malminetsinnällä ei siten ole myöskään sosiaalista toimilupaa Kuusamossa. Laajamittainen malminetsintä heikentäisi

luontoelinkeinojen ja matkailun toimintaedellytyksiä, imagoa sekä niihin kohdistuvaa investointihalukkuutta. Kun vaikutusalueen kiinteistöjen arvo pohjautuu alueen vahvaan luontoimagoon ja voimakkaasti kasvavaan matkailuelinkeinoon, niihin kohdistuva uhka romahduttaisi kiinteistöjen arvon laajalla alueella.

Tässä yhteydessä on huomattava, että *kaivoslaki korostaa kunnallisen maankäytön tavoitteiden merkitystä malminetsinnän estesäännöksellä*, jonka mukaan *malminetsintälupaa ei saa myöntää alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä*, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä (kaivoslain 46.1 §:n 7. kohta). Katsomme, että yleiskaavan valmistelu laajoine taustaselvityksineen osoittaa, että kunnan esittämät maankäytön tavoitteet muodostavat, kunnan niin halutessa, estesäännöksessä tarkoitetun *pätevän syyn malminetsinnän kieltämiseksi* eikä erityistä syytä estesäännöksestä poikkeamiselle ole osoitettu.

2 Lupahakemuksen puutteellisuudesta

2.1 Lupahakemuksen sisältövaatimuksista

Kaivoslain 34 §:n mukaan malminetsintälupaa koskevassa hakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys mm. seuraavista seikoista:

- 1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa;
- 2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;
- 3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (*asianosainen*);
- 4) toiminnan edellytyksistä:
 - a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;
 - b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;
- 5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
- 6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus; selvitystä ei kuitenkaan vaadita siltä osin kuin vaaditut tiedot sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen;
- 7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.

Lupahakemukseen on liitettävä mm. tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettua arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus;

Malminetsintälupaa koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.

Sen lisäksi, mitä kaivoslain 34 §:ssä säädetään, kaivosasetuksen 12 §:n mukaan malminetsintälupahakemuksessa tai sen liitteissä on esitettävä mm. *tutkimussuunnitelman toteutumiseen liittyvät tiedot suojelun kannalta merkittävistä luonto- ja kulttuuriarvoista malminetsintäalueella.*

Myös kaivoslain esitöissä (HE 273/2009) korostetaan ympäristö- ja muiden vaikutusten selvittämisvelvollisuutta, tietoja *alueen ympäristöstä (esimerkiksi luonnonsuojelualueista ja tärkeistä tai muista vedenhankintakäyttöön soveltuvista pohjavesialueista) sekä alueella harjoitettavasta elinkeinotoiminnasta.* Esitöiden mukaan hakemuksessa on myös selvitettävä, *miten luvan mukaisen toiminnan haitalliset vaikutukset ehkäistäisiin.*

Jos toimintaa on suunniteltu tehtäväksi Natura 2000 -verkoston alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, olisi hakemukseen aina liitettävä arviointitarvetta koskeva selvitys. Jos suunnitellusta toiminnasta aiheutuu Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden luonnonarvojen heikentyminen luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettulla tavalla, olisi hakemukseen liitettävä selvitys mainitussa pykälässä tarkoitettua arvioinnista. Luonnonsuojelulaki tulee soveltaa luontodirektiivin ja sitä koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Luontodirektiivin soveltamisohjeiden mukaan arviointivelvollisuus ei edellytä varovaisuusperiaate huomioon ottaen varmuutta merkittävistä haitallisista vaikutuksista.

Katsomme, että em. lupaedellytykset eivät nyt täyty.

2.2 Lupahakemuksen puutteellisuudesta

Kuulutusaineisto ei sisällä kaivoslain 34 §:ssä tarkoitettulla tavalla lupaharkinnan kannalta riittävää selvitystä mm. pykälän 1 momentin 3 kohdassa (asianosaiset), 5 kohdassa (toimintaa koskevat suunnitelmat), 6 kohdassa (toiminnan ympäristövaikutukset), 7 kohdassa (toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä).

Hakijasta ja hakijan edellytyksistä hakijan harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa

Hakemuksessa ilmoitetaan, että emoyhtiö Latitude 66 Cobalt Limitedillä on olemassa oleva rahoitus ja mahdollisuudet lisärahoitukseen. Millä tavoin väitetyt taloudelliset edellytykset osoitetaan?

Asianosaiset

Asianosaisista puuttuu Virrankylän yhteisen vesialueen osakaskunta, joka omistaa hakemusalueen sisällä olevan Pohjaslammen sekä osittain Hangaslammen. Asianosaisista puuttuu myös Hangaslammen toinen omistaja, Kallunginkylän yhteisen vesialueen osakaskunta. Molemmat edellä mainitut osakaskunnat ovat yhdessä Metsähallituksen kanssa Kitkajoen yläosan yhteislupa-alueen osakkaita ja jakavat siitä tulevat kalastuslupatulot. Lupatulot ovat osakaskuntien tärkein tulonlähde. Asianosaisissa ei myöskään ole mainittu Takkusalmen vesiosuuskuntaa, jonka vedenottamo sijaitsee noin kahden kilometrin päässä suunnitellulta tutkimusalueelta. Ottamo sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka I E). Kartoitettu pohjavesialue ulottuu tutkimusalueen välittömään läheisyyteen.

Toimintaa koskevat suunnitelmat

Hakemuksen selvitys tutkimusmenetelmistä ja -välineistä on täysin yleispiirteinen eikä anna konkreettista kuvaa toiminnan laajuudesta ja vaikutuksista osallisten kuulemisen tietoperustaksi. Orastavan käsityksen toiminnan mittakaavasta antaa ainoa hakemuksesta ilmenevä mittatieto; ”Esimerkiksi 900 metrin syvyydessä sijaitsevan malmin tutkimiseen tarvitaan 45 asteen kulmassa tehtäviä kairausreikiä, jotka lähtevät 900 metrin päässä malmion tutkittavasta osasta.”

Lisäksi toiminnan suunnittelussa ja ympäristövaikutuksissa ei ole huomioitu tutkimusalueen korkeita uraanipitoisuuksia. Juomasuon alue kuuluu GTK:n määrittelemään uraanivyöhykealueeseen ja GTK on omassa lausunnossaan (Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA, 2014) todennut, että uraania esiintyy kohonneina pitoisuuksina Juomasuolla (158 ppm) ja suunnitellun malminetsintäalueen sisään jäävällä Hangaslammella (194-347 ppm), kun Suomen kallioperän keskimääräinen uraanipitoisuus on 2,0 ppm. GTK:n mukaan ”Juomasuon ja Hangaslammen esiintymissä uraani liittyy varsinkin kulta- ja kobolttimineralisoituneisiin vyöhykkeisiin.” Myös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on omassa YVA:a koskevassa yhteysviranomaisen lausunnossaan (POPELY/7/07.04/2011) tuonut eri tavoin esiin alueella esiintyvän uraanin ongelmallisuuden mahdollisessa kaivostoiminnassa.

Ympäristövaikutusten selvittäminen

Kuulutettu aineisto ei sisällä riittävää selvitystä toiminnan ympäristövaikutuksista, koostetta tehdyistä selvityksistä, saati yhteenvetoa tarvittavien selvitysten sisällöstä. *Kuvaavaa hakemukselle ja kuulutetulle aineistolle* on, että osio 5.1 ”Toiminnan ympäristö- ja muut vaikutukset” muodostuu lähinnä yhtiön seuraavasta lausumasta: ”Vaikutukset ovat hakijan mielestä pienet ja yhtiö toimii ympäristöä kunnioittaen kaikissa suorittamissaan tutkimuksissaan”. Samoin jälkepäin toimitettuun liitteeseen ”Yhteenveto malminetsintätutkimuksen toimintatavoista” sisältyvä kuvaus ympäristövaikutuksista on niukka, yleispiirteinen ja väitteellinen. -Tässä yhteydessä huomautamme, että lupaviranomaisen tehtävä olisi huolehtia siitä, että asia tulee selvitettyksi, mikä tarkoittaa muun muassa velvollisuutta huolehtia asianosaisten kuulemisesta ja selvitysten riittävyyden arvioinnista. Nyt kuulutettu materiaali ei tarjoa riittäviä tiedollisia edellytyksiä hankkeen ympäristövaikutusten arvioimiseksi.

Vaikutukset Natura-arvoihin ja pohjaveteen

Vaikka hakemusalue sijoittuu Natura 2000-alueen välittömään tuntumaan ja Kitkajokeen laskevien vesistöjen (Säkkilänjärvi-Välilampien alue), kuulutetut hakemusasikirjat eivät sisällä objektiivista ja kattavaa luontoselvitystä enempää kuin kaivoslain esitöissä edellytettyä Natura-arviointitarvetta koskevaa selvitystään.

Vaikka hakemusalue sijaitsee poikkeuksellisen arvokkaiden vesistöjen tuntumassa ja kalastusmatkailun kannalta tärkeällä alueella, kuulutettu materiaali ei tarjoa riittävää tiedollista perustaa enempää pinta- kuin pohjavesivaikutusten arviointiin. Kuulutetun hakemuksen puutteellisuus herättää aidon huolen asenteesta Kuusamon erityisarvoja kohtaan.

Toiminnan lopettaminen ja jälkitoimenpiteet

Kuvaus toiminnan lopettamisesta, siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä on varsin yleispiirteinen.

Hakemuksessa on esitetty 3 000 euron lupakohtainen vakuus, jonka katsotaan kattavan kaikki toiminnan aiheuttamat vahingot. Vakuus on täysin riittämätön tälle varsin laajalle hakemusalueelle (1366,59 ha), joka sijoittuisi erityisen arvokkaalle luontoalueelle mm. Kitkajoen ja Käylän kylän sekä Säkkilänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen, huomioiden myös luontoon pohjautuvat elinkeinot, asumisen ja loma-asumisen.

Edellä esitetyillä perusteilla katsomme, että malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslaissa ja -asetuksessa lupahakemukselle asetettuja vaatimuksia eikä lupaviranomainen ole mielestämme hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen lupahakemuksesta kuuluttamista. Hakemuksen perusteella ei voida osoittaa, että haetulla toiminnalla ei olisi EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kiellettyjä haitallisia vaikutuksia erityisiin luonnonsuojeluarvoihin ja pohjaveteen (luontodirektiivi ja vesipuitedirektiivi). Edellä esitetyin perustein lupahakemus tulee puutteellisena hylätä.

Kuusamossa 10.12.2019

Pro Kuusamo ry:n puolesta

Hannu Hautala
puheenjohtaja

Jokke Kämäräinen
varapuheenjohtaja

KANNANOTTO MALMINETSINTÄLUPAHAKEMUKSEEN**Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kuulutus malminetsintälupahakemuksesta 17.10.2019**

Hakija: Latitude 66 Cobalt Oy
Lupa-alueen nimi: Hangaslampi 1
Lupatunnus: ML2019:0050
Alueen sijainti ja koko: Kuusamo, 1366,59 ha

Me allekirjoittaneet vastustamme Latitude 66 Cobalt Oy –yhtiön malminetsintälupahakemusta emmekä näe edellytyksiä haetun luvan myöntämiselle.

Luvan hakijan, Latitude 66 Cobalt Oy:n (myöhemmin hakija), toimittama malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslain (621/2011) 13 §:n, 34 §:n sekä kaivosasetuksen (391/2012) 12 §:n ja 13 §:n mukaisia lupahakemukselle asettamia vaatimuksia, eikä lupaviranomainen ole hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen lupahakemuksesta kuuluttamista.

Hakemuksen kohteena oleva alue sijaitsee Käylän kylätaajaman, Kitkajoen ja Säkčilänjärven välittömässä läheisyydessä sekä lähellä Oulangan kansallispuistoa. Se on osa Kuusamon viherkivivyöhykkeellä, joka on tunnettu korkeista uraanipitoisuuksistaan. Hakemuksessa ei kuitenkaan mitenkään mainita uraania eikä sitä, miten mahdolliset uraanihaitat otetaan huomioon tutkimustoimenpiteissä ja niiden jälkitöissä. Parin kilometrin päässä nyt rajatusta malminetsintäalueesta toimii Takkusalmen vesiosuuskunnan vedenottamo. Lisäksi alueella sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka 1E). Kylätaajamassa ja sen läheisyydessä asuu noin 600 henkeä vakituisesti ja alueella on satoja vapaa-ajan asukkaiden kiinteistöjä. Nelivuotiseksi suunnitellun malminetsinnän vaikutukset alueen kiinteistöomaisuudelle, vesistöille, luonnolle (lähellä olevat Natura- ja soidensuojelualueet) sekä luontoelinkeinoille tulisivat olemaan erittäin negatiivisia.

Kuusamon kaupunki on jo vuonna 2016 esittänyt kantanaan, ettei maankäytön suunnittelussa esitetyn n. k. ankk-alueen sisällä rakenneta kaivostoimintaa tai tehdä malminetsintää. Kuusamo Gold –yhtiö oli ainoa yhtiö, joka teki valituksen kaupungin strategisesta yleiskaavasta. Ostaessaan Kuusamo Gold –yhtiön Latitude Cobalt Oy tiesi hyvin tällä alueella kaivostoiminnan suunnitteluun ja valmisteluun liittyneet monet kielteiset ja lopullisiksi koetut päätökset. On myös tiedossa, ettei nyt Latitude 66 Cobalt Oy:n ajamalla hankkeella ole useiden täällä tehtyjen tutkimusten perusteella sosiaalista hyväksyntää.

Näistä paikallisista päätöksistä ja paikallisten sosiaalisen hyväksynnän puutteesta huolimatta, hakija on päättänyt malmietsintään tukeutuen huomattavasti kasvattaa kaivosprojektiaan. Tämä kertoo hakijan röyhkeästä eduntavoittelusta sekä välinpitämättömästä suhtautumisesta paikalliseen ympäristöön.

Vesistöjen näkökulmasta suunniteltu malminetsintäalue sijaitsee kalastus- ja luontomatkaillun kannalta erittäin merkittävän itään virtaavan Kitkajoen valuma-alueella, välittömästi sen eteläpuolella. Eteläpuolella alueen vaikutuspiirissä sijaitsee Säkčilänjärvi-Välilampien alue, josta vedet laskevat edelleen Kurtinjärven kautta Kitkajokeen. Lisäksi malminetsintäalueen välittömässä tuntumassa on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (luokka 1 E). Puhtaan juomaveden turvaaminen on alueemme elinehto.

Kitkajoella on tehty havaintoja jokihelmisimpukasta eli raakusta. Vaikkei esiintymää ole vielä tutkittu systemaattisesti, on myös tältä kannalta mahdollisuus veden laadun pilaantumiselle joessa torjuttava. Raakun esiintymistä alueella on otettu esiin myös Metsähallituksen lausunnossa Dragon Miningin YVA:sta.

Elinkeinojen näkökulmasta alue on matkailullisesti erittäin tärkeä. Käylässä, Säkkilässä, Juumassa ja lähialueilla on monipuolista yrittäjyyttä, joiden toimintaan liittyy merkittävänä osana ja vetovoimatekijänä puhdas luonto ja vesistö; majoituspalvelut, kahvila ja ravintolapalvelut, luontomatkailu, palvelut mökkiläisille, rakentaminen, päivittäistavarakauppa, yhteistyö Oulangan kansallispuiston kanssa sekä poroelinkeino, maatalous ja kalastus muodostavat elinvoimaisen kokonaisuuden, jonka toimintaa ei tilapäiseksi jäävä kaivostoiminta jälkiseurauksineen saa häiritä. Eritoten kalastusmatkailun osalta Kitkajoen yläosan viehekalastusalue on kansallisestikin merkittävä. Pelkästään sinne myydään vuositasolla noin 2 000 kalastuslupaa, joka tarkoittaa käytännössä yli 10 000 kalastusvuorokautta. Luken mukaan eniten kalastusvuorokausia kerryttävät matkailijat. Siten pelkästään kalastusmatkailun aluetaloudelliset vaikutukset alueella ovat satoja tuhansia euroja (Kalastusmatkailun aluetaloudelliset vaikutukset-tutkimus). Kalastusluvut ovat Virrankylän ja Kallungin kylän yhteisten vesialueiden osakaskuntien merkittävin tulonlähde. Suunniteltu nelivuotinen malminetsintä, jo olemassa olevien kaivossuunnitelmien lisäksi, on imagouhka alueen kalastusmatkailulle.

Valitettavasti jo nykyinen kaivospiiri ja uudelleen aktivoituneet malminetsintätoimet ovat aiheuttaneet epävarmuutta alueella. Vaikutukset näkyvät vähentyneinä matkailualan investointeina. Lisäksi se on tyrehtyttänyt kiinteistö- ja asuntokaupan tavanomaisen kysynnän ja kaupankäynnin Käylän seudulla. Uhka kaivoksen tulosta ja sen haittatekijöistä saavat ostajat varovaisiksi.

Hakemuksen eri kohtiin liittyvät huomautukset

1.8. Malminetsinnän rahoitus esitettyyn toimintaan

Kohdassa hakija ilmoittaa ”yhtiöllä on olemassa oleva rahoitus” sekä mahdollisuudet lisärahoitukseen malminetsintään Kuusamon liuskevyöhykkeen sekä suunniteltujen kaivoshankkeiden kaivoshankkeiden kehittämiseen Juomasuolla ja Haarakummussa. Kuitenkin hakijayrityksen tulos oli 1,3 miljoonaa euroa. tappiollinen vuonna 2018. Kohdassa mainitut ”mahdollisuudet lisärahoitukseen”, eivät käytännössä tarkoita mitään. Kun hakemuksen mukaan alueella on alkamassa nelivuotinen malminetsintäprojekti sekä sen ohella kaivoshankkeiden kehittäminen Juomasuolla ja Haarakummussa, ei kohtaa rahoitus voi näin kevyesti sivuuttaa. Myös tässä tulevat esiin hankkeen edessä olevat negatiiviset imagovaikutukset. Eihän koko malminetsintäalueen lupahakemusta olisi pitänyt jättää, ellei kerrottua rahoitusta voi perustella.

1.9. Henkilöstö ja sen asiantuntemus

Kohtaan on kirjattu henkilöstöksi viisi ilmeisesti Australiassa toimivaa asiantuntijaa. Kirjainlyhenteiden auki kirjoittaminen olisi helpottanut sekä henkilöiden että heidän tehtäviensä arviointia tässä hankkeessa. Thomas Hoyerin osalta asiantuntemus on kirjattu yleisellä tasolla. Sen perusteella hänen osaamisensa ei ole riittävää näin suuren ja monivaikutteisen projektin vetämiseen. Kotiseututeko 2016 Punkaharjulla on hieno palkinto, mutta sen asiantuntijuutta lisäävää vaikutusta malminetsintähankkeessa on vaikea nähdä.

2.6. Arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja selvitys, mihin arvio perustuu

Hakijan sanojen mukaan: ”Yhtiö tekee geologista tutkimustyötä koko Kuusamon liuskevyöhykkeen alueella pois lukien itse asettamansa 10 kilometrin suojavyöhykkeillä Kuusamon Rukatunturilla ja Posion Riisitunturin. Tämä raja on yhtiössä tehty elinkeinojen yhteensovittamisen sekä alueen asukkaiden ja

luontoarvojen näkökulmasta.” Hakijan itse asettama suojavyöhyke, jolla hakija yrittää huomioida elinkeinoja, asukkaita ja luontoarvoja, on vain osa kaupungin tekemästä yleiskaavalinjauksesta, jossa nk. ankkaluokka-alue rajattiin pois malminetsintä- ja kaivostoiminnasta. Yleiskaavan pohjaksi tehtiin laaja sidosryhmätyö alueella, jonka nimenomaisena tarkoituksena oli eri elinkeinojen yhteensovittaminen. Hakija voisi sosiaalisesti ja eettisesti vastuullisesti toimiessaan käyttää kaupungin voimassa olevia linjauksia sekä niihin tehtyä taustatyötä. Sen sijaan hakija toimii kaupungin ja kuntalaisten tahtotilan vastaisesti.

3.2. Muut kuin yksityiset asianosaiset (alueeseen liittyvät elinkeinot ja yhteiset alueet)

Hakijan hakemuksen asianosaisiksi mainituista puuttuu Virrankylän yhteisen vesialueen osakaskunta, joka omistaa hakemusalueen sisällä olevan Pohjaslammen ja osittain Hangaslammen. Asianosaisista puuttuu myös Hangaslammen toinen omistaja Kallunginkylän yhteisen vesialueen osakaskunta. Molemmat edellä mainitut osakaskunnat ovat yhdessä Metsähallituksen kanssa Kitkajoen yläosan yhteislupa-alueen osakkaita ja jakavat siitä tulevat kalastuslupatulot. Lupatulot ovat osakaskuntien tärkein tulonlähde. Lisäksi puuttuu Takkusalmen vesiosuuskunta, jonka vedenottamo sijaitsee noin kahden kilometrin päässä suunnitellusta malminetsintäalueesta. Lisäksi vedenottamon pohjavesialue ulottuu suunnitellun malminetsintäalueen välittömään läheisyyteen.

4.1. Tutkimusmenetelmät, -välineet ja aikataulu

Neljän vuoden tutkimussuunnitelma sekä siihen liittyvät menetelmät ja välineet on kuvattu yleisellä ja epämääräisellä tasolla. Kuitenkin malminetsintätoimien vaikutukset saattavat olla peruuttamattomia. Kohdassa esitetty tutkimusojien kaivuu on tästä hyvä esimerkki. Geneerisessä liitteessä puhutaan yleisellä tasolla ojien koosta. Sen sijaan itse hakemusalueella tehtävien avo-ojien kokoa ei ole edes suuntaa antavasti määritelty, vaikka niiden syvyys ja leveys voivat maastosta johtuen vaihdella useita metrejä. Hakemuksessa olisi tullut selvittää tarkemmat tiedot menetelmistä ja välineistä, joita *tällä nimenomaisella hakualueella käytetään*. Näitä ovat esimerkiksi:

- Mitä tarkoittaa geologinen kartoitus? Millä menetelmillä se toteutetaan?
- Lohkareiden ja kalliopaljastumien näytteenotto – millä menetelmillä tämä toteutetaan? Paljonko näytteitä otetaan?
- Kallioperäkairaukset – paljonko kairauksia tehdään? Kuinka suuria kairausreiät ovat? Millaisella laitteistolla kairaukset tehdään?
- Käytettävät geofysikaaliset menetelmät, jotka eivät ole toistaiseksi tiedossa – millaisia menetelmiä nämä voivat pitää sisällään? Miten näiden vaikutuksia arvioidaan, kun menetelmä ei ole tiedossa?
- Mitä tarkoittaa BOT-kairaus/näytteenotto? Kuinka suuria kairausreiät ovat? Millaisella laitteistolla kairaukset tehdään?
- Tutkimusojien kaivuu – kuinka suurista ojista on kyse? Millaisella laitteistolla tutkimusojat kaivetaan? Onko tutkimusojien koolla maksimia vai voivatko ne olla minkä tahansa suuruisia?
- Kairareikiin kohdistuva geofysikaalinen tutkimus – mitä tämä tarkoittaa? Miten tutkimuksessa huomioidaan alueella esiintyvä uraani ja torium?
- Miten kairauksen aikana nostettavan maan uraanipitoisuus otetaan huomioon suhteessa alueen pohjavesiin, vesistöihin ja sadantaan?

Neljän vuoden ohjelmassa sen jokaiselle vuodelle on kirjattu ”Kallioperäkairaus”. Kun lisäksi kohdassa 8. esitetään korvattavan jopa ”suurien kairausohjelmien” mahdollisesti aiheuttamia vahinkoja, olisi hakijan tullut selvittää, miten sekä millä menetelmillä ja välineillä maaperätutkimusta aiottaisiin tehdä. Ohjelman

epämääräisyys ja suuripiirteisyys vähentävät entisestään luottamusta Latitude 66 Cobalt Oy –yhtiön toimintaa kohtaan.

4.2. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on erittäin tärkeä osa hankkeen vaikutusten kokonaisarviointia. Kuitenkaan kohdassa mainittua liitettä "Lat66_Malminetsintälupahakemuksen liite_Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoissa" ei ollut saatavilla lausuntojen ja muistutusten tekijöille alkuperäisessä kuulutuksessa.

Kuulutusta täydennettiin kolme viikkoa alkuperäisen kuulutuksen jälkeen dokumentilla nimeltä Latitude 66 Cobalt Oy Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoista: Ympäristö.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on erityisen tärkeä siksi, että alueella on korkeita uraanipitoisuuksia. Juomasuon alue kuuluu GTK:n määrittelemään uraanivyöhykealueeseen ja GTK on omassa lausunnossaan (Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA, 2014) todennut, että uraania esiintyy kohonneina pitoisuuksina suunnitellun malminetsintäalueen sisään jäävällä Hangaslammella (194-347 ppm, Suomen kallioperän keskimääräinen uraanipitoisuus on 2,0 ppm). GTK:n mukaan "Juomasuon ja Hangaslammen esiintymissä uraani liittyy varsinkin kulta- ja kobolttimineralisoituneisiin vyöhykkeisiin." Myös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on omassa yhteysviranomaisen lausunnossaan (POPELY/7/07.04/2011) tuonut eri tavoin esiin alueella esiintyvän uraanin ongelmallisuuden mahdollisessa kaivostoiminnassa.

Yleisesti ottaen hakijan tulisi heti alusta lähtien huolehtia siitä, että kaikki tarpeellinen materiaali on muistutusten ja mielipiteiden tekijöiden saatavilla, kuten laki edellyttää. Tässä tilanteessa hakija ei ole toiminut asianmukaisesti. Näin ei ole myöskään toiminut kaivosviranomainen Tukes, jonka tulisi puolueettomana viranomaistahona huolehtia siitä, että lain edellyttämät selvitykset toimitetaan kuulutuksissa asianosaisille määräysten mukaisesti.

Liitteestä voi nopeasti päätellä sen olevan geneerinen dokumentti, jonka sisältö ei vastaa alueen erityispiirteisiin millään tavoin. Kun tarkastellaan dokumenttia kaivannaisjätteen jätehuollonsuunnitelman näkökulmasta, voidaan todeta, että kaivannaisjätteen jätehuollonsuunnitelmaa ei dokumentissa ole olemassakaan. Hakijan kyky luistaa tärkeimpien asioiden esittämisestä hakemuksessa on ilmiömäistä. Välinpitämättömyys aluetta, sen arvoa, herkkyyttä ja vesistöjen yhtenäisyyttä kohtaan alleviivautuu hakemuksessa kohta toisensa jälkeen. Ympäristöön, elinkeinoihin ja asumiseen liittyvät riskitekijät ovat alueella merkittävät. Hakemuksen perusteella hakijalla ei ole pienintäkään käsitystä siitä, miten negatiivinen vaikutus kaivostoimintaan tähtäävällä malminetsinnällä on alueella ja alueelle.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ei ole edellä mainituista syistä riittävä vaan hakijan täytyy tarkentaa, miten kaivannaisjätteen jätehuolto alueella toteutetaan vaarallinen uraani huomioiden.

5.1. Vaikutukset ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen, ihmiseen ja maa- tai kallioperään

Vaikutukset ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen, ihmiseen ja maa- tai kallioperään hakija toteaa lyhyesti pieniksi. Samalla mainitaan, että "yhtiö toimii ympäristöä kunnioittaen kaikissa suorittamissaan tutkimuksissaan". Viitataan liitteeseen "Lat66_Malminetsintälupahakemuksen liite_Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoissa", jota ei kuitenkaan ole ollut saatavilla lausuntojen ja muistutusten tekijöille alkuperäisessä kuulutuksessa.

Kuulutusta täydennettiin kolme viikkoa alkuperäisen kuulutuksen jälkeen dokumentilla nimeltä Latitude 66 Cobalt Oy Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoista: Ympäristö.

Liitteessä mainitaan kohdassa 1.4. Valuma-vesien ja veden laadun hallinta, että ”Malminetsintätyöt suoritetaan, niin usein kuin mahdollista, kaukana luonnollisista virtauksista ja valumalinjoista, varmistaakseen että vesilaatu puroissa ja järvissä pysyy hyvänä.” Lisäksi liitteessä sanotaan, että geologisen kartoituksen ja geokemiallisen näytteenoton osalta käytetään >15 metrin suojavyöhykettä. Alueella on paljon vesistöjä, maanalaisia vesisuonia sekä pohjavesialueita. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että malminetsintätoimissa törmätään todennäköisesti jatkuvasti vesiin, jolloin suojavyöhykkeen huomioiminen tai malminetsintätöiden tekeminen kaukana vesistä on vaikeaa.

Mitä tarkoittaa käytännössä liitteen kohdassa mainitut ”kohtuulliset toimet”?

Myöskään tässä hakemuksen kohdassa ja liitteessä ei ole huomioitu GTK:n ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen esiin nostamia, alueen korkeita uraanipitoisuuksia. Alueella kulta ja uraani sekä koboltti ja torium esiintyvät yhdessä. Tällöin niillä on aivan keskeinen rooli peilattaessa malminetsinnässä tehtävien toimenpiteiden, kuten porausten, vaikutuksia ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen, ihmiseen ja maa- tai kallioperään. Liitteen liitteessä 1 olevassa taulukossa on eritelty erilaisia malminetsintämenetelmiä, kaivannaisjätteitä sekä ympäristövaikutukset. Koska dokumentti on geneerinen, ympäristövaikutukset eivät perustu alueen maaperän todelliseen ainekseen eikä tässäkään osiossa ole huomioitu esimerkiksi uraania.

Kun toimitaan Käylän alueella, vesistöjen kautta heijastukset vaikuttavat myös Venäjän puolella olevaan Paanajärveen, jolloin asia koskee myös rajavesikomissiota.

Selvitys hankkeen vaikutuksista ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen, ihmiseen ja maa- tai kallioperään ei ole edellä mainituista syistä riittävä.

8.1. Hakijan ehdotus vakuudeksi hakemuksessa esitetyle toiminnalle ja perustelut

1 366,59 ha:n alueella neljän vuoden tutkimussuunnitelman toimenpiteiden mahdollisesti aiheuttamat vahingot, joita voi syntyä epämääräisesti määriteltyjen tehtävien lisäksi jopa ”suurista kairausohjelmista” väitetään voitavan korjata 3 000 eurolla eli alle 3 euroa/ha. Se on täysin riittämätön. Viitaten jätetyn lupahakemuksen ja tämän kannanoton sisältöihin toteamme, että ehdotus vakuudeksi malminetsintälupaa varten osoittaa tietämättömyyttä maansiirtotöistä ja niiden vaikutuksista sekä alueesta jolla hakija aikoo toimia. Samalla selviää hakijan heikko käsitystä siitä, millaisella alueella he aikovat operointiaan laajentaa ja miten monialaisia toiminnan aiheuttamat negatiiviset vaikutukset voivat olla.

9.1. Selvitys jälkitoimenpiteistä malminetsintälupa-alueella toiminnan lopettamisen jälkeen

Selvitys jälkitoimenpiteistä malminetsintälupa-alueella toiminnan lopettamisen jälkeen on erittäin tärkeä osa hankkeen vaikutusten kokonaisarviointia. Kohdassa mainittua liitettä

”Lat66_Malminetsintälupahakemuksen liite_Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoissa” ei ollut saatavilla lausuntojen ja muistutusten tekijöille alkuperäisessä kuulutuksessa.

Kuulutusta täydennettiin kolme viikkoa alkuperäisen kuulutuksen jälkeen dokumentilla nimeltä Latitude 66 Cobalt Oy Yhteenvedo malminetsintätutkimusten toimintatavoista: Ympäristö.

Selkeää selvitystä jälkitoimenpiteistä alueella toiminnan lopettamisen jälkeen ei liitteessä ole esitetty. Jälkitoimenpiteiden kattava esittely edellyttäisi sitä, että hakija linjaisi minkälaisia toimenpiteitä aikoo alueella ylipäänsä tehdä. Lisäksi hakija on tässäkin kohdassa sivuuttanut sen, että työskentelee alueella,

jolla esiintyy mm. uraania ja toriumia. Puutteellisista tiedoista johtuen asianosaisten on mahdotonta päästä perille pitkän malminetsintätoiminnan jälkitoimenpiteistä.

Selvitys hankkeen jälkitoimenpiteistä malminetsintäalupa-alueella toiminnan lopettamisen jälkeen ei ole riittävä.

Yhteenveto

Edellä mainituista seikoista johtuen me allekirjoittajat katsomme, ettei ole edellytyksiä haetun malminetsintäluvan myöntämiselle. Uskomme luvan käsittelystä vastuussa olevan viranomaisen tuntevan tämän kohteen ja sen taustat hyvin. Lisäksi muistutamme yleisesti lisääntyneestä ympäristötietoisuudesta sekä tiedossa olevista lakihankkeista kuten kaivoslain muutos.

Me allekirjoittaneet vastustamme Latitude 66 Cobalt Oy –yhtiön malminetsintälupahakemusta emmekä näe edellytyksiä haetun luvan myöntämiselle.

Käylässä, 10.12.2019

Leila Mustonen

Eeva Matikkala

Ulla Kärnä

Anne Kärnä,

Vappu Kuusela

Elsa Posio

Arto Posio

Mikko Posio

Hannele ja Jyrki Hakola

Klaus ja Anne Harju-Jeanty

Maire ja Jukka Lindel

Teija Gauthier

Anita ja Atte Jokinen

Eila ja Pentti Heikkala

Satu Säkkinen

Markus Heikkala,

Veikko Mustonen

Anneli Kärnä

Pirjo ja Dieter Bierbaum

Pentti Nykänen

Eija ja Reijo Hannula

Anne Nykänen-Hämäläinen

Keijo Oikarainen

Heikki Hannula,

Jaakko Hannula

Aila Liikanen

Taina Karasti

Maiju Toivonen

Marja-Liisa Ylönen

Seppo Ylönen

Henna ja Jussi Kokkonen
Mia Katajisto
Marita Aura
Anna-Maija ja Juhani Rontti
Kirsi ja Janne Tahkola
Leena ja Tuomo Airisniemi
Sirkka ja Veikko Ala-Aho
Tiina ja Markku Takala
Hilkka ja Alpo Koskenmäki
Elmi Kilpivaara
Leena ja Taisto Lämsä
Sirkka Kilpivaara
Sisko Kilpirinne
Mirva Kilpirinne
Ulla ja Heikki Hiltula
Pasi Kilpivaara
Pia Kilpivaara
Anu Jaako
Annika ja Jani Päiväniemi
Minna Rontti
Leena Haataja
Fanny Haataja
Mirja Pyysiäinen
Jukka Nordmann
Juho Ervasti
Tanja Ervasti
Aku Niskanen
Minna Kellmann
Marjatta Männikkö
Maija Alajuuma
Lilja Oikarinen
Aira Nevala
Anneli Korva
Jouko Käkelä
Annikki ja Onni Alajuuma
Kerttu Alajuuma
Virpi ja Keijo Määttä
Ari Tirkkonen
Lilja ja Esko Leskelä
Tuomi-Tuulia Ervasti
Anne Murto
Minna ja Jarmo Mustonen
Mikko Kilpivaara
Pentti Käkelä
Marketta Hannula

Arja ja Harri Hannula
Anni Kuusela
Anu ja Vesa Sivonen
Janne Sivonen
Aino Sivonen
Mikko Sivonen
Jukka Lehto
Aira Riekki
Pirjo Rontti
Arvo Rontti
Riitta ja Hannu Korhonen
Kiinteistö Oy Kitkanmutka: Reijo Luojumäki, Sirpa Luojumäki, Jorma Salmenkivi
Kiinteistö Oy Kuusamon Kitka: Lasse Eerola
Marjatta Alajuuma
Tapio Kääriäinen
Marko ja Piia Kurtti
Miika Kurtti
Mirva Kurtti
Juuman leirintäalue: Kaija ja Teemu Juuma
Ritva Määttä
Merja Maaninka
Mika Tuuliainen
Ellen ja Pentti Lepistö
Topi Laakso
Mari Törmänen
Juhani Juuma
Sinikka Tiermas
Markku Virolainen
Pirjo ja Pentti Tiermas
Pasi Tiermas
Elisa ja Matthieu Laroche
Yann Gauthier, Delphine Lamuth, Valerianna Gauthier
Sylvain ja Teija Gauthier
Arvo Rontti
Yrjö Rontti
Kiinteistöyhtymä Nurmela, rek no 45:43: Mika Mustonen, Vuokko Mustonen, Pekka Mustonen, Ronja Haapakoski, Sirkka Oikarainen, Anne Uutela

TUKES
Valtakatu 2
96100 ROVANIEMI

Asia MUISTUTUS Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintäluvhakemuksen johdosta
ML2019:0050 Hangaslampi 1
Kuusamo.

Muistuttaja Virrankylän kalastuskunta (yhteisen vesialueen [REDACTED] omistajana), Kuusamo.

Muistuttajan yhteystiedot Virrankylän kalastuskunta, hoitokunnan puheenjohtaja Seppo Mustonen, [REDACTED]
sähköposti [REDACTED]

Yleistä Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt 11.11.2019 päivätyillä kuulutuksella asianosaisilta lausuntoa malminetsintäluvhakemuksesta alueelle Hangaslampi 1 viimeistään 11.12.2019 mennessä. Hakemuksen mukaan haettu malminetsintäalue on pinta-alaltaan yhteensä 1366,6 hehtaaria.

Haettu lupa-alue sijaitsee kokonaisuudessaan Virrankylän kalastuskunnan omistamien/hallinnoimien vesialueiden sisällä, joiden yhteispinta-ala on yli 4 800 ha. Haetun lupa-alueen sisään sijoittuu kalastuskunnan vesialueita (Hangaslampi ja Pohjaslami) yhteensä n. 35 ha. Haettu malminetsintäluva-alue sijoittuu Kitkajoen välittömään läheisyyteen. Etäisyys Kitkajoesta, haetun lupa-alueen pohjoisreunaan on n. 600 m. Koko alue sijoittuu kalastuskunnan vesialueiden valuma-alueelle.

Kuusamon kaupungin kannanotossa todetaan mm. "Haettu alue sisältyy Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa mm. osoitetulle mineraalipotentialivöhykkeelle (ekv-1), jolla on erityistä yhteensovittamistarvetta, esim. asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa. Kehittämisperiaatteet: Mikäli alueen mineraalivaroja hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset ja sekä alueiden erityispiirteet. Alue sisältyy myös matkailun vetovoima-alueeseen/matkailun ja virkistyskehitämisen alueeseen Ruka-Oulanka-Kitka (mv-1). Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin ja jota kehitetään maaseudun monielinkeinoina tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vöhykkeenä. (2. vmkk). Muutoin maakuntakaavassa ei varausalueelle ole osoitettu aluevarauksia kaivostoiminnalle eikä muita merkintöjä".

Kuusamon kaupunginvaltuuston hyväksymässä strategisessa

yleiskaavassa oli osoitettu matkailun ydinalue (rm-1), jolla ei voinut harjoittaa kaivos-, rikastus- ja jalostustoimintaa. Malminetsintäalue sijoittuu mainitulle alueelle. Kaupunki ei aikonut laatia kaavoja kaivostoiminnoille rm-1 -alueella. Vaikka Korkein hallinto-oikeus kuitenkin kumosi kaikki kaivostoimintaa koskevat yleiskaavan merkinnät ja määräykset **strategisen yleiskaavan hyväksymispäätös ilmaisi kuitenkin valtuuston linjauksen.**

Edellä mainittu Kuusamon kaupunginvaltuuston kannanotto kyseisen alueen kaavoituksesta ilmaisee sen mielipiteen, mikä Kuusamossa malminetsinnälle ja sitä kautta mahdolliselle kaivostoiminnalle kyseessä olevalle alueelle vallitsee. Kalastuskunta on kaavan kuulemisvaiheessa lausunut myös samansisältöisen kannanoton.

Haettu malminetsintä lupa-alue sijoittuu keskelle Kitkajoen yläosan yhteislupa- aluetta (viehekalastuslupa). Alueelle myydään vuosittain n. 2000 virkistyskalastuslupaa ja näistä kertyy yhteensä yli 12000 kalastusvuorokautta. Yhteislupa-alueen taloudellinen tulos on kalastuskunnan taloudessa keskeinen tulolähde.

Kannanotto

Virrankylän kalastuskunta yhtyy Kuusamon kaupungin antamaan lausuntoon ja korostaa lisäksi sitä, että haettu malminetsintä lupa-alue sijoittuu sellaiselle alueelle, missä kalastuskunnan vesistöjen tilan huononemista ei voida välttää. Kalastuskunnan tulonhankinta vaarantuu ja yksi Suomen suosituimmista ja helposti saavutettavista vapaa-ajankalastusmahdollisuuksista menetetään.

Edellä esitettyyn viitaten Virrankylän kalastuskunta katsoo, että kyseessä olevaa malminetsintä lupaa ei tulisi myöntää yritykselle ja yhteiskunnalle turhien kustannusten välttämiseksi. Aikaisempi alueen omistaja Gragon Mining Oy ei kyennyt laatimaan silloiselle hankkeelleen hyväksyttävää ympäristövaikutusten arviointiraporttia ja raportti hylättiin ELY-keskuksessa ja hanke raukesi.

Kuusamossa 10.12.2019

VIRRANKYLÄN KALASTUSKUNTA

Seppo Mustonen
Hoitokunnan puheenjohtaja

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle

Asia: Muistutus Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupahakemuksesta.

Viite: Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kuulutus 17.10.2019, Lupatunnus ML2019:0050

Muistutuksen esittäjä:

Rukakeskus Oy
Toimitusjohtaja Ville Aho

Muistutus

Esitämme Pro Kuusamo ry kanssa yhdenmukaisen muistutuksen seuraavasti:

1 Malminetsinnän vaikutuksesta maankäyttöön

Katsomme jäljempänä esitettävien perusteiden, että Latitude 66 Cobalt Oy:n (jälj. yhtiö) yllä mainittu malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslain asettamia vaatimuksia ja hakemus tulee hylätä.

Hakemuksesta ilmenee kysymyksessä olevan australialaisen 66 Cobalt Limited-yhtiön rahoittama malminetsintä, joka kohdistuisi Kuusamossa Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran alueille. Varsin laaja hakemusalue (1366,59 ha) sijoittuisi erityisen arvokkaalle luontoalueelle mm. Kitkajoen ja Käylän kylän sekä Säkkilänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen. Valmisteltavan kaivostoiminnan vaikutusalueella on erityinen merkitys luontoon pohjautuvien elinkeinojen, asumisen ja loma-asumisen kannalta.

Hakemusalue sijoittuu lähimmillään vain 100 metrin etäisyydelle Natura 2000 -alueista (Harjasuo-Laurinkorpi, FI1101622).

Hakemus tarkoittaa *kaivostoiminnan valmistelua alueella, jossa sen käynnistämiseksi ei olisi maankäytöllisiä edellytyksiä myöhemminkään*, mikä ilmenee selkeällä tavalla Kuusamon maankäyttösuunnitelmista. Malminetsintä kohdistuisi luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle alueelle, jolla on erityistä merkitystä Kuusamon luontopääkaupunki-imagon kannalta. Kuusamon kaupunki on korostanut Oulanka-Ruka-Kitka -alueen erityistä merkitystä luontoon pohjautuvien elinkeinojen kannalta. Nämä maankäytön tavoitteet perustuvat laajaan ja yksityiskohtaiseen maankäytön suunnitteluun.

Kuusamon luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelmassa (liite 1), joka on laadittu Kuusamon yleiskaavan päivitystyön pohjaksi ja perusselvitysaineistoksi, tarkasteltiin kaupungin kannalta keskeisiä toimialoja ja luonnonvaroja koskevia intressejä sekä luotiin yhteiset, eri toimialoja koskevat kehittämistavoitteet yleiskaavatyön pohjaksi. *Prosessin aikana löydettiin laaja yhteinen näkemys vahvojen intressien yhteensovittamisesta ja niiden priorisoinnista maankäytössä*. Oheinen ote Kuusamon strategisesta yleiskaavasta (liite 2) osoittaa hakemuksen kohdistuvan alueelle, jolla Kuusamon kaupunki on selkeästi ilmaissut *tavoitteen ja tarpeen säilyttää luonnon ja luontopohjaisten elinkeinojen toimintaedellytykset*. Tällä alueella Kuusamon kaupunki on päättänyt asettamaan matkailuelinkeinon kaivostoiminnan edelle. Ainoastaan Kuusamo Gold, Juomasuon kaivospiirin edellinen haltija, teki valituksen kaupungin yleiskaavasta.

Yhteensovittamistyössä korostui luonnonvarojen keskeinen merkitys Kuusamossa elinkeinotoiminnan, virkistykseen ja alueidentiteetin kannalta; rikkaat ja ainutlaatuiset luonnonvarat ovat ”luontopääkaupunki Kuusamon” kaiken kehittämisen lähtökohta. Suoraan tai välillisesti luonnonvarat työllistävät Kuusamossa useita tuhansia henkilöitä. Luonnonvarojen hyödyntämisessä kyse on ennen muuta *toimintojen sijoittamisesta niin, ettei käynnistettävä toiminta uhkaa luontoarvoja tai muiden elinkeinojen harjoittamista*. Mahdolliset haittavaikutukset minimoidaan hyvällä alueen erityispiirteisiin perustuvalla maankäytöllä (toimintojen sijoittamisella) ja suunnittelulla.

Kuusamon kaupunki on *yleiskaavoituksen yhteydessä* korostanut, että kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla siitä ei aiheudu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille, elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistölle, matkailun imagolle tai asutukselle. Nyt kysymyksessä oleva *malminetsintä on avoimessa ristiriidassa em. tavoitteiden kanssa* ja tähtää toimintaan, joka on meneillään olevan kaavoituksen vastaista. Lisäksi useiden alueella tehtyjen tutkimusten ja kyselyjen (mm. Taloustutkimus, Koillissanomat) mukaan enemmistö alueen

asukkaista vastustaa kaivostoimintaa Oulanka-Ruka-Kitka –alueella. Malminetsinnällä ei siten ole myöskään sosiaalista toimilupaa Kuusamossa. Laajamittainen malminetsintä heikentäisi luontoelinkeinojen ja matkailun toimintaedellytyksiä, imagoa sekä niihin kohdistuvaa investointihalukkuutta. Kun vaikutusalueen kiinteistöjen arvo pohjautuu alueen vahvaan luontoimagoon ja voimakkaasti kasvavaan matkailuelinkeinoon, niihin kohdistuva uhka romahduttaisi kiinteistöjen arvon laajalla alueella.

Tässä yhteydessä on huomattava, että *kaivoslaki korostaa kunnallisen maankäytön tavoitteiden merkitystä malminetsinnän estesäännöksellä, jonka mukaan malminetsintälupaa ei saa myöntää alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä* (kaivoslain 46.1 §:n 7. kohta). Katsomme, että yleiskaavan valmistelu laajoine taustaselvityksineen osoittaa, että kunnan esittämät maankäytön tavoitteet muodostavat, kunnan niin halutessa, estesäännöksessä tarkoitetun *pätevän syyn malminetsinnän kieltämiseksi* eikä erityistä syytä estesäännöksestä poikkeamiselle ole osoitettu.

2 Lupahakemuksen puutteellisuudesta

2.1 Lupahakemuksen sisältövaatimuksista

Kaivoslain 34 §:n mukaan malminetsintälupaa koskevassa hakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys mm. seuraavista seikoista:

- 1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa;
- 2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;
- 3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (*asianosainen*);
- 4) toiminnan edellytyksistä:
 - a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;
 - b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;
- 5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
- 6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus; selvitystä ei kuitenkaan vaadita siltä osin kuin vaaditut tiedot sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen;

7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.

Lupahakemukseen on liitettävä mm. tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettua arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus;

Malminetsintäaluetta koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.

Sen lisäksi, mitä kaivoslain 34 §:ssä säädetään, kaivosasetuksen 12 §:n mukaan malminetsintälupahakemuksessa tai sen liitteissä on esitettävä mm. *tutkimussuunnitelman toteutumiseen liittyvät tiedot suojelun kannalta merkittävistä luonto- ja kulttuuriarvoista malminetsintäalueella.*

Myös kaivoslain esitöissä (HE 273/2009) korostetaan ympäristö- ja muiden vaikutusten selvittämisvelvollisuutta, tietoja *alueen ympäristöstä (esimerkiksi luonnonsuojelualueista ja tärkeistä tai muista vedenhankintakäyttöön soveltuvista pohjavesialueista) sekä alueella harjoitettavasta elinkeinotoiminnasta.* Esitöiden mukaan hakemuksessa on myös selvitettävä, *miten luvan mukaisen toiminnan haitalliset vaikutukset ehkäistäisiin.*

Jos toimintaa on suunniteltu tehtäväksi Natura 2000 -verkoston alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, olisi hakemukseen aina liitettävä arviointitarvetta koskeva selvitys. Jos suunnitellusta toiminnasta aiheutuu Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden luonnonarvojen heikentyminen luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettulla tavalla, olisi hakemukseen liitettävä selvitys mainitussa pykälässä tarkoitettua arvioinnista. Luonnonsuojelulaki tulee soveltaa luontodirektiivin ja sitä koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Luontodirektiivin soveltamisohjeiden mukaan arviointivelvollisuus ei edellytä varovaisuusperiaate huomioon ottaen varmuutta merkittävistä haitallisista vaikutuksista.

Katsomme, että em. lupaedellytykset eivät nyt täyty.

2.2 Lupahakemuksen puutteellisuudesta

Kuulutusaineisto ei sisällä kaivoslain 34 §:ssä tarkoitettulla tavalla lupaharkinnan kannalta riittävää selvitystä mm. pykälän 1 momentin 3 kohdassa (asianosaiset), 5 kohdassa (toimintaa koskevat suunnitelmat), 6 kohdassa (toiminnan ympäristövaikutukset), 7 kohdassa (toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä).

Hakijasta ja hakijan edellytyksistä hakijan harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa

Hakemuksessa ilmoitetaan, että emoyhtiö Latitude 66 Cobalt Limitedillä on olemassa oleva rahoitus ja mahdollisuudet lisärahoitukseen. Millä tavoin väitetyt taloudelliset edellytykset osoitetaan?

Asianosaiset

Asianosaisista puuttuu Virrankylän yhteisen vesialueen osakaskunta, joka omistaa hakemusalueen sisällä olevan Pohjaslammen sekä osittain Hangaslammen. Asianosaisista puuttuu myös Hangaslammen toinen omistaja, Kallunginkylän yhteisen vesialueen osakaskunta. Molemmat edellä mainitut osakaskunnat ovat yhdessä Metsähallituksen kanssa Kitkajoen yläosan yhteislupa-alueen osakkaita ja jakavat siitä tulevat kalastuslupatulot. Lupatulot ovat osakaskuntien tärkein tulonlähde. Asianosaisissa ei myöskään ole mainittu Takkusalmen vesiosuuskuntaa, jonka vedenottamo sijaitsee noin kahden kilometrin päässä suunnitellulta tutkimusalueelta. Ottamo sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka I E). Kartoitettu pohjavesialue ulottuu tutkimusalueen välittömään läheisyyteen.

Toimintaa koskevat suunnitelmat

Hakemuksen selvitys tutkimusmenetelmistä ja -välineistä on täysin yleispiirteinen eikä anna konkreettista kuvaa toiminnan laajuudesta ja vaikutuksista osallisten kuulemisen tietoperustaksi. Orastavan käsityksen toiminnan mittakaavasta antaa ainoa hakemuksesta ilmenevä mittatieto; ”Esimerkiksi 900 metrin syvyydessä sijaitsevan malmin tutkimiseen tarvitaan 45 asteen kulmassa tehtäviä kairausreikiä, jotka lähtevät 900 metrin päässä malmion tutkittavasta osasta.” Lisäksi toiminnan suunnittelussa ja ympäristövaikutuksissa ei ole huomioitu tutkimusalueen korkeita uraanipitoisuuksia. Juomasuon alue kuuluu GTK:n määrittelemään uraanivyöhykealueeseen ja GTK on omassa lausunnossaan (Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivosohjelman YVA, 2014) todennut, että uraania esiintyy kohonneina pitoisuuksina Juomasuolla (158 ppm) ja suunnitellun malminetsintäalueen sisään jäävällä Hangaslammella (194-347 ppm), kun Suomen kallioperän keskimääräinen uraanipitoisuus on 2,0 ppm. GTK:n mukaan ”Juomasuon ja Hangaslammen esiintymissä uraani liittyy varsinkin kulta- ja kobolttimineralisoituneisiin vyöhykkeisiin.” Myös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on omassa YVA:a koskevassa yhteysviranomaisen lausunnossaan (POPELY/7/07.04/2011) tuonut eri tavoin esiin alueella esiintyvän uraanin ongelmallisuuden mahdollisessa kaivostoiminnassa.

Ympäristövaikutusten selvittäminen

Kuulutettu aineisto ei sisällä riittävää selvitystä toiminnan ympäristövaikutuksista, koostetta tehdyistä selvityksistä, saati yhteenvetoa tarvittavien selvitysten sisällöstä. *Kuvaavaa hakemukselle ja kuulutetulle aineistolle* on, että osio 5.1 ”Toiminnan ympäristö- ja muut vaikutukset” muodostuu lähinnä yhtiön seuraavasta lausumasta: ”Vaikutukset ovat hakijan mielestä pienet ja yhtiö toimii ympäristöä kunnioittaen kaikissa suorittamissaan tutkimuksissaan”. Samoin jälkepäin toimitettuun liitteeseen ”Yhteenveto malminetsintätutkimuksen toimintatavoista” sisältyvä kuvaus ympäristövaikutuksista on niukka, yleispiirteinen ja väitteenomainen. -Tässä yhteydessä huomautamme, että lupaviranomaisen tehtävä olisi huolehtia siitä, että asia tulee selvitettyksi, mikä tarkoittaa muun muassa velvollisuutta huolehtia asianosaisten kuulemisesta ja selvitysten riittävyyden arvioinnista. Nyt kuulutettu materiaali ei tarjoa riittäviä tiedollisia edellytyksiä hankkeen ympäristövaikutusten arvioimiseksi.

Vaikutukset Natura-arvoihin ja pohjaveteen

Vaikka hakemusalue sijoittuu Natura 2000-alueen välittömään tuntumaan ja Kitkajokeen laskevien vesistöjen (Säkkilänjärvi-Välilampien alue), kuulutetut hakemusasikirjat eivät sisällä objektiivista ja kattavaa luontoselvitystä enempää kuin kaivoslain esitöissä edellytettyä Natura-arviointitarvetta koskevaa selvitystään.

Vaikka hakemusalue sijaitsee poikkeuksellisen arvokkaiden vesistöjen tuntumassa ja kalastusmatkailun kannalta tärkeällä alueella, kuulutettu materiaali ei tarjoa riittävää tiedollista perustaa enempää pinta- kuin pohjavesivaikutusten arviointiin. Kuulutetun hakemuksen puutteellisuus herättää aidon huolen asenteesta Kuusamon erityisarvoja kohtaan.

Toiminnan lopettaminen ja jälkitoimenpiteet

Kuvaus toiminnan lopettamisesta, siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä on varsin yleispiirteinen.

Hakemuksessa on esitetty 3 000 euron lupakohtainen vakuus, jonka katsotaan kattavan kaikki toiminnan aiheuttamat vahingot. Vakuus on täysin riittämätön tälle varsin laajalle hakemusalueelle (1366,59 ha), joka sijoittuisi erityisen arvokkaalle luontoalueelle mm. Kitkajoen ja Käylän kylän

sekä Säkkiänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen, huomioiden myös luontoon pohjautuvat elinkeinot, asumisen ja loma-asumisen.

Edellä esitetyillä perusteilla katsomme, että malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslaissa ja -asetuksessa lupahakemukselle asetettuja vaatimuksia eikä lupaviranomainen ole mielestämme hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen lupahakemuksesta kuuluttamista. Hakemuksen perusteella ei voida osoittaa, että haetulla toiminnalla ei olisi EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kiellettyjä haitallisia vaikutuksia erityisiin luonnonsuojeluarvoihin ja pohjaveteen (luontodirektiivi ja vesipuitteidirektiivi). Edellä esitetyin perustein lupahakemus tulee puutteellisena hylätä.

Kuusamossa 11.12.2019

Rukakeskus Oy:n puolesta

Ville Aho

toimitusjohtaja

LUPATUNNUS: ML2019:0050

Oi Äiti Maa

Tämän vuoden aikainen valkoinen puhdas lumipeite sai meidät jälleen ymmärtämään miten Äiti Maa meitä täällä Kuusamossa hemmottelee..

*LUONTO on mennyttä aikaa, nykyaikaa ja tulevaisuutta
LUONTO on antanut Kuusamon ihmisille elämän
ja elinkeinon tuhansien vuosien ajan
LUONTO houkuttelee vierailijoita, tutkijioita ja uusia asukkaita
LUONTO on sitä mitä hengitämme, syömme sekä juomme*

*Tie tulevaisuuteen Kuusamossa pitäisi kulkea pitkin myrkyttömiä jokia,
pitkin laajoja erämaita,
jossa voimme kuulla sekä aikojemme huudon että vaikenemisen
Pitkin puhtaita kalavesiä,
jossa Kitkan Viisaat pysyvät edelleen kotipaikkauskollisina
ja antavat monenlaisia makuja ruokapöytiimme
Pitkin puhtaiden metsien ja kultaisten hillasoiden,
missä voimme jopa tavata ihmisiä kaukaisista maista
"vuolemassa kultaa"
Puhtaat ja terveelliset metsän antimet ovat jo kuusamolainen brändi.*

*LUONTO antaa mahdollisuuksia mahdollisuuksien kunnassa,
Kuusamossa.
Kaivos jättäisi jälkeensä haavat,
jotka eivät parane koskaan.*

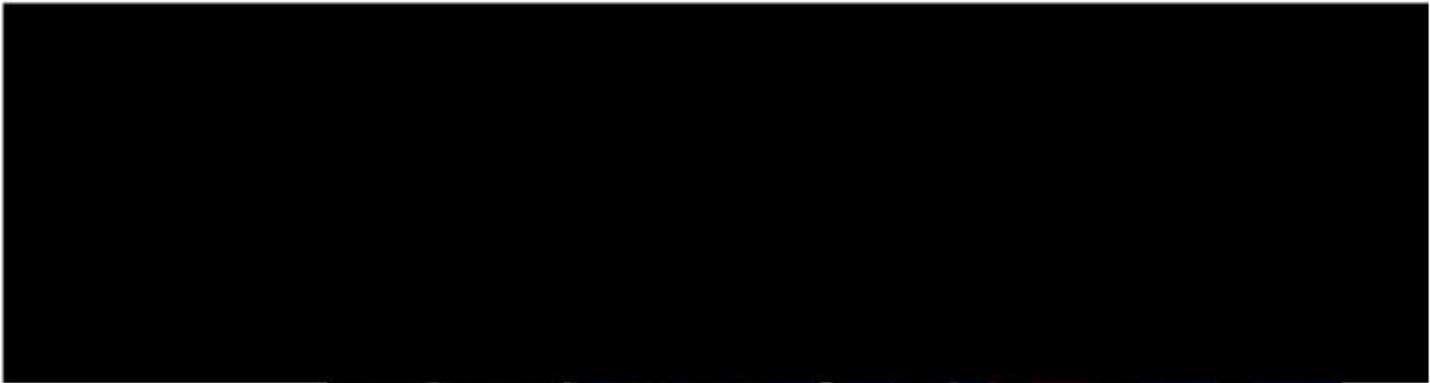
Dragon Miningille ojensin ylläolevan tekstin kuvan kera 2013, mutta taas ollaan tässä?!

Käylässä, Kitkajoen varrella, Leenan Koskitupa kesäkahvilayrittäjänä sekä talvisesonkina talvikalastusta/perinneruokalounasta espanjalaisille matkailijoille tarjovana yrittäjänä näen jopa malminkairaukset (kaivoksesta puhumattakaan!) olevan suuri riski Kuusamon matkailuelinkeinolle. Kuusamoon tullaan hakemaan puhtautta, hiljaisuutta, aitoutta, perinnettä... Kuusamo luontokaupunkina on jo ei vain sen kauneudellaan, mutta myös rahalla brändätty.

Malminetsintä ja kaivostoiminta alueella olisi suuri riski tälle erityisen herkälle "luontosaaresselle", jota vesistöt ympäröivät. Niinpä, Se Vesi, joka tulee olemaan kultaa, kobolttia ym arvokkaampaa tulevaisuudessa, pitää jättää rauhaan.

Marja-Leena Haataja

Käyläläinen yrittäjä
Vakituinen asukas Kurtinvaaran kylässä (3 km Käylään)

Aspegren Ville-Pekka (Tukes)

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat
Lähetetty: keskiviikko 11. joulukuuta 2019 15.48
Vastaanottaja: Tuominen Esa (Tukes); Veijanen Juho (Tukes)
Aihe: VL: Muistutus Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintähakemuksesta Kuusamossa

Lähettäjä: [REDACTED]
Lähetetty: keskiviikko 11. joulukuuta 2019 15.16
Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>
Aihe: Muistutus Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintähakemuksesta Kuusamossa

Muistutuksena Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintähakemuksesta Hangaslampi 1 esitän seuraavan:
Jo karttaa katsomalla selviää, ettei noin luonnonkauniilla, runsasvesistöisellä ja uraanipitoisella alueella tulisi tehdä edes kairauksia saatikka sitten harjoittaa kaivostoimintaa.
Hanke on myös vastoin Kuusamon luontokaupunki-imagoa.
Ehdotetut kairaukset ovat liian lähellä Natura-aluetta. Turvavyöhyke tulisi olla vähintään kaksi kilometriä.
Hakijan ehdottamasta vakuuden määrästä 3000 euroa voidaan vetää johtopäätöksiä siitä, miten hakija suhtautuu ympäristövahinkoihin. Vakuuden tulisi olla vähintään 500.000 euroa.
Hakemus tulisi hylätä.
Helsingissä 11.12.2019

Jaakko Gummerus
varatuomari Helsinki
kiinteistönomistaja Kuusamossa

Tukes

96100 Rovaniemi

kaivosasiat@tukes.fi**Viite**

Tukesin kuulutus 17.10.2019 lupatunnus ML2019:0050 Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemus, sekä kuulutuksen jatkamiskuulutus 11.11.2019.

Asia

Muistutus Tukesin kuulutukseen Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemus

Määräpäivä

Alkuperäinen määräpäivä 18.11.2019, jota jatkamiskuulutuksella on jatkettu 11.12.2019 saakka.

Muistuttaja

Kitkan Viisaat ry asiakumppaneineen.

Kitkan Viisaat ry on yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on koskiensuojelulla suojellun Kitkajärven, Kitkajoen sekä Koutajoen vesistöalueen luonto-, maisema- ja virkistysarvojen turvaaminen pyrkimyksenä veden erinomainen laatu. Yhdistyksen kotipaikka on Kuusamo.

Yhteyshenkilönä asiassa toimii Kitkan Viisaat ry yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Veli Pohjonen.

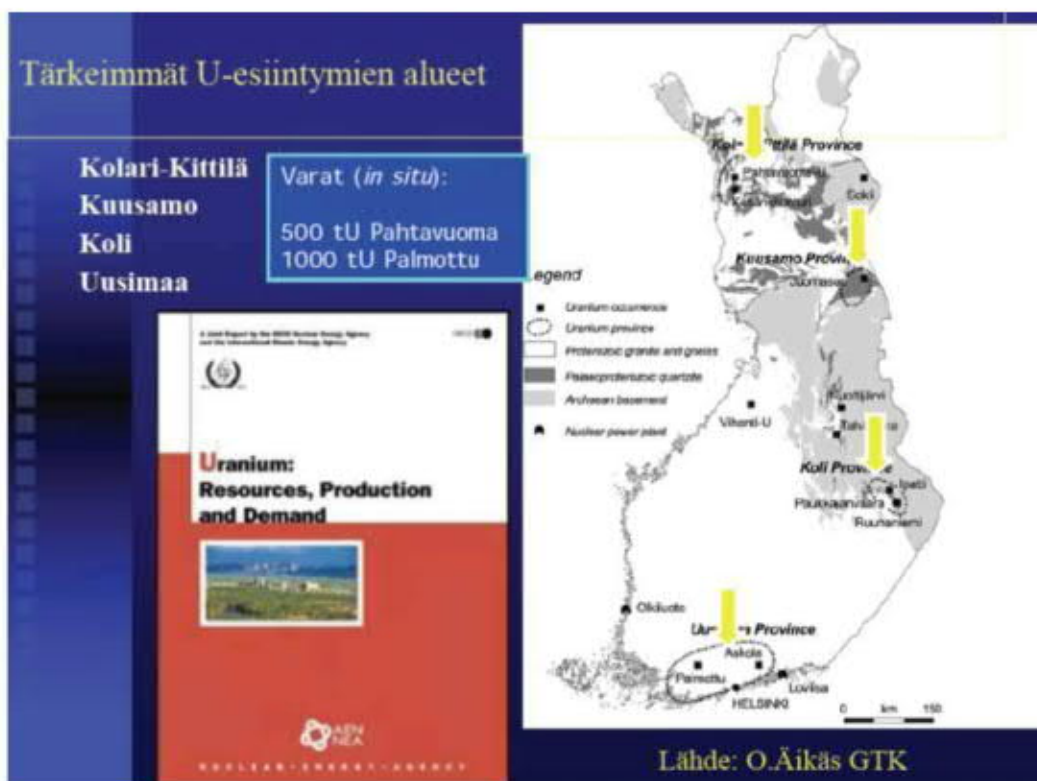
Prof. Veli Pohjonen

Muistutuksen yleiskuvaus

Kitkan Viisaat ry katsoo, että Latitude 66 Cobalt Oy:n Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen hallintoviranomaisena toimiva Tukes on toiminut lupahakemuksen vireilletulo- ja kuulutusmenettelyssä Århusin sopimuksen, hallintolain sekä kaivoslainsäädännön vaatimusten vastaisesti, koska;

- ei ole kuulutusasiakirjassaan osoittanut tarkistaneensa Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen malminetsintälupahakemuksen kuuluttamistaan; ja
- on kuuluttanut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jossa:
 - ei ole osoitettu nyt haetun malminetsintähakemusalueen keskellä sijaitsevan Juomasuon kaivospiirin hallintaoikeuden kuuluvan Latitude 66 Cobalt Oy:lle; ja
 - ei ole osoitettu Juomasuon kaivospiirin Latitude 66 Cobalt Oy:lle määritettyä kaivosluvan voimassaolon oikeudellista perustetta, kaivospiirin raukeamiskäsittelyn tilannetta, 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamismääräysten tarkistamismenettelyn' tilannetta; ja
 - ei ole osoitettu Juomasuon kaivospiiriin Latitude 66 Cobalt Oy:lle määritettyä vakuutta ja sen voimassa oloa; ja
- on kuuluttanut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jonka tarkoituksena on hakija kuvaa tehdä syväkairauksia hakemusalueen keskellä sijaitsevaan Juomasuon vanhan kaivospiirin malmioon, mutta hakijan mahdollisesti voimassa olevat tai vireillä olevat oikeudet sekä velvollisuudet Juomasuon vanhaan kaivospiiriin on lupahakemuksessa jätetty selostamatta; ja
- on kuuluttanut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jonka tarkoituksena on hakija kuvaa tehdä kairauksia Juomasuon kaivospiirin malmioon kaivospiirin ulkopuolelta (Hangaslampi 1 malminetsintä - alueelta), eikä tämän tarkoituksen eli malminetsintäalueen rajan ylittävän kairaustoiminnan oikeudellista perustaa lupaviranomainen kuulutusasiakirjassaan selosta; ja
- lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassaan selosta, että hakija on jo loppukesästä 2018 kairannut noita syväkairauksia Juomasuon kaivospiiristä ja sen ulkopuolelta väittäen silloin ettei sellaiseen tarvitse lupia, eikä lupaviranomainen ryhtynyt toimenpiteisiin luvattomien kairauksien vuoksi vireille pannusta toimenpidevaatimuksesta huolimatta. Kyseisten vuoden 2018 kairausten luvallisuus ja valvontaviranomaisen Tukes toimenpiteisiin ryhtymättömyys on valituskäsittelyssä hallinto-oikeudessa, mutta nyt kuulutusasiakirjassa ei Tukes tätä selosta; ja
- lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassa selosta, että Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat tunnettuun GTK:n määrittämään Kuusamon uraanivyöhykkeeseen:

Juomasuon kaivospiiriin aikaisemmin tehdyn YVA-selostuksen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hylkäsi puutteellisten selvitysten vuoksi, erityisesti malmioon sisältyvän uraanin, arseenin ja muiden haitallisten mineraalien vuoksi syntyvien vesistöllisten ja ekologisten ympäristöriskien vuoksi. Tätä ei hakija ole Hangaslampi 1 hakemuksessaan selostanut, eikä lupaviranomainen ole hankkinut selvityksiä hakemusalueeseen sisältyvistä ympäristöriskejä aiheuttavista haitallisista mineraaleista ennen hakemuksen kuuluttamista; ja

- kuulutusasiakirjassa lupaviranomainen eikä hakija selosta että Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat Kuusamon kaupungin luonnonvarasuunnitelmassa määrittämälle

'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle, jolle kaivostoimintaa ei riskittävästi voi käynnistää'. Tätä lupan myöntämisen edellytysten harkintaan, elinkeinojen yhteensovittamiseen, ja lupamääräysten määrittelyyn vaikuttavaa oleellista selvitystä ei lupaviranomainen ole hankkinut ennen hakemuksen kuuluttamista; ja

- lupaviranomaisen kuulutusasiakirjaan 17.10.2019 eikä myöskään jatkamiskuulutus 11.11.2019 kuulutusasiakirjaan ei sisälly lupa-aluekohtaista kaivannaisjätesuunnitelmaa, vaan pelkästään Latitude -yhtiön kansainväliseksi markkinointikuvaukseksi katsottava yleinen kuvaus toimintaperiaatteestaan; ja

- lupaviranomaisen kuulutusasiakirjaan ei sisälly selvitystä Hangaslampi 1 hankkeesta yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvista haitoista, eikä myöskään lupaviranomaisen ehdotusta sellaisiksi lupamääräyksiksi, joilla yleiset ja yksityiset edut voidaan turvata. Koska yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset -ehdotus puuttuu kokonaan lupaviranomaisen kuulutusasiakirjasta ei asianosaisilla ole todellista mahdollisuutta lausua mielipidettään ja muistutustaan kuulutusmenettelyn yhteen päätarkoitukseen eli annettaviin 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisiin määräyksiin'; ja

- lupaviranomainen toistaa kuulutuksessaan Latitude 66 Cobalt Oy:n ehdotuksen lupa-aluekohtaiseksi vakuudeksi 3000 euroa, jota summaa ei Latitude ole perustellut hakemuksessaan.

Kuulutusasiakirjan perusteella lupaviranomainen ei ole hankkinut hakijalta selvitystä hakemusalueen erityispiirteistä, hakemusalueen haitallisista mineraaleista, niistä aiheutuvista riskeistä, riskien torjuntaan tarvittavasta varautumisesta, eikä kustannusarviota toiminnan jälkihoitotöistä ennen hakemuksen kuuluttamista. Kuulutusasiakirja ei sisällä niitä lupa-aluekohtaisia selvityksiä, mitkä kaivoslain mukaan tarvitaan vakuussumman määrittämiseksi.

Edellä kuvattuihin kuulutusasiakirjan oleellisiin lainvastaisiin puutteisiin viitaten katsomme että hallintoviranomaisena toimiva lupaviranomainen Tukes ei ole varmistunut vireille tulleen lupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen hakemuksen kuuluttamista, on kuuluttanut oleellisen lainvastaisesti puutteellisen lupahakemuksen ennen riittävien selvitysten hankkimistaan, ja on tällä hallintolain vastaisella kuulutusmenettelyllään antanut asianosaisille epäselvän ja harhauttavan kuvan kuulutetusta hankekokonaisuudesta, ja näin menetellessään on estänyt asianosaisia saamasta riittävää oleellista tietoa oman elinpiirinsä tulevaisuuteen vaikuttavassa asiassa, minkä menettelyn katsomme lupaviranomaisen Århusin sopimuksen sekä hallintolain vastaiseksi menettelyvirheeksi.

Katsomme hallintoviranomaisena toimivan lupaviranomainen Tukesin tehneen hallintolain ja kaivoslain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan oleellisen puutteellisen lupahakemuksen, jonka vuoksi Hangaslampi 1 lupahakemuksen kuulutus on katsottava pätemättömäksi.

Vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutuksensa hallintolain mukaisesti perumalla kuulutus ja palauttamalla hakijan lupahakemus takasin hakijalle hakemuksen lainvastaisten puutteiden korjaamista varten.

Perustelemme muistutuksemme ja vaatimuksemme kohdassa 'muistutuksen yksityiskohtaiset perustelut'.

Muistutuksen yksityiskohtaiset perustelut

1. Menettelyvirhe lupahakemuksen lainmukaisuuden varmistamisessa

Katsomme että Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen hallintoviranomaisena toimiva lupaviranomainen Tukes ei kuuluttamansa Latitude 66 Cobalt Oy:n Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutusasiakirjassa kerro milloin lupahakemus on tullut vireille hallintoviranomaiseen, miten hallintoviranomainen on varmistunut lupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset eikä myöskään lausu selvittäneensä lupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen hakemuksen kuuluttamistaan.

1.1. Lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassa selosta eikä osoita selvittäneensä Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen liittymistä ja toiminnallista kokonaisuutta Juomasuon vanhaan kaivospiiriin

Lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassa selosta Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen keskellä sijaitsevan Juomasuon vanhan kaivospiirin kaivosluvan mahdollista voimassaoloa tai voimassaolon puuttumista, vaikka kuulutusasiakirjan mukaan hakija on perustellut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksensa tarkoitukseksi kohdistaa kairauksia juuri tuohon Juomasuon vanhan kaivospiirin malmioon.

Hangaslampi 1 lupahakemusalueen keskellä sijaitsevan Juomasuon vanhan kaivospiirin kaivosluvan oikeudellista perustetta, vireillä olevan Juomasuon kaivospiirin raukeamiskäsittelyn tilannetta, eikä myöskään kaivospiirin KHO:n kumoamien 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten' uusintakäsittelyn tilannetta ei lupaviranomainen kuulutusasiakirjoissaan selosta, eikä myöskään Hangaslampi 1 malminetsintälupa hakemuksen ja Juomasuon kaivospiirin mahdollisen tulevan raukeamisen tai raukeamisen lykkäämispäätöksen keskinäistä vaikutusta toisiinsa ja nyt Hangaslampi 1 hakemuksessa kuvattuun toiminnalliseen kokonaisuuteen.

Nyt kuulutetun Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen mukaan hakija kertoo haetun toiminnan kohdistuvan Juomasuon kaivospiiriin sen malmivarojen selvittämiseksi, mutta hakija ei selosta kyseisen raukeamiskäsittelyssä olevan Juomasuon vanhan kaivospiirin lupatilannetta eikä lupaviranomainen kuulutusasiakirjassaan selosta Juomasuon vanhaan kaivospiiriin liittyviä Latitude 66 Cobalt Oy:lle

mahdollisesti annettuja lupamääräyksiä, yleisten ja yksityisetujen turvaamiseksi annettuja määräyksiä eikä Latitude 66 Cobalt Oy:lle määrättyä vakuutta Juomasuon kaivospiirin osalta, eikä sitä onko Latitude 66 Cobalt Oy asettanut tuon vakuuden.

Edellä kuvattuun viitaten katsomme että lupaviranomainen ei ole kuulutusasiakirjassaan osoittanut hakijalla olevan lainvoimaista lupaa hakemalleen toimintakokonaisuudelle, joka kohdistuisi tuohon Juomasuon vanhaan kaivospiiriin.

Lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassaan selosta selvittäneensä hakijan kuvaamaa Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen ja Juomasuon vanhan kaivospiirin yhtenäistä toimintakokonaisuutta, eikä yhtenäistä lupien lainvoimaisuustilannetta, eikä kuulutusasiakirjassaan selosta malminetsintälupahakemuksen vaikutusta Juomasuon vanhan kaivospiirin vireillä olevaan raukeamiskäsittelyyn.

Katsomme hakijan todellisena tarkoituksena olevan nyt jätetyn Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kautta vaikuttaa lupaviranomaisessa kesken olevaan Juomasuon kaivospiirin raukeamiskäsittelyyn, ikään kuin osoittamalla malminetsintälupahakemuksen avulla kuin vakavaa aikomusta Juomasuon kaivospiirin malmion hyödyntämiseen (jota tätä uutta hakemustaan pyrki ehkä käyttämään perusteena kaivospiirin raukeamisen lykkäämiselle), mutta Latitude 66 Cobalt Oy on jättänyt tämän tarkoituksensa hakemuksessaan selostamatta, eikä lupaviranomainen osoita kuulutusasiakirjassaan selvittäneensä hakijan malminetsintälupahakemuksen tarkoitusta.

Katsomme että hallintolain 25 §:n mukaan *”jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se ole asian laadun taikka luonteen vuoksi tarpeetonta”*, tarkoittaa selkeästi vaatimusta että tällainen *”saattaa merkittävästi vaikuttaa”* tilanne olisi tullut tässä Latitude 66 Cobalt Oy:n kahden samaan malmioon kohdistuvan vireillä olevan asian vuoksi selvittää ja selostaa kuulutusasiakirjoissa, mutta lupaviranomainen ei ole osoittanut selvittäneensä onko tällaista *”saattaa merkittävästi vaikuttaa”* asetelmaa olemassa noiden kahden samanaikaisesti vireillä olevan hakemuksen suhteen, jotka kohdistuvat samaan Juomasuon malmioon.

Katsomme myös painokkaasti, ettei lupaviranomainen kuulutusasiakirjassaan selosta selvittäneensä ettei sellaista *”saattaa merkittävästi vaikuttaa”* mahdollisuutta noiden asioiden välillä olisi ja että siihen selvitykseen perustuen olisi perustellusti katsonut ettei perustetta yhdistää noiden vireillä olevien asioiden käsittelyä hallintolain 25 §:n velvoittamalla tavalla yhdessä käsiteltäväksi.

Viitaten edellä kuvattuihin perusteisiin katsomme hakemuksen hallintoviranomaisena toimivan lupaviranomainen Tukesin tehneen hallintolain vastaisen menettelyvirheen jättäessään Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen vireilletulon jälkeen selvittämättä hakijan ja hakemuksen yhteydet malminetsintälupahakemuksen keskellä olevaan Juomasuon vanhan kaivospiiriin vireillä olevaan raukeamiskäsittelyyn, malminetsintälupahakemuksesta puuttuvaan selvitykseen noiden kahden vireillä olevan asian keskinäisistä vaikutuksista, sekä luvanhakijan oikeudellisista oikeuksista ja velvollisuuksista kummankin vireillä olevan asian suhteen ennen Hangaslampi 1 malminetsintäluvan kuuluttamistaan.

Katsomme hallintoviranomainen Tukesin tehneen hallintolain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen erillisenä lupahakemuksena ilman selvitystä todennäköisestä mahdollisuudesta "saattaa merkittävästi vaikuttaa" noiden kahden hallintoviranomaisessa vireillä olevan asian kesken, ja kuuluttaessaan malminetsintälupahakemuksen ennen noiden oleellisten selvitysten hankkimistaan.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme hallintoviranomaisen tehneen hallintolain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen ennen oleellisten selvitysten hankkimistaan, jonka vuoksi vaadimme hallintoviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva malminetsintälupahakemuksen kuulutuksensa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle hakemuksen lainvastaisten puutteiden korjaamiseksi huomioiden molempien vireillä olevien hakemusten suunniteltu toimintakokonaisuus ja sen toimintakokonaisuuden vaatimukset lupahakemukselle.

1.2. Lupaviranomainen ei kuvaile eikä selosta kuulutusasiakirjassa Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksessa esitetyn toiminnan kohdistumista haetun malminetsintäalueen ulkopuolelle (Juomasuon vanhaan kaivospiiriin), eikä selosta noiden kahden erillisen alueen luvanmyöntämisen edellytyksiä ja niiden vaikutuksia toisiinsa

Viittaamme edellä kohdassa 1.1. lausumaamme.

Lupaviranomainen on kuuluttanut Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jossa hakija on kuvannut tarkoitukseksen syväkairata malminetsintäalueelta kairauksia hakemansa malminetsintäalueen rajan yli Juomasuon vanhan kaivospiirin malmioon, jonka malminetsintärajan yli menevän kairauksen oikeudellista perustetta (Juomasuon kaivospiirin osalta) ei lupaviranomainen kuulutusasiakirjassa esitä.

Hakija eikä lupaviranomainenkaan selosta kuulutusasiakirjassaan, että hakija on jo loppukesästä 2018 kairannut noita syväkairauksia Juomasuon kaivospiiristä ja kaivospiirin ulkopuolelta Juomasuon malmioon silloin väittäen julkisuuteen ettei sellaiseen tarvitse lupia, eikä vireille pannusta toimenpidevaatimuksesta huolimatta lupaviranomainen ryhtynyt

toimenpiteisiin noiden tunnetulla uraanivyöhykkeellä ilman malminetsintälupaa tehtyjen kairausten keskeyttämiseksi ja kieltämiseksi.

Kuten lupaviranomainen hyvin tietää, niin kyseiset luvattomat kairaukset ja valvontaviranomaisen toimimattomuus asian suhteen ovat parhaillaan valituskäsittelyssä hallinto-oikeudessa, mutta lupaviranomainen ei kuitenkaan kuulutusasiakirjassa sitä selosta.

Nyt lupaviranomainen kuuluttaa Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen 1 noiden samanlaisten syväkairausten suorittamiseksi Juomasuon kaivospiirin ulkopuolelta alkavaksi. Kuitenkin kaivoslain § 173 määrittelee selkeästi, että malminetsintäalueen ja kaivosalueen rajat luetaan syvyyssuuntaan pystysuorasti. Katsomme että kaivoslain mukaan ei riitä vain kairauksen alkuaalueen olevan haettavan malminetsintälupahakemuksen alueella, vaan koko kairauksen matkalle on saatava oikeusvaikutteinen lupa, siten myös Juomasuon vanhan kaivospiirin sisäiselle osalle, mutta tuo Juomasuon vanhan kaivospiirin raukeamiskäsittely on vireillä eikä Juomasuon kaivospiirin kaivoslupa ole lainvoimainen, koska KTM on kumonnut Tukesin 2014 antamat 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset' kaivoslain vastaisesti annettuina.

Edellä kuvattuun viitaten katsomme, ettei lupaviranomainen kuulutusasiakirjassaan osoita Latitude 66 Cobalt Oy:llä olevan lainvoimaista lupaa kairaustoiminnoilleen Juomasuon vanhan kaivospiiriin osalta, eikä myöskään osoita Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemukseen sisältyvän lupahakemusta vanhan kaivospiirin osalle, siis sellaista hakemusta jonka perusteella myös vanhan kaivospiirin osuudelle voitaisiin määrätä lupamääräykset, velvollisuudet, yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset ja tarpeellinen vakuusvaatimus.

Katsomme lupaviranomaisen tehneen menettelyvirheen kuuluttaessaan Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen erillisenä hakemuksena ja jättäessään selvittämättä ja selostamatta kuulutusasiakirjassa hakijan tavoittelemaa kaivospiirin ja malminetsintälupahakemuksen muodostamaa toiminnallista kokonaisuutta ja tuohon toiminnalliseen kokonaisuuteen liittyviä vireillä olevia valitusprosesseja, jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutusensa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle hakemuksen puutteiden korjaamiseksi huomioiden molempien vireillä olevien hakemusten kokonaisuus ja sen toimintakokonaisuuden vaatimukset lupahakemukselle.

1.3. Lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassaan selosta Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalueen ja Juomasuon kaivospiirin erityispiirteitä alueeseen sisältyvien haitallisten mineraalien suhteen

Viittaamme edellä kohdissa 1.1. ja 1.2. lausumaamme.

Lupaviranomaisen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutusasiakirjoissa ei ole selvitetty eikä selostettu että malminetsintälupahakemusalue sekä Juomasuon kaivospiiri kuuluvat GTK:n määrittämään Kuusamon uraanivyöhykkeeseen.

Luvanhakija Latitude 66 Cobalt Oy kyllä tietää Kuusamon uraanivyöhykkeen hankkimansa Dragon Mining Oy:n Juomasuon kaivospiiriä ja sen ympärillä olleiden valtausalueiden tietojen perusteella, ja kaivosviranomaisen Tukesin varmasti asian tietää, koska kyseinen Kuusamon uraanivyöhyke on kartoitettu 1970 -luvulla silloisen kaivosviranomaisen KTM:n erillisten atomienergian rauhanomaisen käytön edistämiseen myöntämien varojen tukemana, ja kartoitetut uraanivarantotiedot ovat KTM:n ja GTK:n vuosiraportteihin perustuen merkitty kansainvälisten atomienergiajärjestöjen IAEA ja Euratom kirjanpitoon.

Viittaamme tässä kohdin myös GTK:n uraniasioiden erikoisasiantuntija Olli Äikkään raporttiin vuoden 2007 lopulta: *'Uraanin esiintyminen Fennoskandian kilven alueella'*. Kyseinen raportti oli varustettu leimalla *'ei julkinen, vapautuu 1.1.2013'*. [Äikäs, Olli: *'Uraanin esiintyminen Fennoskandian kilven alueella'*. GTK, Itä-Suomen yksikkö, Kuopio. 30.11.2007.] Raportissa kuvataan:

"Suomessa on neljä uraanin esiintymiselle otollista aluetta: Kolarin-Kittilän alue, Kuusamon alue, Kolin-Kaltimon jakso, sekä Uudellamaalla Askola, Mäntsälä, Pernaja ja Palmottu.

Kuusamon alueella uraani on laajalti sidoksissa kallioperän natriummetasomatoosiin ja mm. kullan esiintymiseen. Kuusamossa tunnetaan Kouvervaaran kerrosmyötäinen uraaniesiintymä kvartsiitissa sekä useita monimetalliesiintymiä ja pieniä uraanimalmiaihteita eri kivilajiyksiköissä. Kuusamon liuskejakson uraaniesiintymille tunnetaan vastineita liuskejakson jatkeella Venäjän federaation puolella Paanajärveltä Kuolajärvelle."

'Ei julkinen' raportin sivulla 16 esitetään oheinen Taulukko 1 (FODD-aineistosta poimittuja esiintymiä, joissa uraani on päämetalli tai yksi muista metalleista):

ID	Country	Name	Main_metals	Other_metals	Total_tonnage_Mt	U_pc
31	Finland	Sivakkaharju	Au	Co,U,Cu	0.028	0.03
34	Finland	Hangaslampi	Au,Co	U	0.176	0.03
63	Finland	Palmottu	U		1.018	0.11
64	Finland	Onkimaa	U		2.7	0.01
232	Finland	Vihanti U	U		2.59	0.028
244	Finland	Ruunaniemi	U		0.112	0.14
245	Finland	Paukkajanvaara	U		0.04	0.14
246	Finland	Ipatti	U		0.071	0.083
265	Finland	Nuottijärvi	U		2.5	0.04
336	Finland	Kouervaara U	U		0.3	0.04
340	Finland	Kesänkitunturi	U		1.4	0.065
341	Finland	Pahtavuoma U	U	Cu,Ag,Co,Ni,Pb	0.14	0.39
375	Finland	Sokli	Nb,Zr,Ta	U	250	0.01
402	Finland	Temo	U		0.05	0.03

Tuossa raportissa nimetty Hangaslampi on osa Juomasuo-Hangaslampi-Pohjaslampi kaivospiiriä, jota yleisesti ja virallisesti Juomasuon kaivospiiriksi kutsutaan, mutta tuolloisessa taulukossa silloisen kaivosviranomaisen KTM:n alainen asiantuntijavirasto GTK piilotti Juomasuo -sanon näkyvistä, koska tuolloin parhaillaan oli Juomasuon kaivospiirin nimellä käynnissä julkinen YVA-prosessi.

Tuon silloisen Dragon Mining Oy:n Juomasuon YVA-selostuksen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hylkäsi puutteellisten selvitysten vuoksi, erityisesti malmioon sisältyvän uraanin, arseenin ja muiden haitallisten mineraalien vuoksi, ja niistä aiheutuvien puutteellisesti selvitettyjen ympäristö-, vesistö- ja ekologisten riskien vuoksi.

Juomasuon alue kuuluu GTK:n määrittelemään uraanivyöhykealueeseen ja GTK on omassa lausunnossaan (Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA, 2014) todennut, että uraania esiintyy kohonneina pitoisuuksina suunnitellun malminetsintäalueen sisään jäävällä Hangaslammella (194-347 ppm, Suomen kallioperän keskimääräinen uraanipitoisuus on 2,0 ppm). GTK:n mukaan *"Juomasuon ja Hangaslammien esiintymissä uraani liittyy varsinkin kulta- ja kobolttimineralisoituneisiin vyöhykkeisiin."* Myös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on omassa yhteysviranomaisen lausunnossaan (POPELY/7/07.04/2011) tuonut eri tavoin esiin Juomasuon alueella esiintyvän uraanin ongelmallisuuden mahdollisessa kaivostoiminnassa.

Mutta nyt lupaviranomainen on tässä kuulutusasiakirjassaan jättänyt kokonaan selvittämättä ennen hakemuksen kuuluttamistaan haitallisista mineraaleista aiheutuvan riskin, minkä vuoksi katsomme lupaviranomaisen niin tehdessään tehneen vakavan asianosaisten ennakkollisen oikeussuojan loukkauksen.

Katsomme asianosaisilla olevan Århusin sopimuksen, perustuslain 21 §:n ja hallintolaissa määriteltyjen erityisten menettelyllisten vaatimusten vuoksi oikeutettu odotus ennakkollisen oikeussuojansa turvaamisesta viranomaismenettelyissä, jota ennakkollista oikeussuojaa katsomme tässä kuulutusmenettelyssä loukatun.

Katsomme lupaviranomaisen Hangaslampi 1 kuulutusmenettelyllään tehneen menettelyvirheen asianosaisten ennakkollisen oikeussuojan turvaamistehtävässään, jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva malminetsintälupahakemuksen kuulutuksensa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle hakemuksen puutteiden korjaamiseksi huomioiden asianosaisten oikeussuojan turvaamiseksi tarpeelliset selvitykset sekä molempien vireillä olevien hakemusten kokonaisuus ja siihen kokonaisuuteen liittyvät haitalliset mineraalit.

1.4. Lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassa esitä selvitystä Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen ja Juomasuon kaivospiirin vaikutuksista ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen

Viittaamme edellä kohdissa 1.1., 1.2, ja 1.3. lausumaamme.

Lupaviranomainen ei osoita hankkineensa selvityksiä hankkeen vaikutuksista ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen. Hakija on hakemuksessaan pelkästään todennut vaikutukset pieniksi. Hakemuksensa täydennyksen liitteen kohdassa 1.4. hakija mainitsee vain *"Malminetsintätyöt suoritetaan, niin usein kuin mahdollista, kaukana luonnollisista virtauksista ja valumalinjoista, varmistaakseen että vesilaatu puroissa ja järvissä pysyy hyvänä."* Lisäksi liitteessä sanotaan, että geologisen kartoituksen ja geokemiallisen näytteenoton osalta käytetään >15 metrin suojavyöhykettä.

Tässäkään kohdin hakija, eikä myöskään lupaviranomainen selosta alueen haitallisia mineraaleja (viittaamme kohdassa 1.3. lausumaamme), joista nuo haitalliset vaikutukset toiminnan yhteydessä vesistöihin aiheutuisivat. Alueella on paljon vesistöjä, maanalaisia vesisuonia sekä pohjavesialueita. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kairauksissa törmätään todennäköisesti jatkuvasti vesiin, jolloin hakijan mainitsema > 15 m suojavyöhyke kairausreiän ympärillä on merkityksetön haitan muodostumisen kannalta.

Katsomme, että jo GTK:n malminetsintätutkimuksissa 1970 luvulla todettiin että Juomasuon malmiossa: *"kulta on uraanipahkuroiden sisässä"* ja *"uraania on 187 kertaa kulta enemmän"* (GTK:n Heikki Pankka Juomasuosta).

Lisäksi STUK:in Mika Markkanen toteaa vuonna 1992 Juomasuon aloitetun louhinnan säteilymittauksista että Juomasuon malmi on yllättävän uraanipitoista:

"STUK:in raportti Juomasuon uraanista ja säteilystä (28.10.1992), kun normaali 'turvallinen taustasäteilytason' raja on alle 0,30 µSv/h: "jo louhittu malmi oli ennakkotietoihin nähden yllättävän uraanipitoista. Kasan päältä mitatut annosnopeudet olivat välillä 5,5 – 6,7 µSv/h ja kasan sivuilla annosnopeudet olivat välillä 4,5 – 6,9 µSv/h. Tulosten

perusteella voidaan arvioida, että B-louhoksen malmassa, ainakin ensimmäisessä 2000 tonnin erässä, uraanipitoisuus on suuruusluokaltaan lähes 1000 ppm.”

STUK:in velvoittamana Outokumpu Oy raportoi STUK:ille Juomasuon malmista, että koelouhoksella täyttyi työntekijöillä vuosittainen sallittu säteilyannos vuodessa ja koerikastamalla jo parissa kuukaudessa uraanin korkean uraanipitoisuuden takia: *”Tärypöytäräkasteen U-pitoisuus oli 1,9 – 45,4%.*

Liitämme Outokumpu Oy:n Juomasuon koelouhinnan uraaniraportit muistutuksemme liitteiksi:

LIITE 1: Koelouhintaprojektin toteutus

LIITE 2: Säteilymittaukset Juomasuon louhoksessa

LIITE 3: Henkilökohtaiset altistumiset

LIITE 4: Rautuvaaran säteilymittaukset

Muistutamme myös, että Kitkajärven Kouervaarasta on raportoitu ongelmia kairaustoiminnasta, joka on osunut viranomaisten tietämättömiin pohjavesiin/pohjavesijänteisiin ja kairaustoiminta on saastuttanut pohjavesiä ja kairausputken ympäristöä radioaktiivisesti. Kairauksesta syntyneen paineellisen pulppuavan veden aiheuttaman puron sedimentistä on Kitkan Viisaat ry teettänyt syksyllä 2013 ja 2014 analyysyjä, joissa on todettu sedimentinäytteen alfasäteilyaktiivisuuden olevan 30 -kertaisesti yli säteilyn kansainvälisen haitallisuusnormin 1 000 Bq/kg. Toisen pulppuavan kairausputken purosta otetun sedimentinäytteen alfasäteilyaktiivisuus oli 6 kertaisesti yli tuon kansainvälisen haitallisuusnormin.

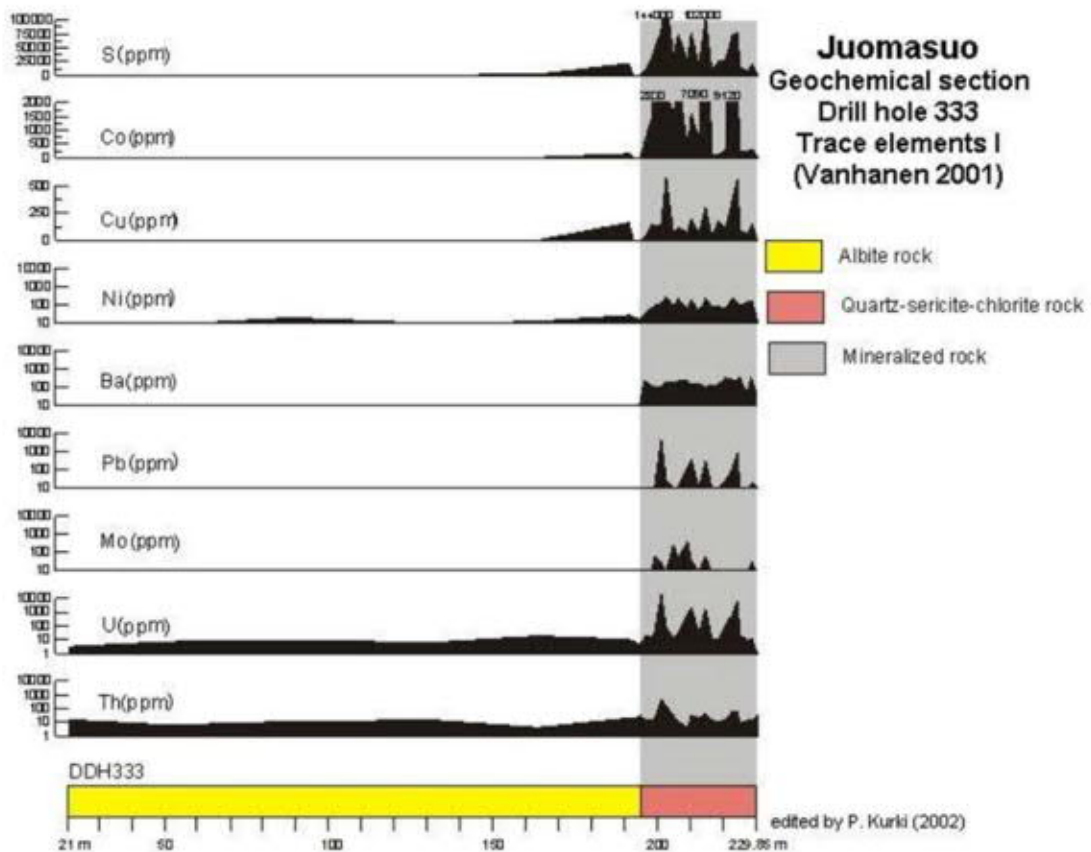
Viittaamme myös oheisen kuvan avulla yleisesti tiedettyyn seikkaan, että kairaukset sinällään voivat muuttaa pohjavesien ja uraanimalmioiden keskinäisiä vaikutuksia.

Katsomme ettei kuulutusasiakirjassa eikä hakemuksessa ja sen liitteissä ole huomioitu GTK:n ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen Juomasuon YVA-selostuksesta lausumia alueen korkeita uraanipitoisuuksia. Alueella kulta, uraani, koboltti ja torium esiintyvät yhdessä. Tällöin niillä on aivan keskeinen rooli peilattaessa malminetsinnässä tehtävien toimenpiteiden, kuten kairauksen, vaikutuksia ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen, ihmiseen.

Katsomme, että nimetkään hakija malmionsa millä kaivosmineraalilla tahansa, niin kyllä siellä malmissa ne muutkin mineraalit ovat, ja kyseinen kairaustoiminta kohdistuu niihinkin.

Ohessa GTK:n tutkimusselostus kairauksesta Juomasuon kultamalmioksi kuvattuun malmiin, kairausreikä 333, jonka tutkimusselostuksen mukaan Juomasuon malmissa on rikkiä (S) eniten, seuraavaksi eniten uraania (U), sitten toriumia (Th), bariumia (Ba), nikkeliä (Ni), lyijyä (Pb), molybdeeniä (Mo), kobolttia (Co) ja kuparia (Cu).

Nyt Tukesin kuuluttamassa kuulutusasiakirjassa ei hankkeen vaikutuksia ole arvioitu todellisten malmioon sisältyvien kaivos- ja haittamineraalien aiheuttamien vaikutusten suhteen, eikä kuulutusasiakirjassa ole arvioitu niiden vaikutuksia ympäristöön, luontoon, vesistöihin.

Kitkajokeen aiheutettavat haitat vaikuttavat myös Venäjän puolella olevaan Paanajärveen, jolloin asia koskee myös rajavesikomissiota.

Viitaten edellä kuvattuihin seikkoihin katsomme lupaviranomaisen tehneen hallintolain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan Hangaslampi 1 malminetsintähakemuksen ennen riittävien selvitysten hankkimistaan, jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva kuulutuksensa poistamalla kuulutuksensa, ja palauttamalla hakemus takaisin hakijalle puutteiden korjaamiseksi, huomioiden selvitystarve haitallisista mineraaleista aiheutuva riski ympäristön- ja luonnonsuojeluun, vesistöihin, pohjaveteen.

1.5. Lupaviranomainen ei kuulutusasiakirjassa esitä selvitystä Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen ja Juomasuon kaivospiirin toiminnallisen kokonaisuuden vaikutuksia muiden elinkeinojen yhteensovittamisen kannalta

Viittaamme edellä kohdissa 1.1., 1.2., 1.3. ja 1.4. lausumaamme.

Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat Kuusamon kaupungin luonnonvarasuunnitelmassaan määrittämälle 'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle, jolle kaivostoimintaa ei riskittävästi voi käynnistää'.

Tätä malminetsintälupahakemuksen ja Juomasuon kaivospiirin muodostaman toimintakokonaisuuden, erityisesti tuohon toimintakokonaisuuteen sisältyvien haitallisten mineraalien vaikutukset huomioon ottaen, vaikutukset elinkeinojen yhteensovittamiseen ja vaikutukset asianosaisten perusoikeuksille on luvanhakija sekä myös lupaviranomainen jättäneet selvittämättä malminetsintälupahakemuksen kuulutusasiakirjoissa.

Katsomme lupaviranomaisen Hangaslampi 1 kuulutusmenettelyllään rikkoneen Århusin sopimuksen ja hallintolain hyvän hallinnon vaatimuksia jättäessään selvittämättä ennen asian kuulutustaan että hakemuksen edellyttämä alueiden käyttö kokonaisuudessaan on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä, ja jättäessään kuulutusasiakirjoissaan varmistamatta kunnan vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilöiden mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon myös elinkeinojen yhteensovittamisen kannalta.

Edellä kuvatun lupaviranomaisen hallinto- ja kaivoslain vastaisen menettelyvirheen vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva malminetsintälupahakemuksen kuulutusasiakirjansa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle hakemuksen puutteiden korjaamiseksi huomioiden kaupungin luonnonvarasuunnitelmassaan määrittämän 'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle, jolle kaivostoimintaa ei riskittävästi voi käynnistää' -alueen sekä veloitteen asianosaisten oikeudesta saada jo lupahakemusvaiheessa oleelliset tiedot voidakseen vaikuttaa oman elinpiirinsä tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon myös elinkeinojen yhteensovittamisen kannalta.

1.6. Lupaviranomainen ei esitä Hangaslampi 1 hakemuksen kuulutusasiakirjassa lupahakemusaluekohtaista kaivannaisjätesuunnitelmaa

Viittaamme edellä kohdissa 1.1., 1.2, 1.3., 1.4. ja 1.5. lausumaamme.

Lupaviranomainen ei osoita kuulutusasiakirjassa hankkineensa selvitystä lupa-aluekohtaisesta kaivannaisjätesuunnitelmasta ennen asian kuuluttamistaan.

Katsomme että hankkeen kohdistuessa tunnetusti uraani ja arseenipitoiseen malmioon, jossa on lisäksi muitakin haitallisia mineraaleja, syntyy kairaustoiminnassa väistämättä sekä haitallisia mineraaleja sisältävää kairausvettä että haitallisia mineraaleja sisältävää kairaussoijaa. Mutta lupaviranomaisen hyväksymässä kuulutusasiakirjassa

hakija vain väittää ettei haitallisia kaivannaisjätteitä synny ja hakija vain viittaa yleiseen menettelytapaansa toimia huolellisesti.

Katsomme lupaviranomaisen tehneen menettelyvirheen jättäessään hankkimatta lupa-aluekohtaisen kaivannaisjättesuunnitelman selvityksineen ja perusteluineen ennen hakemuksen kuuluttamistaan hankkeen kohdistuessa 'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle', jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva malminetsintälupahakemuksen kuulutuksensa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle kaivannaisjättesuunnitelman laatimiseksi huomioiden hakemuksen sijoittuminen 'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle'.

1.7. Lupaviranomainen ei esitä Hangaslampi 1

malminetsintälupahakemuksen kuulutusasiakirjassa selvityksiä, joiden perusteella hakemuskokonaisuuteen liittyvien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset voitaisiin antaa tai niihin asian kuulutuksessa lausua

Viittaamme edellä kohdissa 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5. ja 1.6. lausumaamme.

Lupaviranomaisen Hangaslampi 1 kuulutusasiakirjoihin ei sisälly selostusta hankkeen asianosaisista, vaan pelkästään lupahakemusalueen maanomistajien tilarajatiedot sekä tieto alueen paliskunnasta. Katsomme lupaviranomaisen luovan kuulutusasiakirjallaan tahallisen harhauttavaa käsitystä, kuin vain hakemusalueelle sijoittuvat kiinteistöt olisivat asianosaisia tähän malminetsintälupahakemusasiaan.

Viittaamme kaivoslain yksityiskohtaisiin perusteluihin, joiden mukaan asianosainen on se, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea. Katsomme, ettei Hangaslampi 1 hakemuskuulutusasiakirjoissa ole esitetty selvitystä niistä asianosaisista joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta hakemuksen toimintokokonaisuudet yhdessä Juomasuon kaivospiirin kanssa saattavat koskea.

Kuulutusasiakirjassa ei myöskään esitetä selvitystä siitä millaisia vaikutuksia haettava toimintokokonaisuus saattaisi asianosaisille aiheuttaa, millaisin keinoin noita haittoja voitaisiin poistaa tai pienentää ja millaiset lupamääräykset tarvittaisiin asianosaisille aiheutuvien haittojen pienentämiseksi tai poistamiseksi.

Katsomme, että hallintolain ja kaivoslain mukaan lupaviranomaisen velvollisuuteen kuuluu hankkia hakijalta edellä mainitut selvitykset ennen hakemuksen kuuluttamistaan ja julkaista ne selvitykset kuulutusasiakirjoissa, jotta asianosaiset saavat kuulutusasiakirjoista riittävät selvitykset heille hankkeesta mahdollisesti aiheutuvista haitoista ja niiden haittojen ehkäisemiseksi harkituista keinoista, joihin kuulutusasiakirjassa esitettyihin haittojen ehkäisykeinoihin asianosaiset sitten muistutusten ja mielipiteiden avulla voisivat kuulemismenettelyn

yhteydessä ottaa kantaa. Tätä ei tämä Tukesin tekemä kuulutusmenettely mahdollista.

Meille on kertynyt kokemusta Tukesin 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamismenettelyistä', joissa Tukes on systemaattisesti edellä kuvatuilla tavoilla jättänyt hankkimatta selvityksiä asianosaisille hankkeesta mahdollisesti aiheutuvista haitoista ja niiden haittojen ehkäisemiseksi harkituista keinoista. Ja kun asianosaiset ovat niistä antaneet muistutuksia on lupaviranomainen Tukes kuitannut lupapäätöksessään asianosaisten muistutukset väitteellä: *"Tukes ei ole tunnistanut esitetyistä mielipiteistä sellaisia yksilöityjä vaatimuksia, joihin kaivosviranomainen voisi antaa kaivoslain alaisia määräyksiä."*

Katsomme edellä kuvatun lupaviranomaisen menettelytavan olevan hallintolain sekä kaivoslain 1§ ja 51§ vastainen menettelyvirhe, joka toistuessaan loukkaa ja rikkoo asianosaisten oikeutettua odotusta ennakkolisesta oikeussuojasta perusoikeuksiensa turvaamisen suhteen.

Katsomme että lupaviranomainen jättäessään asianosaisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta tarpeelliset selvitykset hankkimatta ennen hakemuksen kuuluttamistaan, on lupaviranomainen menettelyllään tosiasiallisesti jättänyt viranomaisen selvitysvastuulla olevat selvitykset ikään kuin asianosaisten vastuulle, mikä on katsottava selkeästi hallintolain ja kaivoslain vastaiseksi menettelyksi.

Katsomme, että lupaviranomaisen olisi hakijan lupahakemuksen vireille tullessa osoittaa luvanhakijalle (eikä suinkaan jälkikäteen mielipiteen esittäjille kuten on tehnyt) selvityspyyntö: *Tukes ei ole tunnistanut esitetyistä hakemuksesta sellaisia yksilöityjä selvityksiä, joiden perusteella kaivosviranomainen voisi antaa kaivoslain alaisia määräyksiä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi, ja kuuluttaa lupahakemus vasta saatuaan käyttöönsä asiaa varten riittävät selvitykset.*

Katsomme painokkaasti, että riittävien selvitysten hankkiminen kuuluu hallintolain velvoittamana lupaviranomaiselle hakemuksen vireille tulon yhteydessä, eikä suinkaan muistuttajille kuulemisen yhteydessä.

Viitaten edellä kuvattuihin seikkoihin katsomme hallintoviranomaisena toimivan lupaviranomainen Tukesin tehneen hallintolain ja kaivoslain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan lupahakemuksen ennen riittävien selvitysten hankkimistaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisen suhteen, ja kuuluttaessaan hakemuksen siten ettei asianosaisilla ole todellista lausumismahdollisuutta omien etujensa turvaamisen suhteen.

Edellä kuvattuun menettelyvirheeseen viitaten vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva malminetsintälupahakemuksen kuulutuksensa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle riittävien selvitysten laatimiseksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamiseksi.

1.8. Lupaviranomainen ei esitä Hangaslampi 1 kuulutusasiakirjassa selvitystä, jonka perusteella lupa-aluekohtainen vakuus voitaisiin määrittellä

Viittaamme edellä kohdissa 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6. ja 1.7. lausumaamme.

Lupaviranomainen ei selosta Hangaslampi 1 kuulutusasiakirjassa Latitude 66 Cobalt Oy:lle Juomasuon vanhaan kaivospiiriin määrättyä vakuutta eikä sitä onko yhtiö sen asettanut, eikä kuulutusasiakirjaan sisälly myöskään sellaisia kaivospiirin erityisominaisuuksien ja hakijan toiminnallisia selvityksiä, joiden perusteella lupa-aluekohtainen vakuus voitaisiin määrittellä kaivoslain tarkoittamalla tavalla.

Latitude 66 Cobalt Oy esittää hakemuksessaan lupa-aluekohtaiseksi vakuudeksi 3000 euroa, mutta ilman mitään perusteluja ehdotukselleen, eikä lupaviranomainen ole ottanut summaan kantaa. Kuulutusasiakirjaan ei sisälly kuvausta, että lupaviranomainen olisi ennen hakemuksen kuuluttamista hankkinut hakijalta selvityksen hakemusalueen erityispiirteistä, hakemusalueen haitallisista mineraaleista, niistä haitallisista mineraaleista sekä toiminnan laadusta ja laajuudesta aiheutuvista riskeistä, riskien torjuntaan tarvittavasta varautumisesta, ja tarvittavista jälkihoitotoista sekä kustannusarviota riskeihin varautumisista ja toiminnan jälkihoitotoista.

Katsomme että kaivoslain mukaan vakuus määrätään asetettavaksi noiden toimenpiteiden teettämiseen, mikäli hakija ei pysty niitä toteuttamaan, mutta hakija ei esittänyt mitään perustelua tuon vakuussumman määrittämiseksi eikä lupaviranomainen ole sellaisia selvityksiä hankkinut ennen hakemuksen kuuluttamistaan.

Edellä kuvattuun viitaten katsomme lupaviranomaisen tehneen kaivoslain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan hakemuksen ennen tarpeellisten selvitysten hankkimistaan lupa-aluekohtaisen vakuuden määrittämiseksi, jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuvan malminetsintälupahakemuksen kuulutusensa poistamalla asian kuulutus, ja palauttamalla malminetsintälupahakemus takaisin hakijalle riittävien selvitysten laatimiseksi lupa-aluekohtaisen vakuuden määrittämiseksi huomioiden alueen erityispiirteet.

Yhteenvedonomaaisesti kaikkiin edellä kohdassa 1. lausuttuun viitaten katsomme, että hallintoviranomaisena toimiva lupaviranomainen Tukes ei ole varmistunut vireille tulleen lupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen hakemuksen kuuluttamistaan, on kuuluttanut riittäviin selvityksiin perustumattoman oleellisen puutteellisen lupahakemuksen, ja on tällä menettelyllään luonut asianosaisille epäselvän ja harhauttavan kuvan haettavasta hankkeesta ja sen muodostamasta toimintakokonaisuudesta Juomasuon vanhan kaivospiirin kanssa, sekä on tällä lainvastaisella menettelyllään estänyt asianosaisia saamasta riittävää

oleellista tietoa heti hankkeen alkuvaiheesta alkaen voidakseen vaikuttaa oman elinpiirinsä tulevaisuuteen liittyvässä lupamenettelyssä.

Edellä kuvattujen kuulutusasiakirjan puutteiden vuoksi katsomme lupaviranomaisen tehneen Århusin sopimuksen, hallintolain ja kaivoslain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan lainvastaisesti oleellisen puutteellisen lupahakemuksen, jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva kuulutuksensa poistamalla kuulutus ja palauttamalla hakijan lupahakemus takasin hakijalle hakemuksen lainvastaisten puutteiden korjaamista varten.

2. Lupaviranomaisen toistuva menettelyvirhe asianosaisten ennakkollisen oikeussuojan turvaamisessa

Viittaamme edellä kohdassa 1. lausumaamme.

Katsomme lupaviranomaisen menettelyn Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutuksessa olevan tahallinen toistuvasti tehty hallintolain vastainen menettelyvirhe, joka toistuvasti tehtynä loukkaa asianosaisten ennakkollista oikeussuojaa.

Viittaamme ennakkollisen oikeussuojan osalta oikeuskirjallisuuteen hallintolainkäytön tasotyöryhmän mietintöön 2010, s. 26, jossa todetaan mm.:

”Perinteisesti Suomen hallinto-oikeuden oikeussuojajärjestelmää systematisoidaan jakamalla se preventiiviseen eli ennakkolliseen ja repressiiviseen eli jälkikäteiseen oikeussuojaan. Vedenjakajana toimii kirjallinen hallintopäätös. Ennakollisen oikeussuojan tarkoituksena on omalta osaltaan turvata sekä aineellisoikeudellisesti oikean ratkaisun syntymistä että tarjota hallinnossa asioivalle oikeussuojaa jo ennen muodollisen hallintopäätöksen tekemistä.

Ennakollista oikeussuojaa turvataan lähinnä hallintoviranomaisessa noudatettavien erityisten menettelyllisten vaatimusten muodossa. Nämä vaatimukset voidaan lukea osaksi perustuslain 21 §:ssä säädettyjä hyvän hallinnon vaatimuksia. Hallintolaissa (434/2003) säädetään viranomaisen neuvontavelvollisuudesta, viranomaisen velvollisuudesta huolehtia asian riittävästä selvittämisestä, asianosaisten kuulemisvelvollisuudesta ja viranomaisen velvollisuudesta antaa perusteltu päätös. Lisäksi hallintolaissa säädetään palveluperiaatteesta ja viranomaiselle asetettavasta hyvän kielenkäytön vaatimuksesta. Erityislakeihin saattaa sisältyä säännöksiä vastaavista kysymyksistä. Hallinnon asiakkaan oikeudesta käyttää omaa kieltään asioidessaan viranomaisessa säädetään erikseen. Omalta osaltaan ennakkollisen oikeussuojan toteutumista turvaavat myös yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet, joita on vanhastaan kutsuttu harkintavallan rajoitusperiaatteiksi. Näitä ovat yhdenvertaisuuden periaate, tarkoitussidonnaisuuden periaate, suhteellisuusperiaate, objektiviteettiperiaate ja luottamuksensuojan

periaate. Periaatteet rajoittavat viranomaisen toimivaltasäännöksiin sisältyvän harkintavallan käyttöä. Erylistä merkitystä periaatteilla on viranomaiselle suodun verraten laajan harkintavallan tilanteissa. Yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet muodostavat itsenäisen valitusperusteen ja ne luetaan osaksi hyvän hallinnon vaatimuksia.”

Viitaten perustuslain 21 §:ään ja hallintolakiin katsomme ettei hallintoviranomaisella, tässä tapauksessa lupaviranomainen Tukesilla ole sellaista omaan harkintaansa perustuvaa harkintavaltaa, jonka perusteella lupaviranomainen voisi perustella menettelyään jättää selvittämättä täyttääkö vireille tullut hakemus lainsäädännön vaatimukset ennen hakemuksen kuuluttamistaan, jättää kuulutuksessaan selostamatta täyttääkö hakemus lainsäädännön vaatimukset, ja kuuluttaa hakemus vain lupaviranomaisen sisäiseen linjanvetoon perustuvan nettihakemuskaavakkeeseen perustuen ilman tarvittavien lisäselvitysten hankkimista.

Viitaten edellä kohdassa 1 lausumaamme katsomme lupaviranomaisen tehneen lupahakemusten kuuluttamisissaan toistuvasti menettelyvirheen, joka loukkaa ennakkollisen oikeussuojan periaatetta ja hyvän hallinnon vaatimuksia.

Viitaten edellä kuvattuihin seikkoihin katsomme lupaviranomaisen kuuluttaessaan Hangaslampi 1 lupahakemuksen tehneen ennakkollisen oikeussuojaperiaatteen, hyvän hallinnon ja kaivoslain säädösten vastaisen menettelyvirheen, jonka vuoksi vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustava kuulutusmenettelynsä poistamalla kuulutuksensa.

Vaatimukset

Viitaten edellä kohdissa 1. ja 2. lausumaamme vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemus -kuulutuksensa perumalla kuulutuksensa ja palauttamaan lupahakemus takaisin hakijalle hakemuksen puutteiden korjaamista varten.

Tietopyynnöt

Pyydämme tiedottamaan tähän muistutukseen mahdollisesti annettavista lausunnoista meille, ja antamaan meille mahdollisuus lausua niihin.

Kuusamossa 11.12.2019

Kitkan Viisaat ry
hallituksen puolesta:

Veli Pohjonen
Puheenjohtaja

Jouni Petäjäaho
Varapuheenjohtaja

Kitkan Viisaat ry:n muistutukseen osallistuva kiinteistönomistaja:
Rakennus ja Kiinteistömarkkinointikamari Oy

Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalueella oleva kiinteistö:

, Kuusamo
Kiinteis

LIITTEET

- LIITE 1: Koelouhintaprojektin toteutus
- LIITE 2: Säteilymittaukset Juomasuon louhoksessa
- LIITE 3: Henkilökohtaiset altistumiset
- LIITE 4: Rautuvaaran säteilymittaukset

LIITE 1: Koelouhintaprojektin toteutus

1 (2)

R. Anttonen/LAP

2.12.1993

Säteilyturvakeskus
Valvontapäällikkö Martti Annanmäki
PL 208

SÄTEILYTURVAKESKUS

07.12.1993

00101 HELSINKI

100.3/340/92

Kuusamon Juomasuon kultaesiintymän koelouhinta, diaarinro:nne
1003/340/92

1.
Koelouhintaprojektin toteutus

Kuusamon Juomasuon kultamalmin koelouhinta alkoi 24.9.1992 ja päättyi 17.12.1992. Malmin rikastus Rautuvaaran rikastamolla tehtiin 1. - 20.12.1992. Rikasteen jatkojalostuskokeet Harjavallan sulatolla alkoivat elokuussa 1993 ja päättyvät joulukuussa 1993.

Malmia louhittiin ja rikastettiin 17 645 tn, josta tehtiin ominaispainopiirissä ns. tärypöytärikastetta n. 3 tn ja vaahdotusrikastetta 994 tn. Koelouhitun malmin uraanipitoisuus, 0,02 - 0,075 %, oli huomattavasti korkeampi kuin koko esiintymälle on arvioitu (0,014 %). Tämä johtuu ainakin osaksi siitä, että koelouhinnassa pyrittiin louhimaan keskimääräistä rikkaampaa kultamalmia, jolloin louhinnan piiriin tuli alueita, joilla myös U-pitoisuus oli korkeampi. Vaahdotusrikaste, jonka uraanipitoisuus oli malmityyppistä riippuen 0,007 - 0,17 %, (keskimäärin 0,05 %) on toimitettu Saattoporan rikasteeseen sekoitettuna (1 : 10) Harjavallan sulattoon, jossa se jatkokäsitellään sekoitettuna muihin sulaton raaka-aineisiin.

Tärypöytärikasteen U-pitoisuus oli 1,9 - 45,4 %. Ennakoarveluihin nähden korkea pitoisuus selittyy rikkaalla malmilla. Rikastuksen jätehiekkä on si-joitettu Rautuvaaran rikastushiekka-alueelle tehtyyn kaivantoon. Tärypöytärikaste sekoitettiin myöhemmin Pahtavuoman malmin (n. 5 000 tn), jonka rikastuksen jätehiekkä johdettiin samaan kaivantoon. Kaivantoon on sen jälkeen pumpattu Saattoporan malmin rikastushiekkaa. Alueen päällä tehtyjen mittausten mukaan säteilytaso on samaa luokkaa kuin Rautuvaaran alueen taustäsäteily.

2 (2)

R. Anttonen/LAP

2.12.1993

2.
Juomasuon louhoksella tehdyt säteilymittaukset

Oheisessa liitteessä 1 on STUK:n tutkijan Mika Markkasin muistio Juomasuon koelouhoksella tehdyistä mittauksista. Liitteessä 2 on tuloksia louhoksella työskennelleiden henkilöiden altistuksista säteilylle. Tuloksista voidaan todeta, että eräissä tapauksissa vuosittainen säteilyannos voi nousta lähelle säteilytyön raja-arvoa 5 mSv.

3.
Rautuvaaran rikastamolla tehdyt säteilymittaukset

Rikastamolla tehdyistä säteilymittauksista on raportti liitteessä 3. Tulosten mukaan rikastamon prosessimiehen normaalin työvuoron mukainen säteilyannos jäisi alle 5 mSv. Mikäli jostain syystä tärypöytärikasteen lähellä joudutaan olemaan normaalia pidempään, voi altistus johtaa nopeampaan vuosiansiannon täyttymiseen.

4.
Koelouhinnan ja -rikastuksen tulosten vaikutus varsinaisen kaivostöiden suunnitelmiin

Juomasuon malmin uraanipitoisuus vaihtelee suuresti. Uraanimineraalit esiintyvät pesäkemäisesti ja varsinkin ns. B-malmin alueella korkeiden kultapitoisuuksien yhteydessä. Uraanin pesäkemäisestä esiintymisestä johtuen säteilyaltistus tulee vaihtelevaan. On ilmeistä, että louhoksella työskenteleville on järjestettävä henkilökohtainen altistusseuranta.

Rikastuskoe osoitti, että ominaispainopiiriä ei tulevaan prosessiin pidä rakentaa, koska tärypöytärikaste on hankala käsitellä sen korkean uraanipitoisuuden vuoksi. Karkeat uraanimineraalit menevät pelkässä vaahdotusprosessissa jätehiekkaan. Vaahdotusrikasteen U-pitoisuus tulee olemaan 0,03 - 0,05 % ja tämän rikasteen lopullinen jatkojalostus on vielä auki.

Juomasuon kaivoshankkeen toteuttamisesta ei ole yhtiössämme tehty vielä päätöstä. Toteutumisen varmistuessa esitämme suunnitelmanne, joihin lausunnotanne 2.10.1992/1003/340/92 viittaatte.

OUTOKUMPU FINNMINES OY
Jalometallikaivostoiminta

Reijo Anttonen
johtaja

LIITE 2: Säteilymittaukset Juomasuon louhoksessa

SÄTEILYTURVAKESKUS
Luonnonsäteilyn valvonta
Mika Markkanen

MUISTIO
28.10.1992

Liite 1

SÄTEILYMITTAUKSET JUOMASUON LOUHOKSESSA

Käynnin tarkoituksena oli selvittää työntekijöille aiheutuvaa säteilyaltistusta koelouhinnassa sekä altistusseurannan tarvetta varsinaisen louhinnan yhteydessä. Lisäksi tutustuttiin louhinta-alueeseen, erityisesti uraanin esiintymiseen siellä.

Aika:	22.10.1992	
Paikka:	Juomasuo, Kuusamo	
Läsnä:	Säteilyturvakeskus:	Mika Markkanen
	Outokumpu Finnmimes Oy:	Martti Liimatainen
		Martti Sivonen
		Jarmo Lahtinen
		Rauno Hugg
		Lasse Nousiainen
		Tuomo Ylisuvanto

Tilanne alueella käynnin aikana:

Tulevan louhoksen alueelta pintamaat oli poistettu. Louhinta B-louhoksessa oli aloitettu. Siitä oli nostettu arviolta 2000 tonnia kiveä kasaan louhosalueen viereen odottamaan kuljetusta Rautuvaaralle.

Mittaukset

Suuria uraanipitoisuuksia Juomasuolla esiintyy louhittavan malmin mukana kulkevinä pystysuuntaisina juonina. Kallion pinnalla nämä ovat havaittavissa pieninä alueina, joiden kohdalla on ympäristöään selvästi suurempi ulkoisen säteilyn annosnopeus. Liitteenä olevaan karttaan merkityt mittauspisteet ovat tällaisia kohtia. Annosnopeudet vaihtelivat niissä A-louhoksen alueella välillä 0,3 - 0,6 $\mu\text{Sv/h}$ sekä A- ja B-louhosten välimaastossa ja B-louhoksen alueella välillä 0,5 - 3,8 $\mu\text{Sv/h}$.

Suurimmalla osalla louhosten pinta-alasta on edellisiin verrattuna selvästi alhaisempi ulkoisen säteilyn annosnopeus. Louhosalueilla mitattiin eri paikoista 12 satunnaista tulosta kävel-

tässä samanaikaisesti. Kukin tulos kuvaa noin 10 - 20 metrin matkalta annosnopeuden keskiarvoa. Annosnopeudet vaihtelivat välillä 0,11 - 0,24 $\mu\text{Sv/h}$, näiden keskiarvo oli 0,14 $\mu\text{Sv/h}$. Tulokset vastaavat hyvin normaalia ulkoisen säteilyn annosnopeustasoa ja sen vaihtelua.

Jo louhittu malmi oli ennakkotietoihin nähden yllättävän uraanipitoista. Kasan päältä mitatut annosnopeudet olivat välillä 5,5 - 6,7 $\mu\text{Sv/h}$ ja kasan sivuilla annosnopeudet olivat välillä 3,4 - 6,9 $\mu\text{Sv/h}$. Tulosten perusteella voidaan arvioida, että B-louhoksen malmissa, ainakin ensimmäisessä 2000 tonnin erässä, uraanipitoisuus on suuruusluokaltaan lähes 1000 ppm.

Louhitun urteen pohjalla, mistä e.o aktiivinen malmi oli otettu, annosnopeus oli välillä 0,4 - 0,7 $\mu\text{Sv/h}$. Urteen syvimmän kohdan pohjalla oli vettä, joten aktiivisen malmin mahdollista jatkumista etäspäin ei voitu todeta. Urteen pystysuorista seinämistä aiheutuva annosnopeus oli kuitenkin louhittuun malmiin verrattuna pieni, joten suurimmat uraanipitoisuudet olivat yhteydessä kultamalmiin, mikä oli ilmeisen tarkasti louhittu pois.

Työntekijöiden säteilyaltistuksen kannalta huomioitavaa

Ulkoisen säteilyn annosnopeudet vaihtelevat paikoittain hyvin suuresti. Työntekijöille, jotka ovat koko työpäivän ajan uraanipitoisten aineiden välittömässä läheisyydessä, voi aiheutua merkittävää säteilyaltistusta. Tällaisia työntekijöitä ovat esim. louhoksessa kaivinkoneen kuljettajat, jotka voivat olla koko työpäivän säteilevän aineksen ympäröiminä. Käsiteltäessä sellaisia malmeja kuin mitä ensimmäiset 2000 tonnia olivat, saattaa kuljettajaan kohdistuva ulkoisen säteilyn annosnopeus olla pahimmillaan luokkaa 5 - 10 $\mu\text{Sv/h}$. Säännöllisessä työssä annosnopeus 5 $\mu\text{Sv/h}$ aiheuttaa noin 0,8 mSv annoksen kuukaudessa (oletettu 150 h/kk).

Todennäköisesti louhittavat malmit eivät ole keskimäärin läheskään näin aktiivisia, joten todellinen altistuminen säteilylle on pienempää. Ainakin kaivinkonekuljettajien säteilyaltistusta on kuitenkin syytä tarkkailla. Samoin esim. poraajien ja muiden työntekijöiden, jotka voivat olla huomattavia aikoja säteilevien aineiden päällä.

Outokumpu Finnmimes Oy:llä on käytössään säteilyn yleismittari, joka rekisteröi myös kertynyttä annosta (DGM-Turva, Kata Oy). Mittarilla voidaan seurata työntekijöiden altistusta koelouhinnan aikana. Kertyneen annoksen mittauksen alaraja mittarilla on 0,001 mSv = 1 μSv , joten selvät lisäykset normaaliin taustasäteilyyn havaitaan jo 1-2 työpäivän mittauksella. Käynnin yhteydessä sovittiin, että mittari annetaan eri työntekijöille muutaman työpäivän ajaksi kerrallaan. Mittarilla voidaan seurata työntekijöiden altistusta myös koerikastuksessa Rautuvaaralla. Sovittiin, että altistus seurannan tulokset ilmoitetaan säteilyturvakeskukselle.

Louhinnan kairauksissa muodostui runsaasti kairauspölyä. Kairattaessa uraanipitoisista malmeista saattaa pöly sisältää

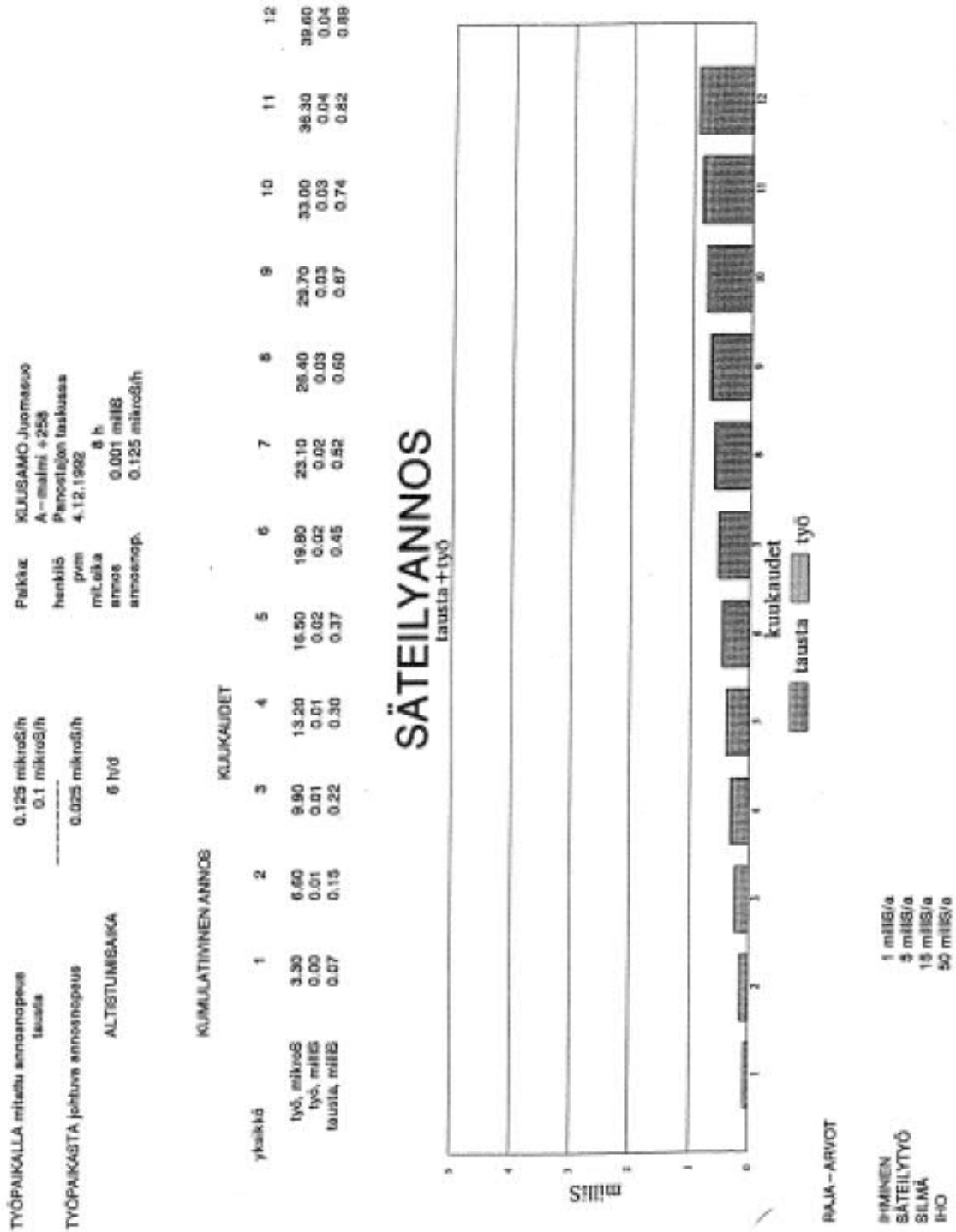
huomattavia pitoisuuksia uraania. Tällaisen pölyn jatkuva hengittäminen aiheuttaa merkittävää säteilyaltistusta. Kairsuskoneen ohjaamo on ilmastoitu ja sisääntuleva ilma suodatetaan. Pölystä aiheutuvan säteilyaltistuksen pitämiseksi mahdollisimman pienenä tulisi ohjaamon suodattimien kunto ja toimivuus tarkastaa säännöllisin väliajoin. Lisäksi ohjaamo olisi hyvä pitää mahdollisimman siistinä esim. kenkien mukana kulkeneista pölyävistä aineksista.

Koerikastus ja näytteiden otto

Uraanipitoisuudet vaihtelevat suuresti malmityypeittäin. Juomasuolla on kolme eri tyyppistä malmia, joista B-louhoksessa ensimmäiseksi louhitussa malmissa on todennäköisesti keskimäärin suurin uraanipitoisuus. Selvitettäessä koerikastuksen yhteydessä minne malmissa olevat radioaktiiviset aineet toiminnan eri eri vaiheessa kulkeutuvat (STUK:n lausunto 1003/340/92) tulisi ottaa edustavat kokoomanäytteet erikseen kustakin eri malmityypistä. Koska uraanipitoisuudet saattavat olla hyvin erilaisia eri malmityypeillä niin yhteisellä kokoomanäytteellä menetetään tieto todellisista pitoisuuseroista. Tällä voi olla tulevaisuudessa merkitystä, jos esim. eri malmityypin suhteelliset osuudet koko louhittavasta määrästä poikkeavat ennakkoon arvioidusta. Toisaalta mikäli esiintyy selkeitä pitoisuuseroja, tarvitaan tätä tietoa myös työntekijöiden säteilyaltistusseurannan kohdentamisessa ja rikastusjätteen läjitysten säteilyvaikutusten arvioinnissa.

Louhittavassa malmissa uraanipitoisuus on, ainakin B-louhoksen osalta, merkittävästi suurempi kuin etukäteen arvioitiin. Mikäli näin on myös muiden louhittavien malmien osalta, tulee koerikastuksessa syntyvä jätehiekkakasa sisältämään suuria määriä radioaktiivisia aineita. Niillä saattaa olla säteilyvaikutuksia ympäristöön pitkän ajan kuluessa. Esim. sadevedet voivat liuottaa kasasta radioaktiivisia aineita, jotka voivat kulkeutua pidemmälle alapuoliseen vesistöön.

Näytteiden otto rikastusjätteestä koerikastuksen yhteydessä tulisi olla niin edustava, että niiden perusteella voidaan luotettavasti arvioida jättekasan sisältämien radioaktiivisten aineiden määrät.

LIITE 3: Henkilökohtaiset altistumiset

TYÖPAIKALLA mitattu annosnopeus
taustaa

2 mikrosi/h
0.1 mikrosi/h

1.8 mikrosi/h

TYÖPAIKASTA johdava annosnopeus

ALTISTUMISAJAKA

6 h/d

Paikka: KUUSAMO Juomasuo
9-malmin
Pansoteijan taskussa
pvm 18.12.1992
mitaika 2 h
annos 0.004 mSIS
annosnopeus 2.000 mikrosi/h

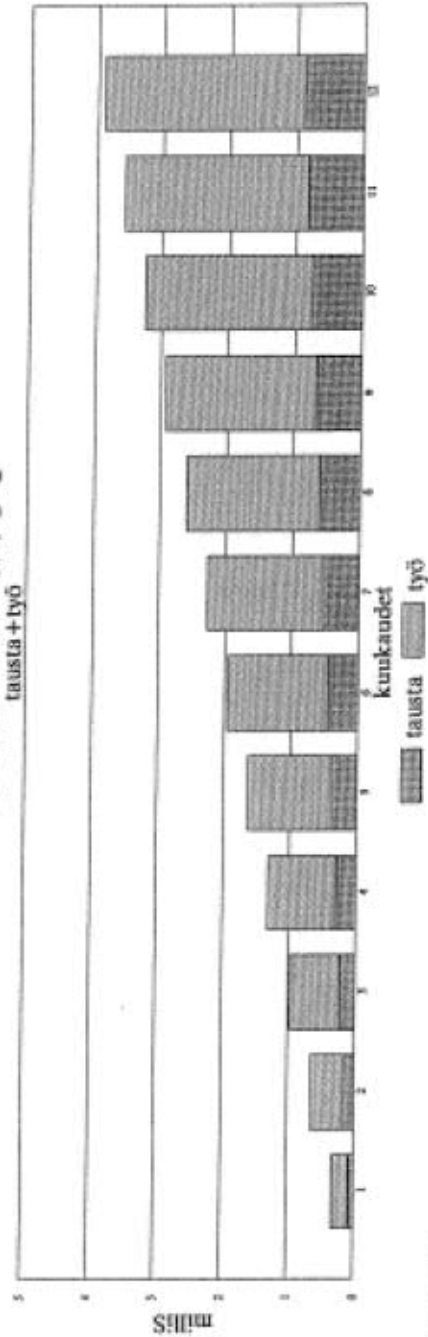
KUMULATIIVINEN ANNOS

KUUKAUDET

vuosi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
työ, mikrosi	250.80	501.60	752.40	1003.20	1254.00	1504.80	1755.60	2006.40	2257.20	2508.00	2758.80	3009.60
työ, mSIS	0.25	0.50	0.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.01	2.26	2.51	2.76	3.01
tausta, mSIS	0.07	0.15	0.22	0.30	0.37	0.45	0.52	0.60	0.67	0.74	0.82	0.89

SÄTEILYANNOS

tausta + työ

RAJA-ARVOT

IHMINEN
SÄTEILYTÖ
SILMÄ
IHO

1 mSIS/a
5 mSIS/a
15 mSIS/a
50 mSIS/a

TYÖPAIKALLA mitattu annosnopeus tausta 0,667 mikroS/h
 0,1 mikroS/h

TYÖPAIKASTA johdettu annosnopeus 0,667 mikroS/h

ALTIIVUUSAIKA 6 h/d

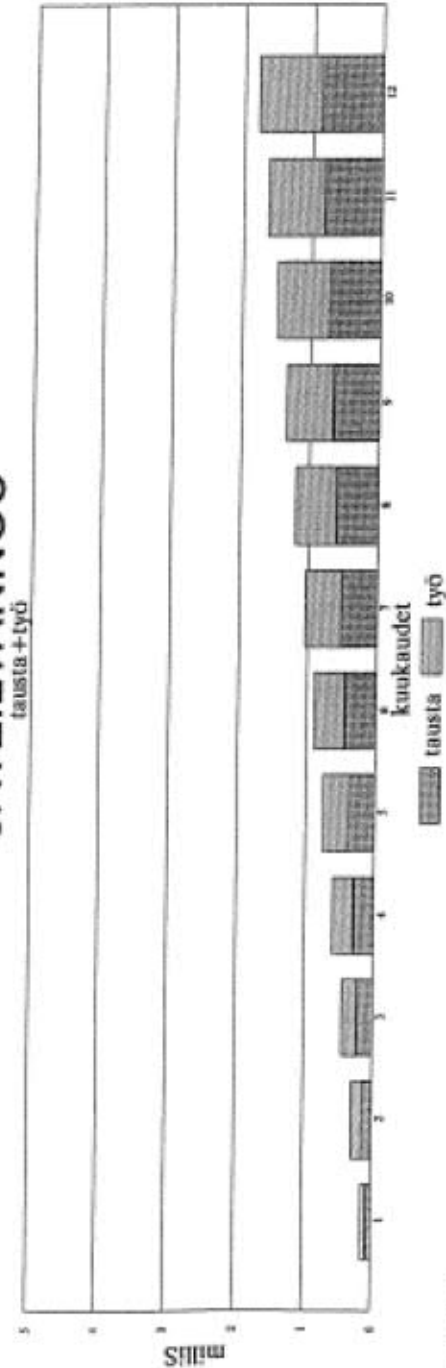
Paikkize KUUSAMO Juomasuo
 B-malmi + 205
 hennäis Lastikone LIEBHERRlastarin testuussa
 pyms 15.12.1992
 mit.aika 3 h
 annos 0,002 mIBS
 annosnop. 0,667 mikroS/h

KUMULATIIVINEN ANNOS

yksikkö	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
työ, mikroS	74,84	149,69	224,53	299,38	374,22	449,06	523,91	598,75	673,60	748,44	823,28	898,13
työ, mIBS	0,07	0,15	0,22	0,30	0,37	0,45	0,52	0,60	0,67	0,75	0,82	0,90
tausta, mIBS	0,07	0,15	0,22	0,30	0,37	0,45	0,52	0,60	0,67	0,74	0,82	0,89

KUUKAUDET

SÄTEILYANNOS

RAJA-ARVOT

- IHMINEN 1 mIBS/a
- SÄTEILYTÖ 5 mIBS/a
- SILMÄ 15 mIBS/a
- IHO 50 mIBS/a

TYÖPAIKALLA mitattu annosnopeus
tausta

1 mikros6/h
0.1 mikros6/h
0.9 mikros6/h
6 h/ö

TYÖPAIKASTA johtuva annosnopeus

ALTIIVUUSAIKA

Paikkit KUISAMO Juomasuo
B-malmin +255
henkilö Tamrock OH-500 ohjaamo
pvm 15.12.1992
määrä 4 h
annos 0.004 mSIS
annosnopeus 1.000 mikros6/h

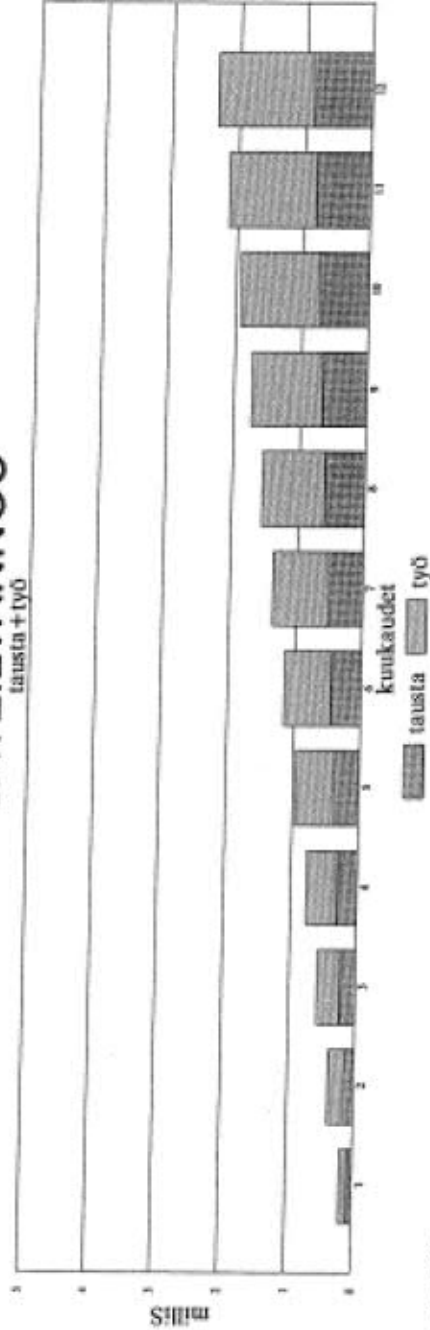
KUMULATIIVINEN ANNOS

KUUKAUDIET

yksikkö	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
työ, mSIS	118.80	237.60	356.40	475.20	594.00	712.80	831.60	950.40	1069.20	1188.00	1306.80	1425.60
työ, mSIS	0.12	0.24	0.36	0.48	0.59	0.71	0.83	0.95	1.07	1.19	1.31	1.43
tausta, mSIS	0.07	0.15	0.22	0.30	0.37	0.45	0.52	0.60	0.67	0.74	0.82	0.89

SÄTEILYANNOS

tausta + työ

RAJA-ARVOT

IHMISEN
SÄTEILYTÖ
SILMÄ
IHO
1 mSIS/a
5 mSIS/a
15 mSIS/a
50 mSIS/a

TYÖPAIKALLA mitattu annosnopeus tausta
 1,833 mikros/h
 0,1 mikros/h

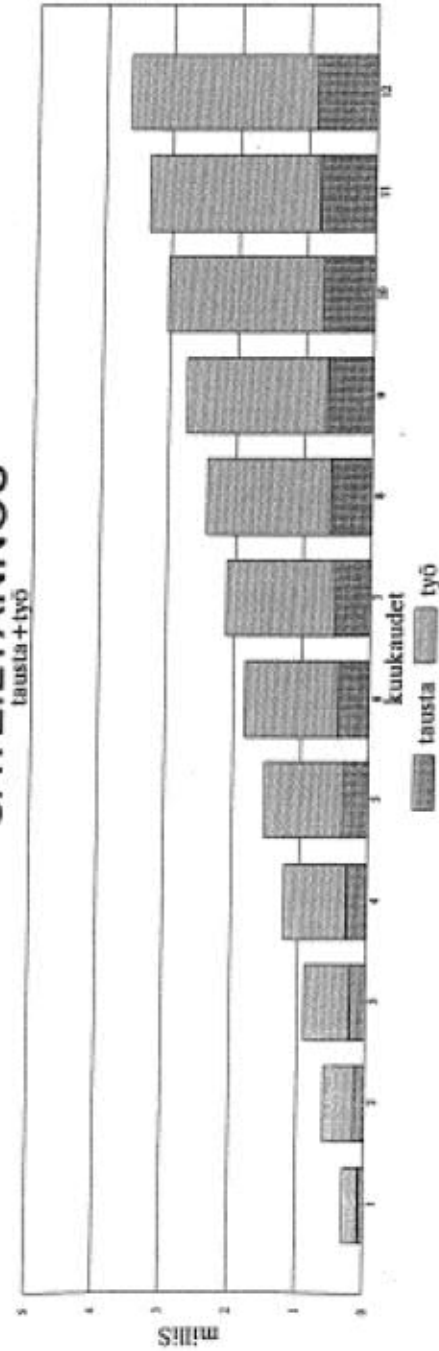
TYÖPAIKASTA johtuva annosnopeus
 1,733 mikros/h

ALTISTUMISAIKA 6 h/d

Paikka: KUUSAMO Juomasaatio
 B-malmi +281
 henkilö: Vuoropöytäin takuussa
 pvm: 9.12.1992
 mitta-alue: 6 h
 annos: 0,011 mS/h
 annosnop.: 1,833 mikros/h

Yksikkö	KUMULATIIVINEN ANNOS											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
työ, mikroS	228,76	457,51	686,27	915,02	1143,78	1372,54	1601,29	1830,05	2058,80	2287,56	2516,32	2745,07
työ, mS/h	0,23	0,46	0,69	0,92	1,14	1,37	1,60	1,83	2,06	2,29	2,52	2,75
tausta, mS/h	0,07	0,15	0,22	0,30	0,37	0,45	0,52	0,60	0,67	0,74	0,82	0,89

SÄTEILYANNOS

RAJA-ARVOT

- 1 mSv/a
- 5 mSv/a
- 15 mSv/a
- 50 mSv/a

TYÖPAIKALLA mitattu annosnopeus
taustia

0,077 mikroS/h
0,1 mikroS/h

TYÖPAIKASTA johdettu annosnopeus

0 mikroS/h

ALTISTUMESAIKA

6 h/d

Paikke KLUBSAMO Juonemasu

A-muuri +255
Tammokk DH-800 ohjaamo

pvm 3.12.1992

mit.aika 13 h

annos 0,001 mSIS

annosnop. 0,077 mikroS/h

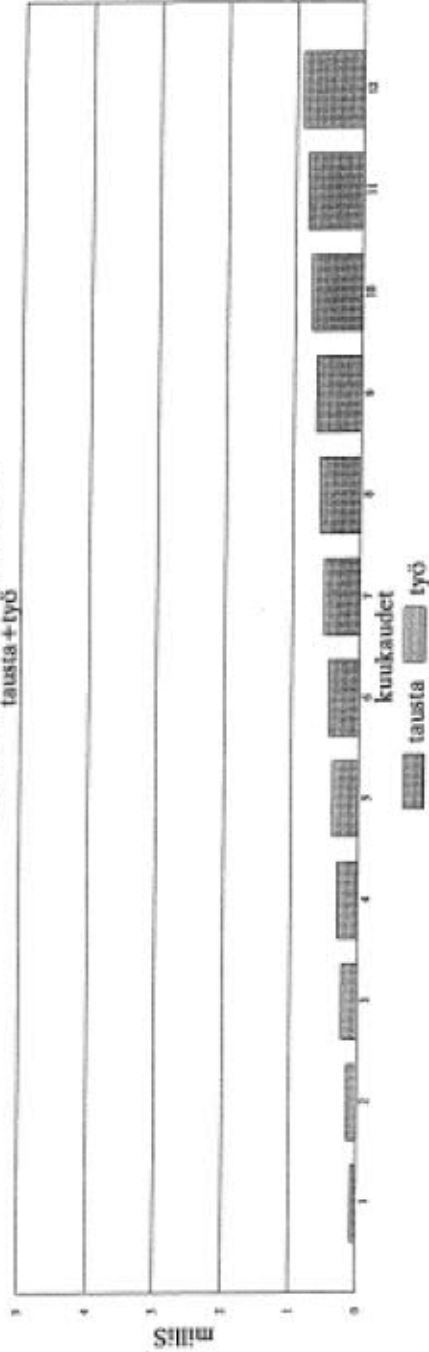
KUMULATIIVINEN ANNOS

KUUKAUDET

vuosi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
työ, mSIS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
työ, mSIS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
taustia, mSIS	0,07	0,15	0,22	0,30	0,37	0,45	0,52	0,60	0,67	0,74	0,82	0,89

SÄTEILYANNOS

taustia + työ

RAJA-ARVOT

- 1 mSIS/a
- 5 mSIS/a
- 15 mSIS/a
- 50 mSIS/a

LIITE 4: Rautuvaaran säteilymittaukset

Liite 3

OUTOKUMPU FINNMINES OY
Enonkosken kaivos
Matti Himmi

**SÄTEILYMITTAUKSIA JUOMASUON KULTAMALMIN KOEAJON AIKANA
RAUTUVAARAN RIKASTAMOLLA 1...20.12.1992.**

Yleistä

Rautuvaaran rikastamolla ajettiin 1...20.12.1992 välisenä aikana koeajo Kuusamon Juomasuon kultamalmilla. Tutkittavaa malmia käsiteltiin yhteensä 17645 t, mikä koostui viidestä eri tyyppisestä malmista. Malmityypit on koottu alla olevaan luetteloon.

	t
Co-rajamalmi	1940
R-rajamalmi	2125
A-malmi	7326
B-malmi	3578
S-malmi	2676

Malmeista valmistettiin ominaispainopiirissä tärypöytärikastetta ja vaahdotuspiirissä vaahdotusrikastetta. Prosessijäte pumpattiin Rautuvaaran jätealueelle kaivettuun erilliseen altaaseen.

Mittaukset

Koeajon aikana suoritettiin säteilymittauksia kerran vuorokaudessa viidestä eri pisteestä ominaispainopiirin lähiympäristössä. Mittauksiin käytettiin DGM säteilymittaria. Mittaustulokset on koottu liitteenä olevaan taulukkoon. Taulukossa on vuorokausittaisen kertamittausten tulokset ilmoitettu säteilyn voimakkuutena $\mu\text{Sv/h}$. Säteily on ollut selvästi voimakkainta tärypöytärikasteen kuivauspaikalla (piste 5). Tämän pisteen osalta on mittaustulosten perusteella laskettu vuosittainen annos mSv/a käyttäen tuntimääränä 1700 h. Samoin on laskettu tuntimäärä, jonka kuluessa vuosittainen max. annos 5 mSv tulee täyteen. Keskimääräiset vuosiansiannon täyttymiseen kuluvat tuntimäärät kullakin malmilla on ilmoitettu liitteen oikeanpuolimmaisessa sarakkeessa. Näiden tulosten perusteella näyttää siltä, että millään tutkituista malmeista ei voida työskennellä lähimainkaan koko vuoden tuntimäärää täyteen tärypöytärikasteen kuivauksessa. Käytännössä rikasteen kuivaukseen ja käsittelyyn menee aikaa suurinpiirtein yksi tunti päivässä. Se merkitsee tämän laskelman mukaan sitä, että vain rajamalmia käsiteltäessä vuotuinen säteilyannos jäisi ylittymättä. B-malmin raja täyttyy tällä perusteella jo kahdessa kuukaudessa. Mainittakoon, että säteilyn perustaso rikastamohallissa ja ohjaamossa oli ennen koeajoa ja sen aikana 0.08...0.15 $\mu\text{Sv/h}$, mikä vastaa hyvin normaalia taustasäteilyä.

Käyttömiehen saaman todellisen säteilyannoksen selvittämiseksi mitattiin säteilyannos työvuoron aikana eri vuoroissa niin, että mittari oli koko vuoron ajan ao. käyttömiehen mukana. Nämä mittauksia suoritettiin B- ja S-malmia käsiteltäessä. Mittauksissa saatiin seuraavat tulokset:

2

	annos mSv/8 h	vuoroa /5 mSv
aamuv./B-malmi	0.030	167
iltav./B-malmi	0.017	294
yöv./S-malmi	0.013	385

Erot vuorojen välillä selittyvät sillä, että tärypöytärikasteen kuivaus ajoittuu pääasiassa aamuvuoroon.

Mikäli vuosiannos lasketaan näiden mittausten perusteella, saadaan tulokseksi:
 $70 \times 0.030 + 70 \times 0.017 + 70 \times 0.013 = 4.2 \text{ mSv}$.

Tämä merkitsee sitä, että normaalin työskentelyn aikana käyttömiehen todellinen altistus säteilylle jää selvästi pienemmäksi kuin kertamittausten perusteella voitaisiin olettaa. Näin laskien max. vuosiannos ei tulisi normaalien työvuorojen aikana ylittymään. Ero kertamittausten perusteella suoritettuihin laskelmiin johtunee siitä, että kuivauksen aikana mies ei todellisuudessa seiso niin lähellä rikasteastiaa kuin mistä kertamittaus on tehty ja säteilyn taso heikkenee ratkaisevasti etäisyyden kasvaessa.

Kun säteilymittausten tuloksia tarkastelee kokonaisuudessaan, on kuitenkin todettava, että säteilyn voimakkuus saattaa paikallisesti (tärypöytärikasteen käsittely!) olla huolestuttavan korkea erityisesti B-malmia käsitellessä. Näin ollen mahdollisuus lyhytalkaiseen korkeaan altistukseen on olemassa, mikä saattaa aiheuttaa vuosiannoksen täyttymisen huomattavasti ennakoitua nopeammin.

Säteilymittauksia suoritettiin myös vaahdotusrikastekasojen pinnasta. Näissä mittauksissa taso ei kuitenkaan koskaan yltänyt arvoa $0.2 \mu\text{Sv/h}$. Myös kuivatun jätenäytteen pinnasta mitaten säteilytaso jäi alhaiseksi (n. $0.1 \mu\text{Sv/h}$) muutaman suoritettujen mittausten perusteella.

Uraanin jakautuma prosessissa.

Prosessista otetuista näytteistä suoritettiin myös uraanimäärityksiä, joista saadut tulokset on koottu alla olevaan taulukkoon.

syöte- ja jätenäytteet

	U %/Sy	U %/Jä
A-malmi (10.12.)	0.028	0.0049
B-malmi (16.12.)	0.075	0.045
S-malmi (16.12.)	0.020	0.020

rikastenäytteet

	U %/TPR	U %/VR
Co-rajamalmi	1.94	0.0071
R-rajamalmi	8.97	0.0204
A-malmi (6....7.12.)	6.21	0.0217
A-malmi yht.		0.015...0.018
B-malmi	45.4	0.166...0.172
S-malmi		0.026...0.027

(Sy = syöte, Jä = jäte, TPR = tärypöytärikaste, VR = vaahdotusrikaste)

3

Analyyysien perusteella voidaan laskea uraanin jakautuvan päämalmeja käsiteltäessä suurinpiirtein seuraavasti:

	uraanin jakautuma %		
	TPR	VR	Jä
A-malmi	31.4	52.4	16.2
B-malmi	21	24	55
S-malmi	0	14	86

Uraani näyttää A- ja B-malmilla selvästi rikastuvan tärypöytärikasteseen, mikä selittää korkean säteilytason rikasteen kuivatuksessa. Tärypöytärikasteiden pienen määrän vuoksi uraanin saannit näihin rikasteisiin eivät sinänsä ole kovin korkeat.

OUTOKUMPU FINNMINES OY
 Enonkosken kaivos
 Matti Himmi

JUOMASUON KOEAJO
 Säteilymittaukset

PVM	MALMI	SÄTEILY $\mu\text{Sv/h}$					ANNOS/PISTE 5	
		1	2	3	4	5	mSv/a	h/5mSv
1.12.	Co	0.08	0.14	0.30	0.30			
2.12.	Co	0.10	0.12	0.20	0.23			
3.12.	Co	0.13	0.14	0.16	0.24	8.7	14.7	577
Co keskim.		0.10	0.13	0.22	0.26	8.7	14.7	577
3.13.	R	0.13	0.14	0.16	0.24	8.7	14.7	577
4.12.	R	0.17	0.19	0.22	0.82	8.4	14.3	593
5.12.	R	0.44	0.54	0.94	1.41	7.2	12.2	696
R keskim.		0.25	0.29	0.44	0.82	8.1	13.8	622
6.12.	A	1.09	0.91	1.04	1.47	8.6	14.6	581
7.12.	A	2.24	2.05	1.86	5.02	42.8	72.8	117
8.12.	A	0.40	0.54	1.42	3.94	66.3	112.7	75
9.12.	A	0.55	0.65	1.28	3.60	65.0	110.5	77
10.12.	A	0.31	0.32	0.80	3.00	65.0	110.5	77
11.12.	A	0.17	0.29	1.14	3.68	46.5	79.1	108
12.12.	A	0.99	0.68	0.97	2.43	14.0	23.8	357
A keskim.		0.82	0.78	1.22	3.31	44.0	74.8	199
14.12.	B	1.09	1.38	2.43	4.42			
15.12.	B	6.20	5.46	11.20	21.40	209	355.3	24
16.12.	B	5.00	5.00	10.00	40.00	250	425.0	20
17.12.	B	2.00	3.00	6.00	15.00	60	102.0	83
B keskim.		3.57	3.71	7.41	20.21	173	294.1	42
17.12.	S	2.00	2.50	15.00	20.00	90	153.0	56
18.12.	S	1.50	1.50	10.00	15.00	25	42.5	200
S keskim.		1.75	2.00	12.50	17.50	58	97.8	128

Mittauspisteet:

1. spiraalit ylempi
2. spiraalit alempi
3. tärypöytä jätepuoli
4. tärypöytä rikastepuoli
5. TPR:n kulvaus

Ville Maijanen

MUISTUTUS/MIELIPIIDE

11.12.2019

No:tta

Kenelle: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Kaivosasiat
Opastinsilta 12 B, Helsinki

Liittyy: Malminetsintälupahakemus ML2019:0050

Yleistä: Latitude 66 Cobalt Oy hakee malminetsintälupaa lupa-alueelle Hangaslampi 1 (1366,59 ha) Kuusamossa. Toiminnanharjoittajan tarkoituksena on toiminnan tässä vaiheessa etsiä alueelta kultaa ja kobolttia. Suunniteltuja tutkimusmenetelmiä ovat geologinen kartoitus, tutkimusojitus, lohkareiden ja kalliopaljastumien näytteenotto, maaperänäytteenotto, syväkairaus ja geofysikaaliset tutkimusmenetelmät.

Suunniteltu toiminnan vaihe jo itsessään vaarantaa merkittävästi etsintäalueen luontoarvoja. Kaivoshanke mahdollisesti myöhemmin toteutuessaan pilaisi Rukatunturin lähialueen maineen matkailun ja virkistykseen osalta totaalisesti. Maineriski alueen luontomatkailuelinkeinoille on todellinen ja merkittävä kerrannaisvaikutuksineen potentiaalisesti useiden kymmenien miljoonien eurojen taloudelliset menetykset sekä seurannaisvaikutuksena työpaikkojen vähennykset (Rukakeskus Oy, muut alueen matkailu- ja majoitusyrittäjät, muu edellisiin liittyvä yritystoiminta, verotulot). Tällainen ei ole mitenkään hyväksyttävissä.

Vaatimukset: vaadin asiassa, että

1. Malminetsintälupahakemus ML2019:0050 hylätään, perusteena sen vahingolliset ja laajat vaikutukset alueen luontoarvoihin, maanomistajille, elinkeinoelämälle sekä virkistykselle. Jos tämä ei ole mahdollista, vaadin toissijaisesti, että
2. Prosessi malminetsintälupahakemuksen ML2019:0050 käsittelemiseksi keskeytetään ja toiminnanharjoittajalta vaaditaan lisäselvityksiä, jonka jälkeen lupahakemus kuulutetaan uudelleen.
 - a. Latitude 66 Cobalt Oy:n ”Yhteenveto malminetsintätutkimusten toimintatavoista” on erittäin yleisluontoinen ja kömpelösti suomeksi käännetty jonkin aiemman hankkeen asiakirjasta väitettyä toiminnan vastuullisuutta osoittamaan. Toiminnanharjoittajalta on vaadittava **ulkopuolisten asiantuntijoiden** laatima yksityiskohtainen ja maastoon sidottu arviointisuunnitelma todellisten, suunniteltujen toimenpiteiden aiheuttamista vaikutuksista ja ympäristöhaitoista ml. vaikutukset
 - i. kasvillisuuteen
 - ii. eläimistöön
 - iii. vesistöön
 - iv. alueen virkistyskäyttöön
 - b. On teetettävä ulkopuolisella asiantuntijalla
 - i. melumallinnus sekä arvio pölystä ja tärinästä

- ii. malminetsintätoiminnan riskiarvio vaikutusanalyysineen, erityisesti taloudelliset seuraukset on arvioitava erityisesti hyvin todennäköisten poltto- tai voiteluainepäästöjen osalta (esim. hydraulikkaletkurikot, säiliöiden vaurioitumiset/vast). Analyysissä on arvioitava toiminnanharjoittajalta vaadittavan taloudellisen vakuuden kattavuutta suhteessa riskiarvioon.
 - c. Erikseen on teetettävä ulkopuolisella asiantuntijalla arvio toiminnan vaikutuksista etsintäalueen välittömässä läheisyydessä sijaitseviin Natura - alueisiin (Harjasuo – Laurinkorpi FI1101622 ja Kokkojärvi – Kuivajärvi FI1101639)
 - d. Toiminnanharjoittajan taloudellinen tilanne ja hankerahoitus on avattava
3. Uudelleenkuulutuksessa viranomaisen tulee huolehtia siitä, että jokainen alueen maanomistaja rajanaapureineen, jokainen lähialueen elinkeinonharjoittaja, kaikki Kuusamon ja Posion alueen luonnonsuojelu- ja asukas yhdistykset sekä kaikki muutkin asiassa osallisina olevat yhteisöt ja paikalliset asukkaat tullaan kirjeitse informoimaan kuulutuksesta.
4. Viranomaisen on huolehdittava yleisötilaisuuden järjestämisestä ennen tai välittömästi kuulutuksen jälkeen, kuitenkin niin, että osallisilla on riittävästi aikaa muistutusten/mielipiteidensä ilmaisemiseen.

Rukatunturilla 11. joulukuuta 2019

VTM Ville Maijanen
Kotipaikka Kuusamo

Aspegren Ville-Pekka (Tukes)

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat
Lähetetty: torstai 12. joulukuuta 2019 8.20
Vastaanottaja: Tuominen Esa (Tukes); Veijanen Juho (Tukes)
Aihe: VL: Muistutus Kitkajoen hangaslammen valtaushakemuksiin

Lähettäjä: Tero Lämsä [REDACTED]
Lähetetty: keskiviikko 11. joulukuuta 2019 23.24
Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>
Aihe: Muistutus Kitkajoen hangaslammen valtaushakemuksiin

Viite

Tukesin kuulutus 17.10.2019 lupatunnus ML2019:0050 Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemus, sekä kuulutuksen jatkamiskuulutus 11.11.2019.

Asia

Muistutus kuulutettuun Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemukseen

Määräpäivä

11.12.2019

Muistuttaja

Kitkajoen kalastusseura Siilasmajan kilta ry, Kuusamo

Muistutuksen yleiskuvaus

Katsomme, että Latitude 66 Cobalt Oy:n Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen hallintoviranomaisena toimiva Tukes ei ole toiminut lupahakemuksen vireilletulo- ja kuulusmenettelyssä Århusin sopimuksen, hallintolain eikä myöskään kaivoslainsäädännön vaatimusten mukaisesti, koska;

- ei ole kuulusasiakirjoissaan osoittanut tarkistaneensa Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen malminetsintälupahakemuksen kuuluttamistaan; ja
- on kuuluttanut Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jossa ei ole osoittanut malminetsintähakemuksensa keskellä olevan Juomasuon kaivospiirin yhteyttä ja oikeusperustaa haettuun malminetsintähakemukseen; ja
- on kuuluttanut malminetsintälupahakemuksen, jonka tarkoituksena on hakija kuvaa tehdä syväkairauksia hakemusalueen keskellä olevaan juomasuon kaivospiiriin malmioon, mutta jättänyt kuvaamatta hakijan voimassa olevat oikeudet sekä velvollisuudet Juomasuon kaivospiiriin; ja

- on kuuluttanut Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen, jonka tarkoituksena on hakija kuvannut syväkairata 45 asteen kulmassa kairauksia Juomasuon kaivospiirin malmioon, joka kairausmenetelmä on täten aloitettava kyseisen Juomasuon kaivospiirin ulkopuolelta ja tähän toimintaan täten malminetsintälupaa haetaan; ja
- Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat GTK:n määrittämään Kuusamon uraanivyöhykkeeseen. Juomasuon kaivospiiriin aikaisemmin tehdyn YVA-selostuksen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hylkäsi puutteellisten selvitysten vuoksi, erityisesti malmioon sisältyvän uraanin, arseenin ja muiden haitallisten mineraalien vuoksi syntyvien vesistöjen ja ekologien ympäristöriskien vuoksi. Tätä ei hakija ole Hangaslampi 1 hakemuksessaan selostanut eikä myöskään lupaviranomainen ole hankkinut asiaa koskevia selvityksiä; ja
- Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemusalue ja Juomasuon kaivospiiri kuuluvat Kuusamon kaupungin luonnonvarasuunnitelmassa määrittämälle 'luonnonarvoiltaan herkälle ja matkailun kannalta keskeiselle alueelle, jolle kaivostoimintaa ei riskittömästi voi käynnistää'. Tätä lupan myöntämisen edellytysten harkintaan, elinkeinojen yhteensovittamiseen, ja lupamääräysten määrittelyyn vaikuttavaa oleellista selvitystä ei lupahakemukseen eikä kuulutusasiakirjaan sisälly; ja
- Kitkajoen Hangaslampi 1 lupahakemukseen ei sisälly lupa-aluekohtaista kaivannaisjätesuunnitelmaa, vaan pelkästään Latitude -yhtiön yleinen kuvaus toimintaperiaatteestaan; ja
- Kitkajoen Hangaslampi 1 lupahakemukseen eikä kuulutusasiakirjaan sisälly selvitystä eikä ehdotusta, jonka perusteella hankkeesta yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvat haitat voitaisiin arvioida ja lupamääräyksillä estää ja asianosaiset voisivat siihen perustuen antaa muistutuksensa tai mielipiteensä kuulemismenettelyssä esitettyyn lupamääräysehdotukseen; ja
- Latitude 66 Cobalt Oy esittää lupa-aluekohtaiseksi vakuudeksi 3000 euroa, mutta ilman mitään perusteluja ehdotukselleen. Hakemukseen ei sisälly kuvausta hakemusalueen erityispiirteistä, hakemusalueen haitallisista mineraaleista, niistä aiheutuvista riskeistä, riskien torjuntaan tarvittavasta varautumisesta, eikä kustannusarviota toiminnan jälkihoitotöistä. Vakuus tarvitaan noiden toimenpiteiden teettämiseen, mikäli hakija ei pysty niitä toteuttamaan, mutta hakija ei esittänyt mitään perustelua tuon vakuussumman määrittämiseksi eikä kuvausta niistä toimenpiteistä mitä tuolla 3000 eurolla voisi teettää, eikä lupaviranomainen ole kuulutuksessaan ottanut kantaa täyttääkö ehdotettu vakuus lainsäädännön vaatimukset.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme että hallintoviranomaisena toimiva lupaviranomainen Tukes ei ole varmistunut vireille tulleen lupahakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset ennen hakemuksen kuuluttamista, on kuuluttanut oleellisen puutteellisen lupahakemuksen ennen riittävien selvitysten hankkimistaan, ja on tällä kuulutusmenettelyllään luonut asianosaisille epäselvän ja harhauttavan kuvan kuulemismenettelyssä olevasta hankekokonaisuudesta siten menetellessään estänyt asianosaisia saamasta riittävää oleellista tietoa oman elinpiirinsä tulevaisuuteen vaikuttavassa asiassa, minkä menettelyn katsomme lupaviranomaisen hallintolain vastaiseksi menettelyvirheeksi.

Katsomme hallintoviranomaisena toimivan lupaviranomainen Tukesin tehneen hallintolain ja kaivoslain vastaisen menettelyvirheen kuuluttaessaan oleellisen puutteellisen lupahakemuksen, jonka vuoksi Kitkajoen Hangaslampi 1 lupahakemuksen kuulutus on katsottava pätemättömäksi.

Vaadimme lupaviranomaista korjaamaan menettelyvirheeseen perustuva Kitkajoen Hangaslampi 1 malminetsintälupahakemuksen kuulutus perumalla kuulutus ja palauttamalla hakijan lupahakemus takasin hakijalle hakemuksen lainvastaisten puutteiden korjaamista varten.

Kitkajoen kalastusseura Siilasmajan kilta ry:n puolesta

Tero Lämsä
puheenjohtaja

Ismo Hämäläinen
varapuheenjohtaja

Jarmo Paloniemi
rahastonhoitaja

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle

Asia: Muistutus Latitude 66 Cobalt Oy:n malminetsintälupahakemuksesta.

Viite: Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kuulutus 17.10.2019, Lupatunnus ML2019:0050

Muistutuksen esittäjä:

Pro Kuusamo ry

Muistutus

1 Malminetsinnän vaikutuksesta maankäyttöön

Katsomme jäljempänä esitettävien perusteiden, että Latitude 66 Cobalt Oy:n (jälj. yhtiö) yllä mainittu malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslain asettamia vaatimuksia ja hakemus tulee hylätä.

Hakemuksesta ilmenee kysymyksessä olevan australialaisen 66 Cobalt Limited-yhtiön rahoittama malminetsintä, joka kohdistuisi Kuusamossa Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran alueille. Varsin laaja hakemusalue (1366,59 ha) sijoittuisi erityisen arvokkaalle luontoalueelle mm. Kitkajoen ja Käylän kylän sekä Säkkilänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen. Valmisteltavan kaivostoiminnan vaikutusalueella on erityinen merkitys luontoon pohjautuvien elinkeinojen, asumisen ja loma-asumisen kannalta.

Hakemusalue sijoittuu lähimmillään vain 100 metrin etäisyydelle Natura 2000 -alueista (Harjasuo-Laurinkorpi, FI1101622).

Hakemus tarkoittaa *kaivostoiminnan valmistelua alueella, jossa sen käynnistämiseksi ei olisi maankäytöllisiä edellytyksiä myöhemminkään*, mikä ilmenee selkeällä tavalla Kuusamon

maankäyttösuunnitelmista. Malminetsintä kohdistuisi luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle alueelle, jolla on erityistä merkitystä Kuusamon luontopääkaupunki-imagon kannalta. Kuusamon kaupunki on korostanut Oulanka-Ruka-Kitka -alueen erityistä merkitystä luontoon pohjautuvien elinkeinojen kannalta. Nämä maankäytön tavoitteet perustuvat laajaan ja yksityiskohtaiseen maankäytön suunnitteluun.

Kuusamon luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelmassa (liite 1), joka on laadittu Kuusamon yleiskaavan päivitystyön pohjaksi ja perusselvitysaineistoksi, tarkasteltiin kaupungin kannalta keskeisiä toimialoja ja luonnonvaroja koskevia intressejä sekä luotiin yhteiset, eri toimialoja koskevat kehittämistavoitteet yleiskaavatyön pohjaksi. Prosessin aikana löydettiin laaja yhteinen näkemys vahvojen intressien yhteensovittamisesta ja niiden priorisoinnista maankäytössä. Oheinen ote Kuusamon strategisesta yleiskaavasta (liite 2) osoittaa hakemuksen kohdistuvan alueelle, jolla Kuusamon kaupunki on selkeästi ilmaissut tavoitteen ja tarpeen säilyttää luonnon ja luontopohjaisten elinkeinojen toimintaedellytykset. Tällä alueella Kuusamon kaupunki on päättänyt asettamaan matkailuelinkeinon kaivostoiminnan edelle. Ainoastaan Kuusamo Gold, Juomasuon kaivospiirin edellinen haltija, teki valituksen kaupungin yleiskaavasta.

Yhteensovittamistyössä korostui luonnonvarojen keskeinen merkitys Kuusamossa elinkeinotoiminnan, virkistys- ja alueidentiteetin kannalta; rikkaat ja ainutlaatuiset luonnonvarat ovat ”luontopääkaupunki Kuusamon” kaiken kehittämisen lähtökohta. Suoraan tai välillisesti luonnonvarat työllistävät Kuusamossa useita tuhansia henkilöitä. Luonnonvarojen hyödyntämisessä kyse on ennen muuta *toimintojen sijoittamisesta niin, ettei käynnistettävä toiminta uhkaa luontoarvoja tai muiden elinkeinojen harjoittamista.* Mahdolliset haittavaikutukset minimoidaan hyvällä alueen erityispiirteisiin perustuvalla maankäytöllä (toimintojen sijoittamisella) ja suunnittelulla.

Kuusamon kaupunki on *yleiskaavoituksen yhteydessä* korostanut, että kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla siitä ei aiheudu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille, elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistölle, matkailun imagolle tai asutukselle. Nyt kysymyksessä oleva *malminetsintä on avoimessa ristiriidassa em. tavoitteiden kanssa* ja tähtää toimintaan, joka on meneillään olevan kaavoituksen vastaista. Lisäksi useiden alueella tehtyjen tutkimusten ja kyselyjen (mm. Taloustutkimus, Koillissanomat) mukaan enemmistö alueen asukkaista vastustaa kaivostoimintaa Oulanka-Ruka-Kitka -alueella. Malminetsinnällä ei siten ole myöskään sosiaalista toimilupaa Kuusamossa. Laajamittainen malminetsintä heikentäisi

luontoelinkeinojen ja matkailun toimintaedellytyksiä, imagoa sekä niihin kohdistuvaa investointihalukkuutta. Kun vaikutusalueen kiinteistöjen arvo pohjautuu alueen vahvaan luontoimagoon ja voimakkaasti kasvavaan matkailuelinkeinoon, niihin kohdistuva uhka romahduttaisi kiinteistöjen arvon laajalla alueella.

Tässä yhteydessä on huomattava, että *kaivoslaki korostaa kunnallisen maankäytön tavoitteiden merkitystä malminetsinnän estesäännöksellä*, jonka mukaan *malminetsintälupaa ei saa myöntää alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä*, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä (kaivoslain 46.1 §:n 7. kohta). Katsomme, että yleiskaavan valmistelu laajoine taustaselvityksineen osoittaa, että kunnan esittämät maankäytön tavoitteet muodostavat, kunnan niin halutessa, estesäännöksessä tarkoitetun *pätevän syyn malminetsinnän kieltämiseksi* eikä erityistä syytä estesäännöksestä poikkeamiselle ole osoitettu.

2 Lupahakemuksen puutteellisuudesta

2.1 Lupahakemuksen sisältövaatimuksista

Kaivoslain 34 §:n mukaan malminetsintälupaa koskevassa hakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys mm. seuraavista seikoista:

- 1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa;
- 2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;
- 3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (*asianosainen*);
- 4) toiminnan edellytyksistä:
 - a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;
 - b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;
- 5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
- 6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus; selvitystä ei kuitenkaan vaadita siltä osin kuin vaaditut tiedot sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen;
- 7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.

Lupahakemukseen on liitettävä mm. tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettua arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus;

Malminetsintälupaa koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.

Sen lisäksi, mitä kaivoslain 34 §:ssä säädetään, kaivosasetuksen 12 §:n mukaan malminetsintälupahakemuksessa tai sen liitteissä on esitettävä mm. *tutkimussuunnitelman toteutumiseen liittyvät tiedot suojelun kannalta merkittävistä luonto- ja kulttuuriarvoista malminetsintäalueella.*

Myös kaivoslain esitöissä (HE 273/2009) korostetaan ympäristö- ja muiden vaikutusten selvittämismuutoksia, tietoja *alueen ympäristöstä (esimerkiksi luonnonsuojelualueista ja tärkeistä tai muista vedenhankintakäyttöön soveltuvista pohjavesialueista) sekä alueella harjoitettavasta elinkeinotoiminnasta.* Esitöiden mukaan hakemuksessa on myös selvitettävä, *miten luvan mukaisen toiminnan haitalliset vaikutukset ehkäistäisiin.*

Jos toimintaa on suunniteltu tehtäväksi Natura 2000 -verkoston alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, olisi hakemukseen aina liitettävä arviointitarvetta koskeva selvitys. Jos suunnitellusta toiminnasta aiheutuu Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden luonnonarvojen heikentyminen luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettulla tavalla, olisi hakemukseen liitettävä selvitys mainitussa pykälässä tarkoitettua arvioinnista. Luonnonsuojelulaki tulee soveltaa luontodirektiivin ja sitä koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Luontodirektiivin soveltamisohjeiden mukaan arviointivelvollisuus ei edellytä varovaisuusperiaate huomioon ottaen varmuutta merkittävistä haitallisista vaikutuksista.

Katsomme, että em. lupaedellytykset eivät nyt täyty.

2.2 Lupahakemuksen puutteellisuudesta

Kuulutusaineisto ei sisällä kaivoslain 34 §:ssä tarkoitettulla tavalla lupaharkinnan kannalta riittävää selvitystä mm. pykälän 1 momentin 3 kohdassa (asianosaiset), 5 kohdassa (toimintaa koskevat suunnitelmat), 6 kohdassa (toiminnan ympäristövaikutukset), 7 kohdassa (toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä).

Hakijasta ja hakijan edellytyksistä hakijan harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa

Hakemuksessa ilmoitetaan, että emoyhtiö Latitude 66 Cobalt Limitedillä on olemassa oleva rahoitus ja mahdollisuudet lisärahoitukseen. Millä tavoin väitetyt taloudelliset edellytykset osoitetaan?

Asianosaiset

Asianosaisista puuttuu Virrankylän yhteisen vesialueen osakaskunta, joka omistaa hakemusalueen sisällä olevan Pohjaslammen sekä osittain Hangaslammen. Asianosaisista puuttuu myös Hangaslammen toinen omistaja, Kallunginkylän yhteisen vesialueen osakaskunta. Molemmat edellä mainitut osakaskunnat ovat yhdessä Metsähallituksen kanssa Kitkajoen yläosan yhteislupa-alueen osakkaita ja jakavat siitä tulevat kalastuslupatulot. Lupatulot ovat osakaskuntien tärkein tulonlähde. Asianosaisissa ei myöskään ole mainittu Takkusalmen vesiosuuskuntaa, jonka vedenottamo sijaitsee noin kahden kilometrin päässä suunnitellulta tutkimusalueelta. Ottamo sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka I E). Kartoitettu pohjavesialue ulottuu tutkimusalueen välittömään läheisyyteen.

Toimintaa koskevat suunnitelmat

Hakemuksen selvitys tutkimusmenetelmistä ja -välineistä on täysin yleispiirteinen eikä anna konkreettista kuvaa toiminnan laajuudesta ja vaikutuksista osallisten kuulemisen tietoperustaksi. Orastavan käsityksen toiminnan mittakaavasta antaa ainoa hakemuksesta ilmenevä mittatieto; ”Esimerkiksi 900 metrin syvyydessä sijaitsevan malmin tutkimiseen tarvitaan 45 asteen kulmassa tehtäviä kairausreikiä, jotka lähtevät 900 metrin päässä malmion tutkittavasta osasta.”

Lisäksi toiminnan suunnittelussa ja ympäristövaikutuksissa ei ole huomioitu tutkimusalueen korkeita uraanipitoisuuksia. Juomasuon alue kuuluu GTK:n määrittelemään uraanivyöhykealueeseen ja GTK on omassa lausunnossaan (Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA, 2014) todennut, että uraania esiintyy kohonneina pitoisuuksina Juomasuolla (158 ppm) ja suunnitellun malminetsintäalueen sisään jäävällä Hangaslammella (194-347 ppm), kun Suomen kallioperän keskimääräinen uraanipitoisuus on 2,0 ppm. GTK:n mukaan ”Juomasuon ja Hangaslammen esiintymissä uraani liittyy varsinkin kulta- ja kobolttimineralisoituneisiin vyöhykkeisiin.” Myös Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on omassa YVA:a koskevassa yhteysviranomaisen lausunnossaan (POPELY/7/07.04/2011) tuonut eri tavoin esiin alueella esiintyvän uraanin ongelmallisuuden mahdollisessa kaivostoiminnassa.

Ympäristövaikutusten selvittäminen

Kuulutettu aineisto ei sisällä riittävää selvitystä toiminnan ympäristövaikutuksista, koostetta tehdyistä selvityksistä, saati yhteenvetoa tarvittavien selvitysten sisällöstä. *Kuvaavaa hakemukselle ja kuulutetulle aineistolle* on, että osio 5.1 ”Toiminnan ympäristö- ja muut vaikutukset” muodostuu lähinnä yhtiön seuraavasta lausumasta: ”Vaikutukset ovat hakijan mielestä pienet ja yhtiö toimii ympäristöä kunnioittaen kaikissa suorittamissaan tutkimuksissaan”. Samoin jälkepäin toimitettuun liitteeseen ”Yhteenveto malminetsintätutkimuksen toimintatavoista” sisältyvä kuvaus ympäristövaikutuksista on niukka, yleispiirteinen ja väitteellinen. -Tässä yhteydessä huomautamme, että lupaviranomaisen tehtävä olisi huolehtia siitä, että asia tulee selvitettyksi, mikä tarkoittaa muun muassa velvollisuutta huolehtia asianosaisten kuulemisesta ja selvitysten riittävyyden arvioinnista. Nyt kuulutettu materiaali ei tarjoa riittäviä tiedollisia edellytyksiä hankkeen ympäristövaikutusten arvioimiseksi.

Vaikutukset Natura-arvoihin ja pohjaveteen

Vaikka hakemusalue sijoittuu Natura 2000-alueen välittömään tuntumaan ja Kitkajokeen laskevien vesistöjen (Säkkilänjärvi-Välilampien alue), kuulutetut hakemusasikirjat eivät sisällä objektiivista ja kattavaa luontoselvitystä enempää kuin kaivoslain esitöissä edellytettyä Natura-arviointitarvetta koskevaa selvitystään.

Vaikka hakemusalue sijaitsee poikkeuksellisen arvokkaiden vesistöjen tuntumassa ja kalastusmatkailun kannalta tärkeällä alueella, kuulutettu materiaali ei tarjoa riittävää tiedollista perustaa enempää pinta- kuin pohjavesivaikutusten arviointiin. Kuulutetun hakemuksen puutteellisuus herättää aidon huolen asenteesta Kuusamon erityisarvoja kohtaan.

Toiminnan lopettaminen ja jälkitoimenpiteet

Kuvaus toiminnan lopettamisesta, siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä on varsin yleispiirteinen.

Hakemuksessa on esitetty 3 000 euron lupakohtainen vakuus, jonka katsotaan kattavan kaikki toiminnan aiheuttamat vahingot. Vakuus on täysin riittämätön tälle varsin laajalle hakemusalueelle (1366,59 ha), joka sijoittuisi erityisen arvokkaalle luontoalueelle mm. Kitkajoen ja Käylän kylän sekä Säkkilänkankaan 1E-luokan pohjavesialueen välittömään läheisyyteen, huomioiden myös luontoon pohjautuvat elinkeinot, asumisen ja loma-asumisen.

Edellä esitetyillä perusteilla katsomme, että malminetsintälupahakemus ei täytä kaivoslaissa ja -asetuksessa lupahakemukselle asetettuja vaatimuksia eikä lupaviranomainen ole mielestämme hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen lupahakemuksesta kuuluttamista. Hakemuksen perusteella ei voida osoittaa, että haetulla toiminnalla ei olisi EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kiellettyjä haitallisia vaikutuksia erityisiin luonnonsuojeluarvoihin ja pohjaveteen (luontodirektiivi ja vesipuitedirektiivi). Edellä esitetyin perustein lupahakemus tulee puutteellisena hylätä.

Kuusamossa 10.12.2019

Pro Kuusamo ry:n puolesta

Hannu Hautala
puheenjohtaja

Jokke Kämäräinen
varapuheenjohtaja